ISSN 0155-0128

MELBOURNE CHRONICLE

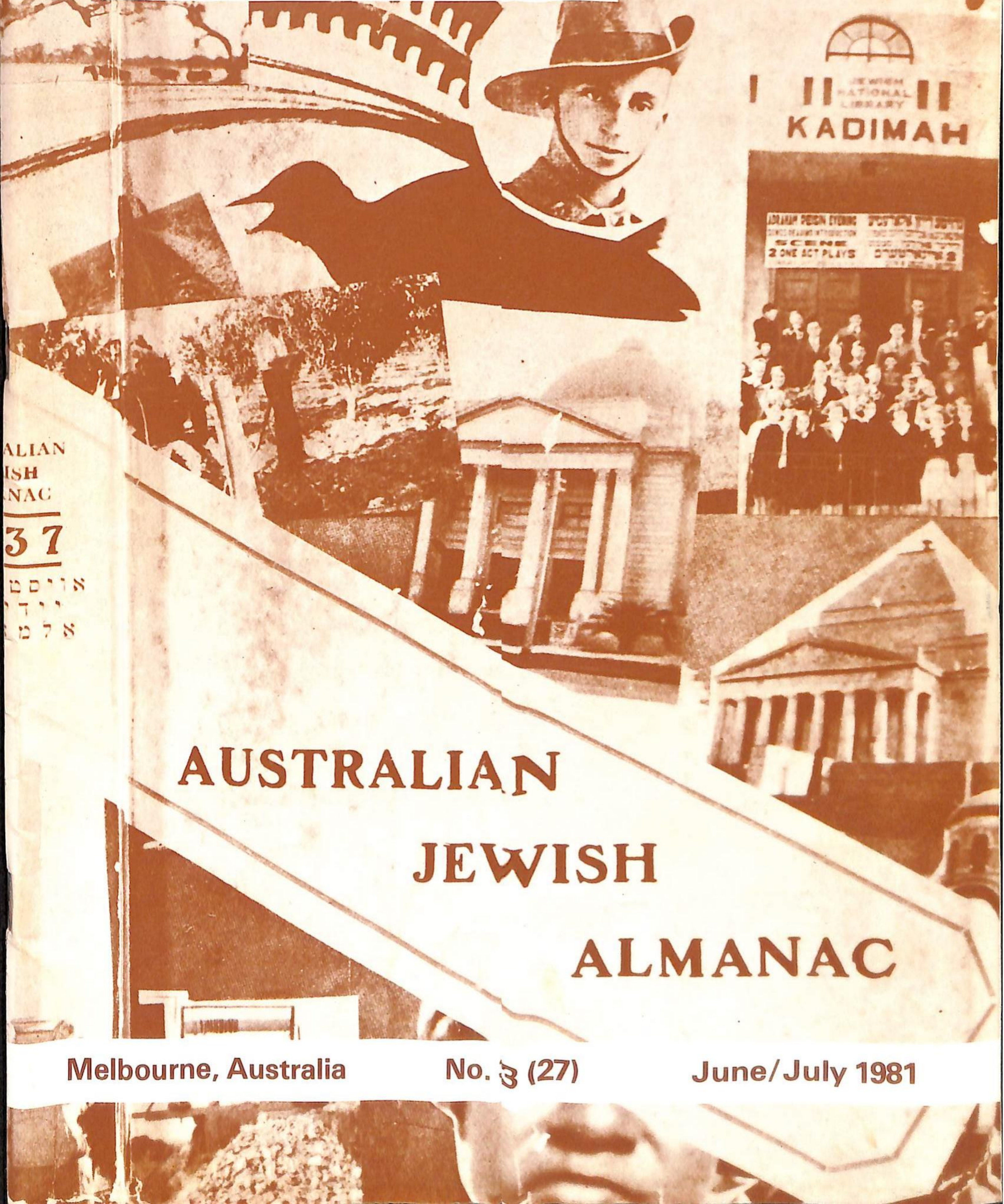

AUSTRALIAN JEWISH ALMANAC

Melbourne, Australia No. 3 (27) June/July 1981

IN THIS ISSUE

SERGE LIBERMAN	—	The Kadimah — Continuity Through Change	1
SUSAN IVANY	—	The Kadimah 1911-1961	2
SHIRLEY THOMAS	—	No Choice (Poem)	
FELIX ROSENBLOOM	—	The 'German-Soviet Non-Aggression Pact' and its repercussions on European Jewry	5
MICHAEL SMALL	—	Eroticism in the Novels of Isaac Bashevis Singer	9
LYSBETH COHEN	—	The National Council of Jewish Women of Australia: Its History and Organisation	15
JUDITH RODRIQUEZ	—	Travelling, Note to a Daughter (Poems)	16
YVONNE FEIN	—	"The Jewish Connection"	17
		Book Reviews	20
ROSLYN KOPEL GROSS	—	Survivors (Poem)	22
MAL MORGAN	—	Statues Don't Bleed (Poem)	22

PRICE $1.00

Printed by York Press Pty. Ltd., 1-19 Hoddle Street, Abbotsford for the Publisher
M. Aizenbud, 7 Selwyn Street, Elsternwick, Victoria, 3185 Australia

Melbourne Chronicle

Independent Cultural-Social Periodical

JUNE/JULY 1981 No. 3 (27) MELBOURNE, AUSTRALIA

Address for Correspondence: Melbourne Chronicle, 7 Selwyn Street, Elsternwick, 3185, Australia

THE KADIMAH – CONTINUITY THROUGH CHANGE

Serge Liberman

The Kadimah has this year attained to its threescore and ten. Inevitably, in the course of its existence, it has been witness to and participant in a great number of social, political and cultural changes in the Jewish community at large and has itself undergone definite palpable changes — in numbers, activities and orientations. It is arguable that the Kadimah's very survival to this day — where other organisations have flickered and faded — has been its ability to change, to adapt itself to new communal realities, and to absorb into itself new exigencies as they arose. In this connection, the new exigencies that most readily come to mind are the repeated migrations of Jews to Australia — at the turn of the century, in the 'twenties, in the post-WW II period and, at the very moment, with the advent of Russian Jews — and the two most decisive events affecting Jewry worldwide, the Holocaust and the creation of Israel. Resisting tendencies that might make of an institution a closed restrictive ever more sclerotic body, the Kadimah has absorbed those currents — although admittedly not always without virulent conflict — into its basic structure and in line with its fundamental purpose, to promote Jewish, more particularly Yiddish, cultural activity within the community. The worst thing for any organisation is that it remain forever static and shackled to out-dated outlooks, ideologies and dogmas, though the Kadimah has, at times, skirted close to a rigidity which did, in theheyday of internecine wranglings — largely political and ideological in origin and motivation — alienate not a small portion of talent, vigour and youth. Thereader is referred to Susan Ivany's article in this issue of the journal for elaboration. An argument could be raised and sustained that it is the very conflict between different power groups representing different ideological bents that has ensured the continuity of the organisation. For conflict, where not self-destructive, keeps minds sharp, the purposes of the organisation in ever clear relief, and its members' will to work towards furthering its aims more keenly honed. In other words, the truism holds that one values more that which one has to struggle for than that which, sitting comfortably in one's lap, one takes for granted.

Although fundamentally a stable organisation, the future of the Kadimah is not seen as one of total harmony. Conflict will again be inevitable. And not mere speculation but present-day reality dictates this view.

First, the old guard, for all their valued service through many years, will fall away. This is a hard, perhaps cruel, biological fact, recognised no less by the present leaders themselves. If the Kadimah is to continue in existence, younger members of the community will need to be courted into its ranks. And younger minds will bring new ideas of many kinds, ideas nurtured in an environment and by experiences and perceptions different from those which moulded the older guard. The transfer of the reins of leadership into younger hands is seldom smooth — the most simple of observers of political behaviour is aware of this. Nor can one expect smoothness in transition in the Kadimah when, in fulfilling its basic aim of promoting Jewish culture, it must cater to people with a wide range of ideological or political bents across a wide Left-Right spectru, some of whom are less scrupulous or more forceful in striving to see their view gain the ascendancy.

Second, the number of Jews, particularly the young, committed to Yiddish as a continuing, viable and vital language is diminishing. This is in no way to predict, as others have done, its ultimate demise. rather, it is to indicate the weakening of its pervasiveness in the community. The question will, therefore, in time arise how much of the Kadimah's activity should revolve around Yiddish — at present, its primary raison d'etre — and how much should English be permitted to enter into the cultural life of the organisation? The bi-lingual nature of the "Melbourne Chronicle" is itself an acknowledgement, and an attempt at resolution in one specific instance, of a problem that may in the future loom far larger and be debated with considerable passion.

These, then — age and language — are but two visible potential sources of future conflict, superimposed upon those already existing and of long standing centred around political ideology. All this quite apart from conflicts that may arise from the at-present-unforeseeable social, political and cultural issues — e.g. in the Middle East, Australia, Russia, the United States — that will in the future divide opinion and response in society at large and, in this context, in the Jewish community more particularly.

To return here to the first point. As the Kadimah has until now changed, it will continue to change. The question to be asked is not whether change will be in a desirable or undesirable direction — these are subjective criteria determined by the observer's own biases — but whether it will continue to recognise the needs of the community of the day and adapt itself accordingly to serve it with the diversity, depth, application and

meaningfulness which it has displayed until now. This, of course, is the test of any organisation that sees itself as having a unique task to perform. The Kadimah's uniqueness in the Melbourne community urges repeated review and appraisal of its orientation and future direction. This necessarily implies the need for readiness of the members of the Kadimah to confront change and to accept it both in the community and in the organisation itself.

Though still a long way away, one looks forward to seeing the Kadimah from the vantage-point of 1991.

THE KADIMAH 1911-1961 *

Susan Ivany **

In the course of its existence, The Kadimah has won for itself a reputation that extends almost throughout the world. The reputation has not been lightly acquired, but is the result of years of devotion to Jewish life, devotion that in many ways has altered the face of our communal existence. Much of the widespread organisation of the Victorian community was nurtured in the Kadimah. Many of its leading spirits were responsible for the drive and vision that created new institutions in response to the community's growing needs. A volume could be written on its achievements. No doubt its history will one day be written.

(Australian Jewish Herald 27/10/1950)

The first meeting of the Kadimah at 59 Bourke Street in 1911 was attended by fourteen Polish and Russian Jewish immigrants interested in furthering Jewish culture locally. As well as organising cultural functions, they also established a library of Jewish books, periodicals and newspapers. When the Kadimah was established, there did not exist any Jewish national consciousness in the deeper meaning of the concept. The Kadimah grew steadily and its membership increased from eighty in 1911 to 200 by the time of the first Annual General Meeting in December 1912. By 1915, the premises at Bourke Street had become too small and the Kadimah was transferred to the hub of Jewish life in Carlton, at 313 Drummond Street between Elgin and Faraday Streets.

The first years of the Kadimah's existence were marked by considerable dispute concerning its future character, its aims and its purpose. In the main, its members were divided into the "Yehudim" or Australian Jews and the Eastern European Jews. The former perceived the role of the Kadimah to anglicise and assimilate the new immigrants into the Australian milieu. The latter, although split into Hebraists and Yiddishists, wanted the Kadimah to reflect the "Jewish national character and the Jewish spirit".

In 1919, the Zionist faction within the Kadimah finally won the battle for the official affiliation of the Kadimah to the Zionist organisation when, due to the war and decreasing immigration, the Kadimah amalgamated with the Zionist movement, the "Hatchia". It then ceased to exist as an independent group until 1926 when the incompatibility between the two factions came to a climax. With the relatively large influx of Jewish migrants towards the end of the 1920s, a new era of rejuvenation and growth of the Kadimah in Carlton began.

Many of the immigrants arriving in Melbourne in the late 1920s and 1930s were either single men or married men who had come to Australia with the intention of bringing out their families as soon as they had saved enough money to do so. These immigrants were faced with the problems of isolation. This was partly alleviated by the Kadimah and other such institutions and by the spirit of community which pervaded the Carlton of the time. This wave of immigration also included a small proportion of intelligentsia who raised the standard of Kadimah activities.

By 1929, the Kadimah was again feeling the cramped inadequacy of its building owing to the ever-greater numbers attending its meetings and functions, this due in large part to the increased Jewish population in the community. The new building in Lygon Street, North Carlton was officially opened on March 25th, 1933. This inaugurated a new era in the development of the Kadimah. Everything proceeded on a larger scale. The increasing politicisation of the world in general in the 1930s was reflected in Kadimah programmes and activities. For the first time, it initiated and was represented in various protest meetings condemning atrocities against Jews all over the world.

Naturally enough, the war years created a great impact on the Jews of Carlton in general and on the Kadimah in particular. During these years, the Kadimah's weekly programmes which had, by this stage, become an institution were often war-oriented. Audiences remained constantly large, while membership increased from approximately 360 people in 1938 to 681 in 1945.

The Kadimah also participated in the internal politics of the Jewish Community of Melbourne. It played an enormous role in the 1930s and again in the 1940s in the democratisation of the Melbourne Jewish Advisory Board.

An important section of the Kadimah's cultural activity was the Yiddish theatre in Melbourne. The theatre served as a major source of entertainment and pleasure

** This topic is the subject of a thesis by Mrs. Ivany towards a Bachelor of Arts (Hons) degree 1979.*

*** Mrs. Ivany is currently Secretary of the Australian Union of Jewish Students.*

for those not yet capable of understanding its English counterpart.

Yiddish theatre in Melbourne is almost as old as the first migration of Eastern European Jews to Australia. In Melbourne, it began with the arrival of Samuel Weisberg on November 2, 1908. By 1939, there were three amateur theatrical groups performing in Melbourne — the Kadimah Dramatic Circle, Verein Yiddishe Bine and the Kadimah Bine Verein — with approximately forty participants. Periodically, various famous Jewish actors and producers came from overseas as special guest artists or to settle in Australia.

Surprisingly, the Yiddish theatre did not suffer greatly until the latter years of the war when, due to military duties and lack of enthusiasm, the Kadimah Dramatic Circle declined, as did the other theatre groups. Prior to 1940/41, when Japan entered the war and men under the age of forty were drafted into the army and news of the German mass-murders of Jews was filtering through to Australia, Yiddish theatre actually flourished. This was due to the arrival of the noted Polish Jewish actress Rachel Holzer in 1939 and the return of Jacob Waislitz in 1940, who, together with Abraham Braizblatt, Nathan and Sarah Ginter and others, raised the standard of Yiddish theatre to a high artistic level.

The post-war migration also proved to strengthen the theatre group. Many of the refugees joined this group of performers while the audiences, too, were greatly increased. The Kadimah groups each year produced a few plays which were each performed three or four times. They also organised many literary and musical evenings. These plays tended always to be Jewish and performed in Yiddish. A folk choir was also created in 1934 by Mr. S. Brilliant which proved to be a great success.

In 1937, the first Yiddish book was published in Australia under the auspices of the Kadimah. This was the Australia-Jewish Almanac and was edited by the writer, Melech Ravitch. It included articles about the Jewish communities in Australia, about Jewish life in general in Australia and travelogues dealing with the Australian countryside. It also included a short story by Henry Lawson and A brief survey of Australian literature by Jean Campbell, both of which were translated into Yiddish. With the aid of the Kadimah through its various fund-raising activities, other authors, namely Herz Bergner and Pinchas Goldhar, were able to see their literary works published.

The post-war period in many ways saw the zenith of the Kadimah. Membership reached its peak of 1341 in 1952. The stream of newcomers after World War II resuscitated and rejuvenated its previously flagging activities. Further, the events that were taking place among the Jews in Palestine and Europe, that is, the attempts to rebuild the cultural and economic life of the Jewish communities, was having a profound effect on the Kadimah.

In order to induce the newcomers to participate in Kadimah activities, an even greater number of functions were organised and mid-week activities became a regular phenomenon. The Kadimah continued to function as a "home" for the new immigrants and as an institution for integration.

In 1946, the Australian Jewish Herald wrote:
"The Kadimah has been the stimulus out of which there have come some of the more important communal organisations of this city . . . (Many of the communal leaders) have passed through its portals to integration within the general communal activities and all continue to speak with some affection of the first organisation with which they became affiliated upon arrival here."

Nevertheless, the Kadimah's cultural activity after the newcomers' initial influence in it began to decline in quantity and attendance. Aware of this and seeking to overcome the increasing apathy to its work in the late 1950s, the Kadimah Committees embarked on a policy of bringing to Australia overseas artists and lecturers to broaden the scope and increase the depth of intellectual and artistic activities. The Committees were persuaded that by doing so they were also fostering stronger bonds between the Jewish communities in Australia and overseas. To strengthen its influence still further, the Kadimah initiated the Australian Jewish Cultural Conference and took a large part in its organisation. In July 1958, a conference of cultural activists and lecturers was called while in 1959, a new kind of cultural activity was introduced — a study group to explore the problems of Jewish cultural history, which consisted of 21 lectures on Jewish philosophy, art and theatre.

The Kadimah Youth group had been created in 1928 with its aim to involve Jewish youth in its cultural activities. This group grew greatly in the years just prior to World War II. The youth of Carlton were the mainstay of the Kadimah Younger Set. In reality, the KYS acted primarily as a social venue for the youth of Carlton with the major part of its activities being social rather than cultural. However with the outbreak of the Spanish Civil War in 1936, the growth of fascism in Europe and the ultimate eruption of war in 1939, the KYS took a more serious approach to its work and to the problems of the day. The KYS, hence, became more interested in both cultural work and political activism.

The KYS, together with its parent body, considered itself a non-party organisation devoted to the interests of Jewish youth as a whole. The organisation provided a common meeting ground where Jewish youth of all shades of opinion could get together and air their problems. In 1939, they began a series of Sunday evening lectures on various themes. These were mostly in Yiddish. In the wake of the mass slaughter in Europe, the KYS experienced an upsurge of intense national feeling. Often upwards of 80-100 young people would attend its functions. Regular meetings were held on Thursday nights, the club rooms were kept open on Wednesday evenings for social gatherings while balls and socials were organised on many Saturday nights.

In the post-war period, the KYS became the focus of considerable conflict, leading to its expulsion from the Kadimah. The parent body claimed that the KYS had become too radically political in its orientation to the neglect of its cultural and social activities and in contravention of Kadimah principles of non-partisanship. The Kadimah leadership accused the KYS of affiliating itself with the Eureka Youth League and with the Australia-Soviet House, of producing leaflets urging a vote against the Liberal Prime Minister, Mr. Menzies, on the grounds that he had brought Nazis to Australia. The KYS denied these accusations and protested that since the Bund had taken control of the

Kadimah at the 1950 elections, the parent body had attempted to annihilate the KYS which they ultimately achieved through their expulsion in 1951. The KYS believed that it had been expelled for not adhering to Bundist political beliefs.

When Soviet Russia was held in high esteem after the war, the Kadimah had been left-oriented. Gradually, the pro-Soviet sympathies diminished, particularly after the execution of the Jewish writers in Russia. This was reflected within the Kadimah by the battle for control of the institution, culminating in the Bundist victory, its supporters having been drawn largely from the post-war arrivals.

The Bundists, then, justified the expulsion of the KYO on the grounds that it was a communist group and, by definition, more interested in political activity than in Jewish cultural work, while the Progressives accused the Bundists of using the Kadimah to further its own political ends.

For the first time, elections at the Kadimah were fought along party lines. Many members of the Kadimah and the community in general found the situation intolerable. Such factionalism was totally against Kadimah principles. The 1950 elections were fought out between the Zionists and the Bundists with the Progressives trying to keep their own positions. The very fact that these different groups sought to dominate the Kadimah indicates the important role that this body with its 1000 members was felt to play in Melbourne's social, cultural and political life.

It is perhaps ironical that at the very time when the membership of the Kadimah was increasing rapidly, its importance in the community and its activities were declining in actual impact. Each faction blamed the other for this phenomenon. This infighting may well have accounted for some part of the decline but the most telling factor was the progressive drift of many Jews away from Carlton and the surrounding suburbs to the eastern and, more markedly, to the southern suburbs. This trend was already recognised in 1948 and some members argued for the organisation of the Kadimah's activities in the south of the city to accommodate the trend. It was not until the Annual General Meeting of 1964, after a prolonged dispute, that the decision was made to leave the North Carlton premises to its present one in Elsternwick.

The Kadimah's development exemplifies the transition within the Melbourne Jewish community from a highly Australianised community to a community consisting predominantly of Eastern European Jews. The Kadimah began as a small barely significant cultural organisation led by the "Yehudim" and developed into a larger body composed of predominantly Eastern European Jews. Throughout its transition, its growth and direction resulted from the continued arrival of enthusiastic, aware and frequently well-educated immigrants. The Kadimah's initial growth in the late 1920s coincided with the first major stream of Jewish migrants from Europe, while the relative importance of the organisation in the community at large declined when migration on a large scale from Europe ceased.

The Kadimah's primary function was cultural and has always remained so. However, one must not forget the important social and political roles it played. For many years, it provided the immigrant, ignorant of English and of Australian culture, with a place to meet others in a similar predicament as well as a source for intellectual stimulation in a language and style he could understand. It helped many newcomers to acclimatise and held back others from total assimilation.

Further, in many ways the development of the Kadimah reflected the history of the general community and of the world at large. As the world became increasingly preoccupied with politics in the wake of the rise of fascism and Hitlerism, so did the activities of the Kadimah. It was only natural that the Kadimah should be influenced by the community around it. It could not help but be affected by the fate of the Jews during the war, by the establishment of Israel, by the execution of Jewish writers and artists in the Soviet Union and the eclipse of communism as a fashionable ideology. As many of the Kadimah members themselves have claimed, it was impossible to remain wholly neutral in an era of turmoil which coincided with a significant phase of its existence. It is, after all, naive to believe today that cultural and religious man can be separated from political man.

Addendum

The following activities and enterprises are at present conducted under the auspices of the Kadimah:

- Chess Club
- David Herman Theatre Group incorporating also the Youth Troupe
- Ethnic Radio 3EA — Yiddish segment (four programmes weekly)
- Film screenings
- Hazomir Choir
- Lectures and artistic programmes featuring local and overseas participants
- Library
- Publication of the "Melbourne Chronicle"
- "Shalom" Club for Jewish immigrants from Russia

NO CHOICE

by Shirley Thomas

This, then, would be the punishment:
lacking choice, to linger
and farewell each one taken
before the secret signal:
to see an old year out,
and to endure a new
feebly, with tedium;
fretfully accepting
a dwindling circle
whose tie binds thinner
as the last links stretch and fray
to broken filaments,
until the final word is said.

The 'German-Soviet Non-Agression Pact' and its repercussions on European Jewry

Felix Rosenbloom

The German-Soviet Non Aggression Pact, immediately preceeding World War II, was the most significant international event since the signing of the Versailles Treaty. However, historians of the western countries seem to have lost interest in the Nazi-Soviet collaboration of 1939-41, and the whole subject has been badly neglected. In the USSR, the entire 21-months period is missing from the history books, a time no one remembers, or rather, a time which the Party and the Government prefer to forget.

How could the German-Soviet Non-aggression Pact be signed by two governments who had for years been at the verge of a complete break? How particularly, could the Kremlin make such a dramatic turn from its previous policies? The Soviet regime, considered revolutionary, signed a far-reaching agreement with Hitler, whom it had pilloried as a counter-revolutionary. Together they partitioned Poland, and Stalin, with Nazi permission, annexed the independent Baltic States, part of Finland and parts of Rumania.

Throughout his political career, anti-communism was the burden of Hitler's propaganda and the proclaimed inspiration of his actions. Communists regarded Nazism and fascism as their ugly enemies. This proved no barrier when Hitler wanted war and Stalin coveted territory.

The archives of the German Foreign Office, which, by a stroke of good fortune, fell into the hands of the advanced allies in Spring 1945, offer fascinating reading.[1] These documents confirm that without the active complicity of the Soviet Union, Nazi Germany could not, and probably would not have dared, at the time, to unleash its military might on two fronts simultaneously. Knowing very well that England and France would help Poland, from the West, and fearing a Soviet response in the east, they simply could not begin the conquest of Eastern Europe and their planned annihilation of the large Jewish communities living there.

By signing the Pact and in particular, its secret protocol outlining the respective spheres of influence of its signatories, the Soviet Union became an active partner in the carve-up of Eastern Europe among the hitherto, political and ideological enemies. Opportunism, sheer greed and the desire to re-conquer the old czarist empire, had completely blurred the common sense of the Kremlin leaders, especially Stalin. Once committed to the chosen course of action, they embarked on a campaign of vilifying the Western Allies, after the war broke out — openly proclaiming them aggressors and Nazi Germany as the aggrieved party. The excuse put up later by the Soviet Government and their international apologists, that the USSR was forced to sign the Pact with Germany because of the indecision of the Western allies and in order to gain breathing space and time, is too hollow to be believed.

If the Soviet leaders were forced to sign the Pact, they certainly were not forced to applaud the victories of Nazi-Germany as they did in the Russian press and radio at the time; they were not forced to help the German war economy as zealously as they did with continuous supplies of raw materials and fuel until the very outbreak of the German-Russian War, in June 1941.

At the same time the Soviet Government unleashed a campaign of apology and acquiescence for Nazi Germany and its leaders, through the state-controlled media and public education systems. All anti-Nazi remarks, even in closed party meetings, came to an end. Soviet citizens of German origin were voluntarily released from prisons and concentration camps, anti-Nazi writings were removed from libraries and bookstores. Expressions of friendship for Germany and of distaste for its imperialistic adversaries began to be voiced by the Soviet press and radio. Many refugees from Germany and German-occupied territories, mainly Jews, were gagged and not allowed to criticise Germany at all — they, the Germans, were now considered allies of the Soviet Union.

From the day of the signing of the Pact, until the German invasion, in June 1941, the government of the Soviet Union was mainly preoccupied with sovietising of the annexed territories of Latvia, Lithuania, Estonia, the eastern half of Poland, Bessarabia and Bukovina and the occupied slice of Finland. Tens of thousands of former public service employees, priests, rabbis, politicians, merchants and industrialists were summarily arrested and dispatched to prisons and labor camps, for no specific reason. Among those arrested were also a great number of Zionists, Bundists and other Jewish 'reactionaries'. Hundreds of thousands of people (including their families), considered not fully reliable by the new regime, were exiled to the far northern and eastern provinces of the Soviet Union.

Such was the Soviet leaders' blindness to Nazi Germany's real intentions for the future, that when actually warned by their own overseas spy network and by the English and American intelligence, Stalin did not believe them. As late as June 14, 1941, a TASS (official Soviet newsagency) communique reasserted the excellent state of Soviet-German relations, denied that the movements of German troops had anything to do with the Soviet Union, or that the Soviet government planned any precautionary measures. It described all rumours to the contrary, to hostile elements, anxious to stir up trouble between the two countries.[2]

In consequence, the Soviet Union was completely unprepared for the German onslaught on June 22, 1941. The ensuing bloody and heroic war against Nazi Germany, on the side of the allies, and the loss of 20 million soldiers and civilians in defence of their country, does not erase the darkest blot in the history of the Soviet Union; The signing of the German-Soviet Non-

1. The more important of these documents were published by the State Department in Washington, in 1948, under the title 'Nazi-Soviet Relations 1939-1941'

2. Admiral Kusnetsov's reminescences in 'International Affairs', No. 2, 1967.

Aggression Pact, which made them accomplices for the outbreak of World War 2, and ultimately, for the Holocaust.

★ ★ ★ ★

The signs of the gathering storm were ominous in Europe, in 1939. Spring started with the destruction of the Czech Republic, in mid-March. The policy of appeasment, pursued by England and France towards Nazi Germany, had shown itself to be bankrupt. Hitler's assurances, given in Munich in September 1938, that the annexation of Sudetenland would be 'his last territorial claim in Europe', were worthless. Even Chamberlain realised that. In the face of continuing threats and demands by Hitler towards Poland, he informed the House of Commons on March 31, that

> 'in the event of any action which threatened Polish independence and which the Polish Government accordingly considered it vital to resist with their national forces, His Majesty's Government would feel themselves bound to lend the Polish Government all support in their power...I may add that the French Government have authorised me to make it plain that they stand in the same position as His Majesty's Government.'[3]

An Anglo-French agreement with Poland was signed on April 6, guaranteeing immediate military help in the event of German aggression. The British and French Governments then invited the Soviet government to join them in a collective resistance against Nazi Germany.

The situation in Eastern Europe was now different than in the previous autumn. If Germany attacked Poland, she would have to fight on the western front too. The big question mark still remaining was the position of the USSR. Would Russia sign a treaty with England and France or could she remain neutral, while the Nazi armies move toward the Soviet borders.

Hitler and his High Command were facing a dilemma. How to protect their eastern flank, in the event of Anglo-French intervention? How could they assure the detested bolshevik country's neutrality in the event of war against Poland and its western allies?

From existing documents it appears that the Russians had taken the first initiative for a Soviet-German approachment, during their ambassadors' visit to the German Foreign Office in Berlin, on April 17, 1939, about a trade matter. Ernst Weizsacker, German State Secretary, recorded that during their conversation, the Soviet ambassador stated:

> 'There exists for Russia no reason why she should not live with us on a normal footing. And from normal, the relations might become better and better'[4]

It is worth noting that while the above was stated by a Soviet diplomat, negotiations were also proceeding in Moscow, with the visiting Anglo-French representatives, aiming for an alliance designed to forestall the war. The double-deal had started. The Soviet Government has decided to negotiate with both sides simultaneously and sign up to the highest bidder.

3. The Times, 1 April 1939.

4. Nazi-Soviet Relations, Washington 1948, p.2.

On April 18, they replied to the Anglo-French proposals, stating that they were acceptable in principle and suggested the conclusion of agreement between the Soviet, English and French governments. This was to be for a period of five to ten years, and would bind all three Powers to render all kinds of assistance, including military, in case any of the signatories were attacked in Europe, and in case any of the East European states between the Baltic and the Black Sea were attacked. Negotiations continued.

At the same time the Russians proceeded to create favourable conditions for the possible change in relations with Nazi Germany. On May 3, they suddenly dismissed their Foreign Minister, Maxim Litvinov, a Jew, a peace advocate, and a supporter of the league of Nations and a staunch opponent of Nazi Germany. On May Day, Litvinov was seen on the reviewing stand on the Red Square, next to Stalin. He was dismissed while in the midst of negotiations with the English delegation in Moscow. It seemed to have been a direct decision of Stalin, who had decided already on the course of action to be taken by the Soviet Government. The new Foreign Minister was Vyacheslar Molotov, a non-Jew, and a close associate of Stalin, who favoured accommodation with Germany.

Berlin understood the signal. On May 30, Weizsacker notified the German Ambassador in Moscow,

> 'Contrary to the previously planned, we have now decided to undertake definite negotiations with the Soviet Union'[5]

From then on serious negotiations took place on both levels, economic and political. Germany's threats against Poland continued all summer. By the middle of July, Hitler made up his mind. A deal must be struck with Moscow and he instructed his Foreign Minister to proceed rapidly. During a dinner party in Berlin, on July 26, in honour of the Soviet Charge d'Affairs Astiakov and Trade Representative Babarin, the German negotiator, Herr Schnurre put forward all possible arguments to convince the Russians that it was in their interest to come to an agreement with Germany and not with the Western Allies. He pointed out to them.

> 'What could England offer Russia? At best, participation in a European war and the hostility of Germany, but not a single desirable end for Russia. What could we offer on the other hand? Neutrality and staying out of a possible European conflict, and, if Moscow wished, a German-Russian understanding on mutual interests, which, just as in former times, would work out to be to the advantage of both countries.'[6]

The Russians became very interested indeed. On August 4, Herr Schulenburg, the German Ambassador in Moscow, had a meeting with Molotov, where he clarified Schnurre's statement. He stated that

> 'from the Baltic to the Black Sea, in our opinion, no opposition of interests existed between Germany and the Soviet Union.'[7]

At that stage the Germans were still not sure which side the Russians were going to support. In his memorandum to the German Foreign Office, Schulenburg observed

5. Nazi Soviet Relations, Telegram No. 101.

6. Nazi Soviet Relations, p. 34

7. Nazi Soviet Relations, p. 39

'My overall impression is that the Soviet Government is at present determined to sign with England and France if they fulfil all Soviet wishes.'[8]

Alas, England and France could not match the German bids. The Russians kept on raising their demands. In the end it amounted simply to an approval for a free hand in the Baltic States for Russia. Lord A.F. Douglas, who was parliamentary secretary to Chamberlain during the Moscow negotiations, wrote in a letter to the editor of *The Times,* published on March 12, 1946,

'Towards the end of the protracted talks in 1939, about an Anglo-Russian alliance, the price of cooperation was raised until it stood at a demand that Great Britain should assent to the forcible absorption of the free, independent States of Latvia, Lithuania and Estonia, into the Soviet Union.'[9]

The British Government could not agree to purchase Soviet assistance for the price asked by the Russians. It would have given proof that it was not much better, in regards to morals, than the German Nazis.

Hitler pressed on vigorously to conclude a speedy Agreement with Russia. By the middle of August, he literally begged Stalin to accept a visit of his Foreign Minister, von Ribbentrop, and a good part of the expected spoils, if agreement was reached quickly. On August 19, Stalin informed the Politburo that he would sign a Pact with Germany, and a Trade Agreement between both countries was finalised on that same day.

On August 23, von Ribbentrop arrived in Moscow and the Non-Aggression Pact was signed late that evening, after all-day discussions of the large spectrum of international relations ended in full agreement between both sides. A secret Protocol, added to the Pact, defined the spheres of influence of each signatory. Nazi Germany and the communist Soviet Union became fully pledged partners in the new partition of Poland. In Article 1 of the Treaty,

'both parties obliged themselves to desist from any act of violence, any aggressive action, and any attack on each other, either individually or jointly with other parties.'[10]

Almost until the last day before Ribbentrop's visit, the Soviet Government continued to consider the other alternative — a firm alliance with England and France. The broad perspective offered by a grand settlement with Germany, made Stalin decide for a pact with Hitler. The Secret Protocol, appended to the Non-Aggression Pact, gave the Soviet Union possession of some most important strategic positions in the Baltic Sea area, a large part of Poland and Bessarabia — without fighting.

Hitler was jubilant. On learning of Ribbentrop's success in Moscow, he exclaimed with great joy:

'Now I have the world in my pocket!'[11]

Not only had he achieved Russian neutrality, but, through the Trade Agreement, the Soviet Union became the largest supplier to Germany of grains, oil, cotton, phosphates and various other metals. In addition freight charges from Manchukuo were to be reduced.

Stalin, too, was very satisfied with the agreements he had made with Hitler. At the end of his conversation with von Ribbentrop

"Herr Stalin spontaneously proposed a toast to the Fuhrer as follows: 'I know how much the German nation loves its Fuhrer; I should therefore like to drink to his health'. Herren Molotov and Stalin drank repeatedly to the Non-Aggression Pact, the new era of German-Russian relations, and to the German nation.
The Reich Foreign Minister in turn proposed a toast to Herr Stalin, toasts to the Soviet Government, and to a favourable development of relations between Germany and the Soviet Union.
When they took their leave, Herr Stalin said: 'The Soviet Government takes the new Pact very seriously. He could guarantee on his word of honour that the Soviet Union would not betray its partner."[12] (Nazi-Soviet Relations — Washington 1948)

Hitler now felt ready to commence his long-desired drive for resources and empire, and at the same time to proceed with the planned destruction of the Jewish people. On September 1, the German armies invaded Poland. This was followed by the Anglo-French declaration of war on Germany, on September 3. World War II began.

The German armies moved swiftly through Poland. Within a few days, their air superiority and mechanised divisions broke the back of Polish resistance. On September 9, the German Ambassador in Moscow received a telephone message from Molotov:

'I have just received your communication regarding the entry of German troops into Warsaw. Please **convey my congratulations and greetings** to the German Reich Government.'[13]

On September 17, the Soviet army invaded eastern Poland and occupied the territories agreed upon in the Secret Protocol of the Pact. The remainder of the embattled Polish army, retreating from the German onslaught had no option but to surrender to the Soviet army. The Russians promptly rounded up all officers and dispatched them to P.O.W. camps (most of them never came back, they were executed in Katyn). The majority of the enlisted men were freed and repatriated to their homes.

The carve-up of Poland, with its three million-plus Jewish population, was completed. The most notable feature of the fourth partition of Poland was that Russia acquired not only the former czarist provinces as far as the river Bug, roughly the line of the third partition of Poland in 1795, but in addition, the former Austrian eastern Galicia as well.

The pinnacle of political opportunism and perfidy was reached in Moscow, on September 28, 1939, the day after Warsaw capitulated to the Germans, after a heroic defence, lasting nearly a month. Ribbentrop and Molotov met again and signed a 'German-Soviet Boundary and Friendship Treaty', accompanied by Confidential and Secret Protocols. The two 'friends' then issued a Declaration stating among others, that they

'definitely settled the problems arising from the **collapse** of the Polish State and thereby created

8. Nazi Soviet Relations, p. 41

9. The Times, March 12, 1946.

10. Nazi Soviet Relations, p. 76

11. 'The Incompatible Allies', G. Hilger and A. Meyer, p. 300

12. Nazi Soviet Relations, p. 75 and 76

13. Nazi Soviet Relations, p. 89

a **sure foundation for a lasting peace in Europe.'**[14]

A new, wider Trade Agreement was signed on that day, greatly enlarging the previously agreed, mostly one-sided trade, between the two countries. The Soviet Union undertook not only to supply over 3.5 million tons of ores, metals and large quantities of oil, but also to provide transit for goods to Germany from the Balkans, the Middle East and the Far East, and to act as a buyer of raw materials for Germany in third countries.

The fulfilment of the Agreement necessitated in a great number of German railway personnel to be stationed in the Soviet Union. To supervise the population exchange, agreed upon in the last Treaty, German Gestapo officers openly paraded and fraternised with their Soviet hosts in the border city of Brest Litovsk.

For a time everything went smoothly between the two 'friends'. Russia scrupulously observed all her commitments under the agreements. At the same time she proceeded to augment her loot. Firstly she grabbed the entire Karelian Isthmus with the town of Viborg and adjoining district, after a short but costly war with Finland. Then the Soviet army occupied the Baltic States, one after the other. In Soviet language, they 'liberated' them, and, out of good heart, allowed them to join the great U.S.S.R. The same happened to Bessarabia and later to Bukovina, the provinces of Rumania.

In Soviet language, they 'liberated' them, and, out of good heart, allowed them to join the great U.S.S.R. The same happened to Bessarabia and later to Bukovina, the provinces of Rumania.

There is a Jewish saying, 'the appetite increases with eating'. As it happened, the Soviet appetite also increased and the Germans gradually became annoyed with them. After a visit to Berlin, where he held talks with the Germans about a new, all-embracing Four-Power Pact (Germany, Italy, U.S.S.R. and Japan), Molotov handed over a formal answer to the German proposals. In it were included all the objectives sought by the czars in the 19th century: A free hand in the whole of Finland; Bulgaria to be recognised as belonging to the Soviet security zone; Soviet military bases within range of the Bosphorus and Dardanelles; a sphere of influence south of Batum and Baku, looking towards the Persian Gulf; and that Japan renounces its rights to coal and oil concessions in Northern Sakhalin.[15]

Hitler did not reply to this note and quietly advised the concerned countries to resist Soviet pressure. No one in the Soviet Government understood the ominous silence of their partners. They were convinced that Hitler would neither want, nor dare, to attack the Soviet Union, their trustworthy and esteemed 'friend'.

In the early hours of June 22, 1941, as German motorised divisions crossed the whole length of the Soviet western border, Molotov had his last meeting with the German ambassador. In reply to the declaration of war read to him by Schulenburg, he reportedly said,

"Surely we have not deserved that"

Perhaps they did.

* * * *

The large Jewish population of pre-war Poland was sympathetic to the Soviet Union and looked towards it for help and protection against the dreaded Nazis. Apart from the great number of politically-aware communists and socialists, uncommitted ordinary people felt that they could expect help from the 'Socialist Motherland'. Their disappointment was bitter when they first read or heard about the German-Soviet Non-Aggression Pact, that led to a full partnership of Russia with the self-confessed, deadly enemies of the Jewish people.

A sense of doom descended on the Polish Jews. They found themselves between the hammer and the anvil. After the German occupation of Poland, about 200,000 of them fled to the Russian-occupied zone, where they hoped to find a sanctuary. However, the harsh everyday living conditions, coupled with numerous administrative regulations and a prohibition to stay in the newly annexed parts of Poland, forced the majority of refugees to enlist for work, deep inside the Soviet Union: That proved to be a blessing in disguise. A large percentage of them survived the War and were repatriated to Poland in 1946. Most of the local Jewish communities of Eastern Poland that came under Soviet rule in 1939 were quickly over-run by the advancing German army in June 1941. They became statistics of the martyred Jewish population in Europe during the Holocaust.

Sources:

'Nazi Soviet Relations, 1939-1941', Washington 1948
'International Affairs', No. 2, Moscow 1967
'The Times', London, 1 April 1939 and 12 March 1946
'The Incompatible Allies' by S. Hilger and A. Meyer

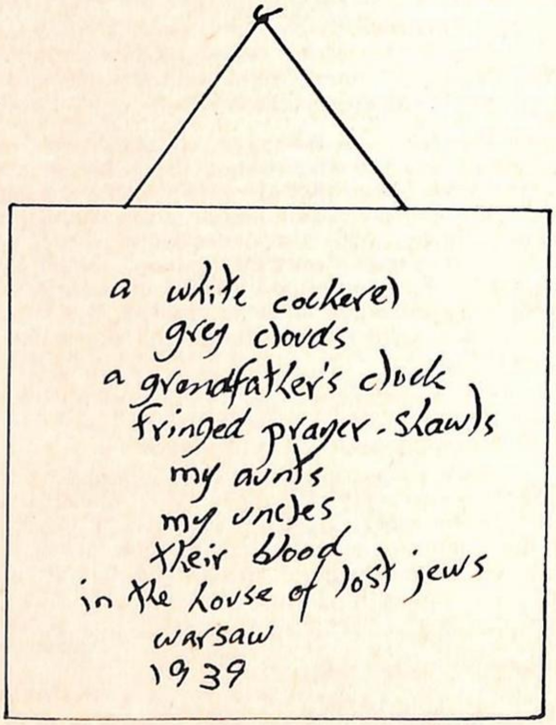

Mal Morgan

14. Nazi Soviet Relations, p. 108
15. Nazi Soviet Relations, p. 258 — 259

Eroticism in the Novels of Isaac Bashevis Singer

by Michael Small

Many critics have drawn attention to Singer's apparent preoccupation with sexuality, or to his "alleged pornography", as Eli Katz terms it. Katz argues that sexual themes are not foreign to Yiddish literature, citing the works of Sholem Aleichem, Sholem Asch, and David Bergelson. What is new in Singer, he asserts, is "his attention to sexuality of both men and women as a serious motivating force in human conduct, and, of course, his fashionably frank description of sexual behaviour...." However, Katz states that "the Jewish genteel tradition rejects the sexual and physiological frankness in Singer's works as gratuitous vulgarity, which critics tend to explain in commercial terms."

J.A. Eisenberg posits that in Singer's work "An inordinate stress, certainly for a Yiddish writer, is placed on sex — on evocative scenes of passionate sensualism." He wonders why Singer's libertines cast aside the Torah so readily. In my opinion, much of the tension in his novels springs from this very conflict between the traditional Jewish way of life (which includes the diligent study of the holy books) and the pursuit of worldly experience. Eisenberg perceives that lust and sensuality are main themes, characterising man's descent towards bestiality, but he adds that there is an injustice in Singer's world which alleviates to some extent the burden of man's responsibility for his choice of action:

> On the one hand, he is irresistibly attracted by the pleasures of the senses; on the other, he is cruelly punished for submitting to the temptation.

Eisenberg observes that Singer, because of the power of his writing, causes the reader to "feel a certain sympathy with the corrupt and fallen".

Leon Weiseltier defends Singer by implying that he emphasizes sexuality for reasons of artistic tension as well as for highlighting the problems inherent in being a Jew in the modern age:

> The outrage that will best engage the angry, hidden God, is fornication.

Baruch Hochman contends that Singer's use of the erotic is a limitation:

> Singer not only revels in the phenomena of sexuality, but tends to align the human will with the sexual will.

I, however, choose to accept this Freudian interpretation to support my thesis that the erotic impulse serves as a metaphor for the spiritual condition of both man and his society.

Before embarking on my thesis proper, I would like to outline the attitudes towards sexuality that prevailed in the shtetl community. For this synopsis, I am indebted to the following two works: "**Sex Laws And Customs In Judaism**" by Louis M. Epstein; and "**Life Is With People**" by Mark Zborowski and Elizabeth Herzog.

Abraham's eternal pact with God was sealed when God transmitted the six hundred and thirteen commandments of the Law to Moses on Mount Sinai, whereby the Jews accepted the "yoke of the Law". They had to fulfil three major obligations: to study constantly the word of God; to establish a family, thereby increasing the number of believers in God; to observe the social, economic, and ritual activities between man and God, and between man and man. It is this second obligation, to establish a family, that is the first Commandment in the Torah, namely: "Ye shall be fruitful and multiply."

In the shtetl community, sexual enjoyment was considered healthy and good — at the proper time and place, and in the proper context. To bring children into the world was both a duty and an enjoyment. If it were not a duty, rabbis reasoned, why should God give man sex organs and a sexual appetite? But it was wrong for a man to entertain sexual thoughts of his wife or anyone else outside intercourse. Boys were married early, so that they were not distracted whilst studying the Law. In **The Slave,** Jacob was twelve when he became engaged to the ten-year-old Zelda, who had yet to menstruate. Woman was considered dangerous because she aroused in man a desire that was stronger than his will and judgement. This notion lies at the heart of **The Slave,** where Jacob, in spite of his spiritual integrity, cannot resist the erotic impulses that stir at the sight of the Gentile Wanda.

For the shtetl community, marriages were made in heaven. Full adulthood was attained with matrimony. There were three variables in the selection procedure, which had very little to do with physical attributes: the extent of learning; money; and social status. In sexual relations the woman's role was passive: she was supposed to awaken man's desire only at the proper time and place, and never verbally. The major goal was procreation; bachelorhood and spinsterhood were tantamount to sin. In a larger context, the community was an extended family. As a corollary of this attitude, the breakdown of marital relationships in **The Family Moskat** represents the disintegration of Jewish society in Warsaw. The evils of mesalliance are stressed in the **Talmud,** and the theme of the mismatched couple is another leitmotif in Singer's works.

How one responded to the institution of marriage was fundamental to the passage of the individual soul as it continued from Creation into the Hereafter, as were one's dedication to the **Torah** and the effecting of good deeds. Even within marriage, however, there were sexual regulations to promote and safeguard conception — Friday evening was auspicious, during a time of relaxation of the Sabbath. But for half of the month a woman belonged to God, during which she should not partake of intercourse, and half belonged to her hus-

band. Under the mystical influence of the Cabalists, the sexual impulse between man and wife was holy.

In Judaic culture man is seen dualistically, whereby the animal instinct vies with divine aspiration. If one of these elements predominates within man, then he must either master his passions or be in bondage to them. In **"The Slave"** Jacob is an obvious example of a man of integrity and sincere spiritual awareness, who is unable to constrain his sexual urges, partly because Wanda makes it clear that she loves him. He resists the temptation proffered by bestial village girls and later the promiscuous Lady Pilitzky, but Wanda is a more refined girl of unpretentious, natural goodness:

> Her body exuded the warmth of the sun, the breezes of summer, the fragrance of wood, field, flower, leaf, just as milk gave off the odor of the grass the cattle fed on.

Jacob's emotional dilemma reflects the philosophical dialectic inherent in Judaism between the moral law and natural law. Both laws stem from God's Creation, yet may seem to be in conflict with each other. Moral law should refine the natural law, but Jacob is unable to give up the persistent Wanda, who assists him in fulfilling his obligations as a Jew. Nevertheless, he is hard on himself, for he interprets his feelings as lust rather than love. Since God cannot wish for him such an union with a Gentile, his feelings must be unworthy. From a non-Jewish viewpoint, however, his erotic desires seem a legitimate expression of sincere love. Their physical consummation only confuses Jacob. He no longer recognizes himself, suffers nightmares of putrefaction, and feels that he had made a Covenant with Satan. He is now a slave to his passion for Wanda, which he imagines as a snake, rather than a slave to God. Shame and guilt crowd in upon his mind. Such reverberations affect not only his way of life, but the capacity of his body to do certain tasks, and even the way the livestock and crops respond to his treatment. Unlike most of Singer's libertines, such as Abram Shapiro or Adam Pilitzky, Jacob's body is not at one with his soul.

The following two descriptions or erotic interaction between Jacob and Wanda contain a degree of ambivalence. Romantic intensity is conveyed by a physicality that borders on the animalistic, whilst at the same time intimations of hell are subliminally suggested by the fire and the simile of oven heat. In the second passage, the night is "mired", and the water is "churning" and "bubbling" in its downward rush:

> The glow from the fire lit up Wanda's face. She pulled his arm to her lips, kissed and then bit it. He sought to free himself but she clung to him tenaciously. Her breasts rubbed against his shoulder and the heat she gave off was like an oven's.

There is an upward movement in this description, as the fire complements Wanda's intense and growing passion for Jacob. In the next extract, which takes place on the night of consummation, the direction of the description is downward, as if following Jacob's inner torment as he rues that he has forfeited the world-to-come:

> The rain had stopped but the night was mired in darkness and wet. There was not a trace of the sky and the only evidence of the stream was the sound of water churning and bubbling as it rushed downward. Wanda clutched Jacob's hand as they groped blindly and with the abandon of those who no longer fear for their bodies. They stumbled over stones and shrubs, were splashed by the moisture dripping from trees. They were seeking the one spot in that shallow, rock-cluttered torrent where the stream was deep enough for a man to immerse himself.

Even though there are undertones to suggest that their relationship is now without blemish, these descriptions nevertheless convey a natural commitment that stands in marked contrast to the hideous and atavistic licentiousness of the Christians:

> A few feet away a cowherd jumped on a girl but was too drunk to do anything. Yet the two wrestled and squirmed like a dog and bitch. The surrounding company laughed, spat, dribbled from their noses, and goaded the lovers on.

Later, after he has been ransomed, a more questioning Jacob rationalizes his behaviour:

> His investigations of the Cabala since his return had uncovered the doctrine that all lust was of divine origin...Coupling was the universal act underlying everything.

These thoughts are later echoed by Lady Pilitzky. In the second half of the novel, however, the focal point changes from the tension caused by carnal desires pitted against spiritual aspirations to the issue of Jacob's redemption through faith. After Sarah's death it is his duty to remarry, and he knows that pressure will be exerted by the Jewish community, but asceticism and righteousness finally triumph:

> He had never been free of carnal desires, but a power stronger than passion had said no.

Even so, throughout the novel there is an ambivalence expressed about their relationship. For example, Jacob considers that "His lust for a forbidden woman had involved him in deception", yet at the same time his wife is deemed by the townsfolk of Pilitz as a "holy woman"; Wanda's quest for knowledge of the Jewish faith becomes a lust, yet the acquisition of her new perception exalts her.

In **"The Slave"** it is interesting Singer does not portend Jacob's spiritual and psychological disintegration after he has committed fornication, or, more appositely, contravened the Laws of the Torah. Indeed, Singer makes one of his few concessions to Eros in this novel. As Jacob reflects: "A transgression might at times even lead to good". Jacob's transgressions are, however, mitigated by Wanda's faith and token conversion, so much so that he comes to accept her as a spiritual daughter of Israel. She had incidentally provided the testing-ground for Jacob's own faith and defined the virtues of slavery, because Jacob must consequently encounter the vices of freedom, represented by Lord and Lady Pilitzky, Waclaw the ferryman, and Gershon. The Pilitzkys' frenetic lust provides a grotesque contrast to the love of Jacob and Wanda-Sarah, illustrating the fate of those who seek sexual titillation rather than emotional and spiritual fulfilment. Their bizarre life-style of debauchery and piety horrifically underscores their angst and self-destructive bent.

Romantic love is foreign to shtetl culture, since the patriarchal exemplars, such as Abraham and Isaac, took wives before love entered the relationship. The love of God must precede the love of another human being. Nevertheless, the love of Jacob and Wanda shares a number of similarities with Romantic love, as it

is featured in novels from Madame de Lafayette's "La Princesse de Cleves" through to Honore de Balzac's "Le Lys Dans La Vallee." Socially unacceptable passion becomes the major motivating force of character; self-control is lost, and although the power of Eros may be transcendental, it is often self-destructive. Such lovers are inseparable, as in **Wuthering Heights,** where the impassioned Catherine can declare, "I am Heathcliff!" whilst Heathcliff becomes haunted by her ghost and prays to be united in death with her. Similarly, Sarah becomes Jacob's anima, intuiting his rescue-bid and guiding his actions after her death. Their mutual love may temporarily impede Jacob from adhering to Judaic custom and does cause him to question the justice of God, but as man and wife they become one entity, faithfully observing the spirit of the Torah. Jacob's love for Sarah attains a spiritual plane, whereby it becomes a celebration of his love for God.

In **"Shosha"** too there is a Romantic element in the mysterious nature of the love between Aaron and Shosha. When Betty asks him what he sees in Shosha, Aaron replies, "I see myself". Yet immediately after finding his lost love, he betrays her. As he kisses the servant, Tekla, he reflects:

> In all the novels I had read, the heroes desired only one woman, but here I was, lusting after the whole female gender.

Even with Shosha on their wedding-night, Aaron was overcome by:

> a desire different from any he had felt before — passion without association, without thought, as if the body, the corporeal stuff, were acting on its own. I listened to my desire and it struck me that if metal could feel, my feeling was that of a needle drawn to a magnet.

Aaron's love for Shosha is a strange mixture of physiological chemistry and the need for spiritual illumination. Only Shosha gives him a purpose to his life, and she serves as his constant and pure ideal, which differentiates him from the libertine Feitelzohn. In embracing the latter's philosophy, he attempts to reject those roots that could give him some stability, however puritanical:

> I had never freed myself from a notion inherited from generations: the body is a vessel of shame and disgrace, dust in life and worse in death.

The permissive attitude that he adopts of enjoying the moment does not succeed. In fact, he commits spiritual suicide, and realizes it:

> That's what suicides are, I thought — hedonists who attempt to enjoy more excitement than they are capable of.

Singer describes the consummation of Shosha and Aaron in a brilliantly ironic but grotesque way. Just as Wanda has somehow decreased in stature when Jacob returns to take her away from her village, so Aaron's sensual expectations are deflated as Shosha flutters in his cold arms "like a sacrificial chicken":

> The tremendous urge for Shosha that had seized me in the train had dissipated. Was I suddenly impotent? I fell asleep and dreamed. Someone shrieked wildly. Animals with long teats dragged me, tore chunks from me with fang and claw. I was wandering through a cellar that was also a slaughter-house and a cemetery strewn with unburied corpses. I awoke excited. I grabbed Shosha, and before she could even wake up, I mounted her. She choked and resisted. A stream of hot blood burned my thigh. I tried to pacify her, but she broke out in a wail. I was sure she had awakened everyone in the hotel. Had I injured her? I got out of bed and searched for the light-switch, but I couldn't find it. I tapped around and bumped into the stove. In my distress I prayed to God to protect her."

The externalised demons that haunt Singer's short stories and novels set in the seventeenth century have now become the nightmares of inner torment. Yet this subconscious hell of repulsive figments incites Aaron's lust. The violence and distorted images foreshadow Aaron's animalistic attitude towards intercourse with Shosha. The breaking of the hymen is suggestive of some black magic rite, and the notion of conquest is paramount. Aaron's brutality is heightened further by Shosha's naive and poignant question: "Arele, am I a wife now?"

Aaron's insensitive and carefree attitude towards sexual relations is a means of tracing his development towards a free-thinking libertinism, which appears to rend a schism between body and soul. In the following description of lovemaking between Aaron and Dora, there is an obvious criticism of self-gratification and egocentricity. Lust triggers a casual indifference towards one's partner. Singer highlights their lack of commitment and dignity in his tone: there is a quasi-comic inevitability of mere flesh coming together:

> The wire springs of the bed had a depression in the middle and we couldn't lie apart even if we wanted to. We rolled toward each other and listened in on our own desire. Her flesh was plump, smooth, warm. Her enormous breasts amazed me each time we were together — how could she carry around such a load? She pressed her plump knees against mine and complained that I was hurting her. Our souls (or whatever they may be called) were battered and at odds, but our bodies had remained friendly. I had learned to curb my lust. We indulged in some foreplay, some during-play, and sometimes even some afterplay.

The idea that Aaron is smitten with carnal desire, for no matter whose flesh, is exemplified by his erotic nightmare, where the id reigns supreme:

> Yes, dreams were precisely what Dr. Feitelzohn sought to restore to man — aimlessness, spiritual anarchy, the whims of idolators, the perversions of madmen. In my sleep, Betty and Celia became one, although not altogether. I mated with this plural female, and Haiml stood by and encouraged us. Even this coupling had some connection with the play.

Singer deliberately draws attention to the connection between perversity and Aaron's play. Just as Aaron no longer had control over his play, so his own life loses its direction. The play becomes a joint creation, an amalgam of different styles and interpretations, whereby each of the contributors hopes to gain some personal advantage. Consequently, the play represents the world of the modern sceptic, where every individual has the freedom to develop his own philosophy and life-style, yet fails to find spiritual peace or psychological harmony. In **"Shosha"** then, life is seen as a meta-theatre, where the players do play rather than actualize

themselves through God. For those who stray from the faith, melodrama becomes the style, solipsism the vision. Singer aptly describes Feitelzohn's brave, new world, drawing on Vaihinger's philosophy of "as if":

> The day will come when all truth will be recognized as arbitrary definitions, all values as rules of a game. Feitelzohn toyed with the plan of building a play-temple for ideas, for samples of cultural diversions, for systems of behaviour, for religions without revelations — a kind of theatre where people would come to act out their thoughts and emotions. The audience would be the performers. Those who hadn't yet decided what kind of games they preferred would participate in soul expeditions with him or with someone of his caliber to discover what would amuse or inspire them most.

Thus while Shosha grows as a wife, beginning to take more of an interest in Aaron's work and ideas, and is even regarded as possessing the qualities of a medium with her primitivism, directness and sincerity, she begins to emerge, like Wanda, as a saintly figure. Ironically, just after Feitelzohn has claimed that jealousy is about to vanish and libidinous enjoyment with others will be the norm, Shosha shows no sign of being jealous when she learns of Aaron's infidelity. The spiritual response of forgiveness is contrasted with the secular viewpoint of sexual experimentation. Shosha comes to represent that which Aaron has lost, not only his youth and the culture of a pre-war Warsaw, but also an integrity towards life based on four thousand years of Judaic tradition. Although Aaron does not analyse his obsession for the retarded Shosha, he is divided by the attraction of modernist freedom and the psychological need to be grounded in belief. He represents a number of Singer's heroes whose spiritual disintegration reflects that of the Jewish community. Irving Buchen states:

> In fact, the emergence of separative individuality along with romantic love and secular learning are the perennial three signs both of the breakup of the Jewish community and of the frustration of messianic promise.

Just as a Jewish community is regarded as an extended family, so the Moskat family exemplifies a Jewish community in microcosm. Significantly, **"The Family Moskat"** opens with the marriage of Meshulam Moskat and Rita Fremetl, but the old man is soon disillusioned by his hasty decision. This mismatch develops as a leitmotif throughout, so that the tangle of unhappy relationships strongly suggests that sexual love cannot provide the spiritual succour of faith. The initial descriptions of Asa Heshel's courting of Hadassah are portrayed in a heightened romanticism that is both giddily sensuous and ominously garish:

> They went back through the corridor. It was dark. Asa Heshel took a step forward, then halted. The apparition of the fiery blossom that he had seen when he got into the droshky with Abram suddenly arose again before his vision, huge, sunlit, with a deep cup, surrounded with grays, purples, and blues, a whole spectrum of fantastic colours. Hadassah took his elbow and led him along, as though he were a blind man.

The young lovers excitedly reveal their dreams of each other that appear to promise so much happiness, yet the allusion to an island sounds an ominous note of alienation:

> "I dreamed about you, too," he said, his face flushing. "We were together, all alone, on an island, near a brook; we were lying on the grass, and you were reading to me."
> "I always dreamed of islands, even when I was a little girl."
> She was suddenly silent. She caught her lower lip between her teeth and smiled, a far-away smile. Then her face took on an expression of deep seriousness. Something he had thought before returned to Asa Heshel. "How can I aspire to her? She's all belief, I'm all doubt. I'll only do her harm." He started to say something, but the door opened and Abram came in, stamping his feet.

Singer brilliantly introduces Abram into this intimate scene, which serves not only to undercut the romantic ambience, but also to augur the fate of the lovers as Asa Heshel himself becomes a libertine in the similar mould of Hadassah's uncle. Shortly afterwards, doubts race through their minds: Asa Heshel believes that he could never be intimate with a woman, whilst Hadassah dwells upon her responsibilities. Then Singer, in the manner of Flaubert to point the mocking irony, walks them past a slaughter-house: individualistic impulsion on a generic scale can lead to an holocaust; the erotic instinct is closely allied to the bestial.

Whereas Asa Heshel can write a vow to Hadassah, "I have never loved anyone except you", he cannot find in her that sense of purpose and spiritual calm which Aaron and Jacob secure from Shosha and Wanda respectively. Indeed, Hadassah herself becomes tormented by her precocious sexual behaviour that takes her away from her family and Jewish custom. Her nightmares become incestuous. In her diary, she writes, "Sometimes I imagine that Asa Heshel and my Uncle Abram are one and the same person", which is pathetically juxtaposed with this romantic image:

> I always wanted 'my knight on a white horse' to be at least ten years older than I.

Hadassah possesses far more self-awareness than Wanda and Shosha, and in the following moment of acute insight, she draws the analogy between free will and licentiousness that almost inevitably, amongst Singer's protagonists, leads to self-immolation:

> I am plunging into the abyss of my own free will...It's as though I were committing suicide.

At a later reunion the image of Hadassah leading Asa Heshel down a dark corridor is repeated, but their little room for lovemaking corresponds to a murky and shabby recess in the labyrinths of the mind. Nevertheless, their physical embrace reveals a sensitivity in Asa Heshel's feelings for Hadassah:

> They lay down. A patch of sky showed through the torn curtain at the window. A strange and secret, never before experienced warmth enclosed Asa Heshel. He passed his hands over Hadassah's body, like a blind man, touching her eyes, her forehead, her nose and cheeks, her throat and breasts. They gazed at each other, the pupils of their eyes enormous and filled with the mystery of night.

Yet it is not long before this romantic yearning degenerates into crude, mechanical fornication, fan-

tasies of a master-servant relationship, then thoughts of suicide:

> Having profaned the holiest day she yielded to all his impulses. She gave herself to him on the chair, on the carpet, on Fishel's bed.

The important element of defiance is evident in Hadassah's sacrilegious behaviour: "During the Ten Penitential Days, Hadassah and Asa Heshel met daily". Asa Heshel suffers no qualms in defying God either, yet runs away from the pregnant Adele because he is frightened of his family responsibilities. The erotic nature of their relationship can thus be interpreted here as a means of asserting their egotism against God's preordained scheme: such bold defiance serves to incite their desire.

Singer utilizes this mutual obsession between Hadassah and Asa Heshel to provide some structure to a story dealing with the aimlessness of the spirit. After five years behind Soviet lines, Asa Heshel finally arrives back in Warsaw. For the novelist, this point in the narrative is awkward. As Asa Heshel rushes off to join his beloved, the situation is ripe for romantic treatment. Yet, at the same time, since Singer is illustrating the dangers of passion and the instability of the shtetl community, he cannot graphically describe the reunion without the reader's sympathy becoming re-engaged by the lovers. Consequently, the author decides not to depict the rendezvous itself, but by selecting certain details of setting and sounds he conveys both the force and sudden rapture of passion, followed by the ominous signs of terror and mocking fate:

> It seems to him that the light in the upper room had moved. She was there! It was she! "We'll see in a moment if I have intuition!" He waited awhile and then called again:
> "Hadassah!"
>
> A roaring and thundering gradually filled the air; a train was rounding the rails towards the house. The headlights threw two pillars of light on it. He saw everything as if it had suddenly been projected on a screen; the house, the veranda, the paths between the flowerbeds, the stunted pine trees marked with white numbers. He looked up at the sign; yes, it was Rozkosh! The train passed and the darkness returned. From afar came a distant screech, as of a demon who had played someone a low trick and then vanished into the night.

Later, Hadassah feels that Asa Heshel does not know love, only physical passion, though he does express spontaneous love for his son, David, almost in spite of himself. Asa Heshel shares certain similarities with the libertine, Abram, and the materialist, Koppel, in his attitude towards sexual relations. Asa Heshel needs the excitement of secrecy, even danger, to fire his erotic impulse, even towards his wife, Adele:

> It occurred to him that he could live with her in secret as he lived with Hadassah.

Abram behaves "like an animal" towards Zosia, his mistress' servant, whilst Koppel can make a midnight call on Mrs. Goldsober shortly after proposing to Leah. His childhood sweetheart has passionately aroused Koppel in her husband's room that pointedly reminds him of a Chassidic study house. Once again, Singer has shown that the forbidden fruit of extra-marital relationships and the snares of secular philosophy go hand in hand. Asa Heshel and Aaron turn to different women as they turn to different ideologies, never finding satisfaction and never accepting the true love that is offered them. Asa Heshel, the blind man, is seen by both Hadassah and Adele as a father — surrogate, but their love cannot fill that spiritual void within him that reacts to the world as a jungle of hatred and destruction. For all his endless cerebration and knowledge of ideologies, Asa Heshel has lost control of his life and deleteriously affects the welfare of those closest to him. After all his philosophical questing, he is reduced to a ridiculous and pathetic slogan:

> More sex and fewer children. The bedroom is the key to all social and individual problems.

It is the erotic impulse within him which is employed to illustrate the futility of his wayward spirit. Edward Alexander corroberates this notion thus:

> It is clear not only that sexuality stands in diametrical opposition to Judaism, but that it derives much of its demonic force from the power of what might be called anti-Judaism.

"The Family Moskat" also shows the atrophy of Hasidic inspiration in the bloated figure of Abram Shapiro. Whilst Abram is vital, generous and idealistic, his scepticism and profligacy are his undoing. The Hasidic Jews had stressed joy, song and dance, and even sanctioned fleshly yearning, but at the Chanukah Ball, where Asa Heshel meets his next mistress, the socialist Barbara, cynicism, lust and avarice prevail. The final image of Abram rising from his deathbed vividly illuminates the degradation of unbridled indulgence. An alternative mode of love is provided by Fishel, which is dignified, compassionate and tolerant, but asexual.

In **"The Manor"** Singer is more charitable in his treatment of Eros. True, Miriam Lieba, the would-be romantic heroine becomes an embittered drudge. Singer's irony is evident as the young and impressionable Miriam Lieba reads romantic French novels, as a result of which her own fate is foreshadowed in her fantasies: her infatuation with the ironically named Lucian, an elopement to Paris, her integration into the aristocracy, her apostasy, and even her wish to be dominated as she thinks to herself, "Do with me as you will". These dreams are all realized, but cruelly. Lucian indeed possesses the trappings of a romantic figure in the Byronic caste, but the fugitive from a fallen family soon emerges as a pathological liar who is aware of his own self-destructive tendencies. Singer's description of this decadent sensation-seeker underlines the author's correlation between sexuality and evil: "Thoughts of love and murder never left him".

Other characters are, however, treated more sympathetically, even when their foibles are sexual. Jochanan overcomes what he considers to be evil thoughts of lust, wrath, pride, and melancholy to become the reluctant Rabbi of Marshinov. On the day of his wedding Calman believes his marriage with the flirtatious Clara is a mismatch and that he is "in the company of Satan!". Although that night his lust for Clara ironically fades away, his desire for her never really leaves him, and is even fanned by his suspicions of his Lilith cuckolding him with Zipkin. Yet ultimately he extricates himself from Clara's wheedling domination and gains some peace of mind by leading an uncompromising life in the traditional Jewish ways of his forebears. Felicia Jampowlska, the pious and retiring daughter of the Count, is another character who is

treated more favourably than one might have expected. Apparently doomed to be an old maid or even a nun, she is given the opportunity of marrying the bluff sceptic, Dr. Marian Zawacki. This potential mismatch works out very successfully for both parties.

Ezriel's romantic affair with Olga Bielikov is treated with a great deal of sympathy. Although Ezriel's marriage with Shaindel is not as happy as he would like, he is understanding towards her and fond of their children. Olga too is invested with dignity and maturity. But the seeds of Ezriel's infidelity have been sown in the early days of courtship at Calman's house, where his questioning of the holy books was considered shocking. It is pertinent that his first affair commences, like Lucian's murder of the janitor, just after the outbreak of the First World War. Once again, irresistible passion between two human beings reflects the chaos in the macrocosm. The words of Reb Menachem Mendel on "contemporary philosophers" traces this development towards psychological and societal breakdown:

> The body is everything to them. If, as they say, there is no God, then it doesn't matter what one does. At first we are tempted by some minor sin, but as soon as that is committed, the will lures us into more serious evil. Without law and a judge to administer the law, there is no reason why one should restrain oneself. Why not give into evil completely?

If Abram Shapiro, Lucian Jampowlski, Adam Pilitzki and Morris Feitelzohn assume the role of Dionysian satyr, then Reb Gedaliya becomes the embodiment of Satan himself. **Satan In Goray** graphically describes a whole community giving itself to every kind of licence and desecration. The vision of chaos is characterised by sexual perversity. The sexual fantasies of Sabbatai Zevi's hedonistic supporters lead only to bewilderment, shame, and an heightened awareness of evil. Freedom becomes demonic, tantamount to moral degradation. The factionalism in Goray is reflected within Rechele, the Prophetess, where the Sacred and Profane spirits fight for possession of her soul. The reality of evil is emphasized by the grotesquely nightmarish description of Rechele's ravishment by Satan:

> A bearded figure pursued her, hairy and naked, wet and stinking, with long monkey hands and open maw...At their back ran hosts of airy things, half-devil and half-man, pointing at them, pursuing them...It was stifling and The Thing pressed her to him, leaned against her. The Thing was a male; he wanted to ravish her. He squeezed her breasts; he tried to force her legs apart with his bony knees...He threw her down, and entered her.

Rechele's harrowing fantasy of impregnation is a vivid symbol of conscience in revolt against her adultery and belief in the False Messiah. The sexual act has become a torture, in which the accentuated parody of lapsed man has degenerated into a Gothic amalgam of the animal and the fiend. Gedaliya represents that liberal morality which believes according to the Book Of Isaiah that the Messiah will come when the world becomes so evil and suffering so intense that it needs redemption, which will be granted by God out of compassion. The voluptuary encourages Goray towards increased sinfulness, before he is exposed as a mere slave to bodily appetites. Once more, sexual profligacy is seen as an objective correlative of a central theme, namely, the utter collapse of a society effected by religious hysteria.

In this novel Singer does not offer one character, apart from Rabbi Benish, or any relationship that suggests hope or relative goodness, so the vision is bleak. Consequently, the erotic element is an integral adjunct of evil and the bestial nature of man. Although the novel takes on the qualities of a parable, such as **"The Gentleman From Cracow"** one of the essential themes of Singer's novels is reiterated: concupiscence leads to perversion, and this process is frequently used as a metaphor for societal disintegration.

Whilst the novels that I have read proffer a bleak vision of human love, one may occasionally find a delineation of a very happy and loving relationship in a short story, such as **Short Friday.** Singer dilutes potential sentimentality by immediately disclosing that his protagonist is an impoverished, slow-witted bungler. Yet Shmul-Leibele is blissfully married to an attentive, dutiful and adoring wife, who perceives his admirable qualities, such as turning the other cheek, and accommodates his foibles. In fact, "more than one man envied Shmul-Leibele his jewel of a wife". The tailor may be a poor scholar, but he and Shoshe are meticulous in the observance of the holy laws. So complementary are they in spirit that it is fitting that they retain their oneness in death, for all their anxious speculation about remarriage if one partner should die. In a short story Singer cannot fully develop tribulations to test his characters, but **Short Friday** does illustrate that matrimonial harmony can exist. It is significant that Shmul-Leibele is decidedly not a philosopher-seeker, although one remembers that Jacob and Wanda-Sarah are finally apotheosized as a result of deferring to God's love, so that their mutual love attains its proper context in the divine scheme.

In summation, I feel that the erotic element serves an artistic purpose in pointing to the personal, social, and spiritual tensions in Jewish culture. As a non-Jewish reader, however, I feel some dissatisfaction with the ubiquitous notion that the erotic impulse is so readily transmuted into lust and evil, a dilemma particularly raised in **The Slave**, where Jacob's guilty conscience scarcely permits him to see his feelings for Wanda in a positive light. Baruch Hochman makes the pertinent comment that Singer's work, "in the last analysis, is concerned with a dialectic of longing and spite rather than one of love and hate". Such a viewpoint testifies to my claim that Singer seldom treats human love as a positive force. The desperate, egotistical search for sexual fulfilment is negated by the fact that the sceptical quester can never find fulfilment, either in human relations or in religion. The quest only results in frustration, despair, and psychological disturbance, whilst human love becomes degrading because it presumes to over-reach man's rightful love for God. I have endeavoured to argue that Singer's bleak treatment of Eros is to some extent the sacrifice that he has paid for the sake of ethical schematization.

THE NATIONAL COUNCIL OF JEWISH WOMEN OF AUSTRALIA: ITS HISTORY AND ORGANISATION

by LYSBETH COHEN

Of all the Jewish women's organisations in Australia the only one working for local, national and international causes, both Jewish and non-Jewish is the National Council of Jewish Women. Established in 1923, NCJW has a continuous history of community service and of fund-raising for the projects it has adopted, projects which range from once-only support for some local disaster relief — flood, bushfire, cyclone, etc — to continuing help for the Ilan Foundation's schools for handicapped children in Israel, and everything imaginable in between.

Members of NCJW include housewives, professional, career and business women, of all ages and socio-economic backgrounds, who wish to devote some of their spare time to serve their communities, their country and their fellow Jews in a voluntary capacity. A number of men have been elected "friends" or associates of NCJW.

In Australia NCJW is divided into "Sections" most of which are based in State capital cities, plus one in Canberra, one in Newcastle, New South Wales, and one on the Gold Coast of Queensland. The larger Sections contain a number of Groups, usually geographically based, and each Section has its own relevant office-bearers. The National Board consists of the President, an International Vice-president, several Vice-presidents, Honorary Secretary, Honorary Treasurer, several Chairmen — e.g. of Community Services, Membership, etc — an Education Officer, the Editor of the Bulletin and the Presidents of all Sections. At present its headquarters are in Sydney.

Affiliated with the National Council of Women of Australia and through this Organisation with the International Council of Women, it is also one of over thirty affiliates of the International Council of Jewish Women. Through these affiliations NCJW members may keep themselves aware and informed about both Australian and World matters of interest to them as women and as Jewish women.

NCJW in Australia began in 1923 because of the vision of an extraordinary, though gentle, woman — Dr Fanny Reading.

She was born in Minsk in Russia and came to Australia as a small girl with her mother in the 1890s. Her father had preceded them and settled in Ballarat, then a thriving community dating back to the gold rush. Fanny and her mother arrived in Melbourne knowing no one. She never forgot how lonely, friendless and miserable they felt and she vowed that some day she would do all she could to help newcomers to this country.

A scholarship to Melbourne University enabled her to gain first a Diploma in Music and later a degree in Medicine. She came to Sydney in 1922, joined her brother in a general practice and became an Honorary Medical Officer for a number of hospitals and institutions.

When she spoke to the Jewish women in 1923 at the home of Mrs Morris Symonds in Sydney, she explained with quiet eloquence the need for voluntary work in its broadest sense — as individuals and as members of an Organisation who, in working together, also would make friends with other Jewish women in the small isolated Community which existed then. Looking back, in 1927 she wrote:

"It occurred to me that there was room for a movement in which our women and girls could meet, discuss and attempt to solve our many problems; also that it was absolutely necessary that our Jewish women and girls begin to realise the supreme need of service to themselves, their race and to the country in which they live. So much could be accomplished and lead to greater usefulness, if our women organised themselves to work together.

"To reach the interest and sympathy of every Jewish woman and girl, I fully realised that a more comprehensive and broader programme should be drawn up to embrace the problems, not only of our own people, both here and abroad, but of common humanity.

"Having read of the wonderful organisations of our American sisters, especially that of the National Council of Jewish Women, and of the remarkable influence they exercised for good on all big problems, I proposed the formation of an organisation on similar lines."

That year, 1927, Sections in Brisbane and in Melbourne were established — at that time under the titles of their own States — and two years later NCJW began activities in Adelaide, Perth, Newcastle, Ballarat, Geelong and Kalgoorlie — the last three no longer exist. In 1929 the first Australia-wide NCJW Conference was held and the National Council of Jewish Women became affiliated with the National Council of Women of Australia. Its affiliation with the International Council of Jewish Women dates from 1925, one year before the first Council Bulletin appeared edited by Miss Dora Abramovitch B.A., who continued as editor for many many years.

Each Section selects its own local Jewish and non-Jewish causes to support and naturally they vary according to local needs and conditions.

NCJW service activities include meals-on-wheels, the "proof-reading" of Talking Books, assisting in hospitals, Senior Citizens' Centres, Homes for old people, handicapped people, children's needs; with general fund-raising appeals such as for cancer research, National Heart Foundation, Red Cross; with United Nations Welfare activities, especially with helping refugees.

A committee to help migrants was formed in Sydney shortly after the foundation of NCJW in 1923. Dr Fanny was well aware of the problems and conditions of the Jews of Eastern Europe and very sympathetic to the Zionist movement. In the 1930s NCJW members used to meet the ships bringing to Australian ports refugees from Hitler's Europe, transport them to the Reception and Welfare Centres and generally befriend them. This service has continued, with different emphasis as required — e.g. during World War II

when refugees from Asia came too; after the War when Displaced Persons from the camps in Europe arrived here; and for the more recent people from the Soviet Union and from Indo-China.

During the War, NCJW involved itself with projects to aid the war effort. They raised large sums of money; they knitted and sewed innumerable garments for our own servicepeople and to send to bombed Britain; they made bandages, camouflage netting, etc; they staffed the Australian Comforts Fund Kiosk (in Martin Place, Sydney) where they prepared and served attractive, cheap and nourishing lunches to city people; they organised First Aid and Air Raid Precaution classes; they established Hospitality Centres for Jewish Service personnel; they presented mobile canteens to London, to Palestine and to Sydney.

In 1925 Dr Fanny attended a Conference in Palestine, saw the conditions under which poor Jewish people were living and on her return to Australia spoke to NCJW members about the need to help them. They began immediately, with support for one settlement. Help for Palestine (and later for Israel) has been an important part of their work ever since. NCJW has participated in the JNF Queen Competition since the first one was held in 1938. Its other projects in Israel include scholarships for needy students and a dormitory at Australia House at the Hebrew University, Jerusalem; support for several settlements, especially for Alma (for refugees from Libya); and particularly the Ilan Foundation schools for handicapped children. For more than forty years NCJW has sponsored and supported the EZRA group's efforts to provide baby clothing, assistance to poor mothers and life-saving equipment for maternity hospitals in several areas. Recently help was requested by the International Council of Jewish Women for the "Open Door" project in Jerusalem (a "drop-in centre" for elderly people) which was threatened with closure due to the sale of the building in which they had been given rent-free premises: the National Council of Jewish Women of Australia co-operated in the urgent need to raise funds to purchase a permanent home.

In 1953 NCJW established the Wolper Hospital in Sydney and in 1961 the Maurice Zeffert Home in Perth.

From its inception NCJW has been concerned with promoting and developing education programmes in the study of Jewish religion, history, the Bible and Hebrew language. Some Sections and Groups arrange seminars and lecture series, among other relevant matters informing members about Middle East politics to enable them to understand some of Israel's problems.

For forty years NCJW meetings and functions took place in private homes or hired premises. Dr Fanny had always dreamed of a Council House to be used as a club by NCJW members and available to other Jewish organisations and for private functions. In 1963 she saw her dream come true in Sydney. Melbourne's Council House opened in 1977.

In recognition of her "devoted social welfare work for all creeds and causes", Dr Fanny was honoured with the King George V Jubilee Medal in 1935, the King George VI Coronation Medal in 1937 and in 1961 the MBE for her many services to the community. For nearly half a century her name was synonymous with NCJW. She remained Life President after her years of active participation were over, continuing her interest in all NCJW matters and in all her "girls" until her death in 1974. She had the pleasure and satisfaction of being present and honoured at the Golden Jubilee Celebrations in 1973 held at Dr Fanny Reading Council House in Sydney.

Her successor as National President (1955-1967) was Mrs Vera Cohen who was awarded the MBE in 1965 and is now Life President. She was followed by Mrs Mina Fink, also awarded the MBE, who is now International Vice-president, then by Mrs Sylvia Gelman. The present National President is Mrs Ray Ginsburg.

In an era when many women consider a paid job is necessary to "fulfil themselves", many other women have found an alternative — that of helping others as volunteers in a variety of community services and at the same time being part of a large band of like-minded women (many of whom do have jobs) in their own district, their own city, their own country and a huge international sisterhood. They enjoy Australian and International Conferences, returning from reunions with old friends and meeting new ones with fresh interest and stimulation.

And, as the founder of the National Council of Jewish Women of Australia wrote in 1929 "the Council of Jewish Women stands above all things for the Law of Lovingkindness".

Travelling

Judith Rodriguez

You cannot leave that old you were
You are making new
You cannot open the window
You will taste air

I left myself in walls
They paint them over
I left myself in a garden
They prune hard
They eat
where I doubted and starved
lying straight on the stretcher
by the steel cabinet

You are not in that room any more
You cannot leave it
You travel with it folded
like a map

Note to a daughter

Judith Rodriguez

Home to an empty house. Settled by your door
the bag gapes, says you came home to an empty house.

I switch on the radio. I'd gone out, you'd bear in mind
I'd thought of you, knew you'd get in round the back, understand.

Both of us move solitary, write few notes.
Music now, the timing and swell, I think of our dialogue —

chancy and various. You break off, start in again, practise
and later, alone, I uncase the violin and tell

my part, but it fades on the day's air. Suddenly it matters
we should take it together, swap parts, fill a room with it, yours.

"THE JEWISH CONNECTION"

by Yvonne Fein

If you happen to be Jewish, I suppose you could say that Acland Street, St. Kilda is to Caulfield what Sydney is to Melbourne: a wonderful place to visit, but you wouldn't want to live there.

Why do I say this? Well — there, for example, you can find out exactly how many companies Mottel Silverberg has bought out in the past week. Before you walk even another dozen paces, you will hear how Rosenblum's daughter is coping with her three children now that her no-goodnik of a husband has left her. And politics — you can hear Mr Begin praised and damned in the space of a single footstep; while Arafat (may his kafia catch in the wheels of his jeep), is being theoretically eliminated in fifty different ways.

Or you can stroll into the 'Scheherezade'; smokey, noisy and filled with hand-waving, expostualting coffee-drinkers, and order a plateful of the best potato-cakes in Melbourne. If you come in alone, chances are you won't be alone for long. There is always someone who will approach you to strike up a conversation — like that Abie Simons did with me on just such a typical Sunday morning not so long ago.

Now I know Abie. In fact, he lives only a ten minute walk from my place. But close you could never say we were. Mind you, his Ruthie and my Tamara (such a beauty compared to that fat one, compared to anyone, really) are good friends. Although my Tamara is married, with two lovely children and a prince of a husband, she still finds time to quite often have coffee with that poor girl to try and convince her to shave her legs or use some make-up occasionally.

Tamara tells me some incredible things that this Ruthie confides in her. Anyway, I am still surprised when Abie seats himself — no hello, no nothing — and says: "Moishe, I've got a problem." To tell you the truth, I am embarrassed. There he sits, this preoccupied look on his face, deeply engrossed in his private worry. Which he soon begins to share with me. In great detail. Was I glad when he stopped!

And that's what I mean when I say that Acland Street is good to visit, but not to live in. Who could stand the pressure?

Still, I forget entirely this little incident until one Friday morning at breakfast a few months later, my wife (who is, as usual, avidly scanning the births, marriages and deaths pages of the 'Jewish News'), says to me: "Moishe, look! Ruthie Simons is engaged! Now I've heard everything. If that schtick schmalz can catch a man, there is no such thing as a wallflower!"

I do not answer her. (I very rarely answer her). Instead, a picture of Abie Simon's sad, harassed face rises vividly before my eyes. I can almost smell the gefilte fish on his breath. Then, the face is all of a sudden taken over with smiles, with laughs, and loud, deep chortles punctuate his laughing the way a rabbi punctuates his sermons by every two minutes heaving his prayer shawl back on his shoulders.

His whole monologue repeats itself in my mind. Where he has been stuttering and stumbling, I can now figure out for myself what really happened. And what really happened could only have happened in Caulfield. No other suburb has the facilities. Tamara told me some details you wouldn't believe about Ruthie's habits at home. How she studies, and what she does where she studies. But I am raving like a fool. Maybe if I tell you the story you'll see what I mean...

The street that Abie Simons lived in contained only houses, no units, no flats. A quiet street — friendly. The children could ride their bicycles there without their mothers always worrying about accidents, and the little ones could play in the back gardens. All the houses had beautiful, big back gardens.

But there was a funny thing about the two blocks at the end of the street — numbers twenty-two and twenty-four. Although they were about two hundred feet deep or long — a nice size, no? — they were only thirty-seven and a half feet wide. Which is **not** wide. Not for Caulfield, anyway. It is narrow, very narrow. And the only thing which stopped two solid brick houses from being semi-detached was the wooden fence bissecting the miserly six feet of land that separated them.

Now, as you can imagine, this had certain drawbacks. Freda Simons — who lived in number twenty-two with her husband, Abie, and of course their twenty-seven year old unmarried daughter, Ruthie — complained that the sound of next door's vacuum cleaner was driving her crazy. And why was Genya Horowitz keeping the carpet so clean anyway? Who was she expecting there? Royalty? Enough to use the vacuum cleaner twice a week like normal people. It would last longer. So would the carpet.

Abie Simons, who was a light sleeper, could not stand the way Manny Horowitz farewelled the constant stream of visitors he and his wife seemed to entertain. (Now we know why Genya had to vacuum so much). "What does that Horowitz want from my life?" Abie used to ask in despair as he was woken yet again at an ungodly hour by the jovial bellows of his wise-cracking, well-wishing neighbour.

But Ruthie complained the loudest. She was studying for her Masters in English Literature and liked to retreat to the privacy of the lavatory where she could read in peace. She got through about three or four books a week that way (which might explain why she wasn't married. If you have to read so much, at least do it where the boys can see you!), until the Horowitzes moved in next door. Their kitchen was directly opposite the Simons' bathroom, and this created a real problem. If Ruthie left the window open, as she was wont to do, the noise from next door distracted her from her reading. If she closed it...

Old habits are hard to break, though. Just because the Horowitzes (I forgot to mention their son, Benny; twenty-eight, still has acne, loves his mother) had noisy sessions in their kitchen, Ruthie was not instantly able to forsake her favourite haunt. It would have meant losing the one place where she had been able to feel really safe — and absorb a great deal that was useful to her thesis at the same time. She couldn't break the habit cold turkey, was what it boiled down to, and, without

even noticing it, she began reading less and eavesdropping on her neighbours' private lives more.

Tamara said that Ruthie's lecturers started putting pressure on her at about this time, because her work was slipping badly. Surprised I'm not. All right, a person chooses a strange place to work in, but once the decision is made, she either sticks to it, or finds a better alternative if unforeseen problems arise. But to turn a 'study' into a Jewish version of a confessional — that is ridiculous.

Prime reading time for Ruthie had always been in the hours following the evening meal. This now became prime listening time. It was then that the Horowitzes gathered around their kitchen table for dinner and discussions which often went on long after Ruthie let her last cigarette drown a sizzling death and went to bed.

Ruthie became very involved in Horowitz domestic affairs. Tuning out to read any time the subject moved towards business or politics, she tuned back in when Benny's voice once again became audible. Then she was usually afforded more than one pent-up laugh at his expense and waited avidly for him to speak further.

This went on until eventually Ruthie was not reading at all. She would walk in, sit down, light up a cigarette and listen. The book would lie unread on her thighs, (which, by the way, could have supported a whole library). She was totally immersed in a private, unsponsored soap-opera of her own.

"Oy, I don't know what to do with you, Bennyle," Ruthie heard Genya Horowitz sigh one evening. "Say something, Manny. You're the boy's father. What are we going to do?"

"Hm, huh, what?"

Ruthie could imagine him owlishly looking up from his paper.

"Manny, for heaven's sake listen to me when I'm talking to you! It's Benny's birthday tomorrow."

"Mazel-tov. He should have a wonderful day"

"Manny, he'll be twenty-nine tomorrow."

"And may he live to be a hundred and twenty, amen."

"Manny!" She raised her voice a few decibels above its normally shrill pitch and finally got his attention.

"What!"

"Manny, what about the grandchildren?"

"We haven't got any."

"What stupidities are you talking? Of course we haven't got any. That's what I'm trying to say. Your son is twenty-nine tomorrow and he doesn't have any children."

"No good serving the potatoes before the chicken soup, my little dove. He has to get married first."

"Manny!" screeched Genya at such a piercing level that even Ruthie jumped, her unopened book sliding off her knees to land with a thud on the floor.

"Manny, that's what I want to discuss with you! What are you deaf or something?"

"If I am deaf it will be your fault. Who can listen to such screaming? You think you're a parrot or something? A cockatoo? I'm going to bed. When you get rid of this ... this rooster in your throat, you can come too."

"But Manny," she said weakly, "the grandchildren."

"I told you. We haven't got any."

Ruthie too, felt the vibrations from the door he slammed.

"Mu-um," whined Benny, who had been silent to this point. "I'm going to watch some television. Can you fix me a cheese and tomato sandwich?"

"Of course, my poor baby. Have a glass of milk with it too."

"No thanks."

"Go on, sweetheart. It's good for you."

"Oh, all right. A small one."

"That's my good boy."

At this stage, Ruthie could no longer contain herself. She stood up and burst into raucous laughter, having the presence of mind to flush the cistern beforehand, so that her presence remained undetected for yet another night.

The next day, Ruthie had an evening lecture at the University, after which she went for a snack with some girl friends. By the time she arrived home, the lights in her house and in her neighbour's house were out. She went to bed wondering fleetingly if Genya Horowitz had found a girl for her 'baby'.

That weekend, Ruthie sat down — at her desk — to catch up on some serious reading. She hadn't realised how very far behind she was lagging. The Horowitzes were too much of a distraction. She would have to learn either to like the bathroom at the other end of the hallway, or read at her desk. During term-time, the W.C. opposite their kitchen would have to be out of bounds.

But, like a magnet, the flickering on of that fluorescent light of theirs drew her to her hide-away where she could listen in peace to other people's problems and maybe forget a few of her own for a while.

"Well, Benny," she heard Genya Horowitz say to her son one Tuesday night. "What do you think of her? She's a nice girl, isn't she, sweetheart? Wouldn't you like to take her out or bring her home for dinner, maybe?"

"Why does he have to bring her home for dinner, for heaven's sake?" said Manny irritably. "They should have time alone together. He should take her to a movie and then perhaps..."

"In the movies they'll be alone? Manny, do me a favour and don't mix in where it doesn't concern you. Now Bennyle darling, why don't you give her a ring and ask her if she's free for Saturday night?"

Ruthie hugged herself in glee. Perhaps now she would hear Benny articulate something more complicated than requests for the different sorts of food he wanted his mother to prepare for him.

Benny remained silent.

"Nu," said his father, "what are you waiting for? A raving beauty I admit she's not. But let's face it, none of us Horowitzes ever won a beauty prize."

"Mind you," said Genya defensively, "none of us ever entered a competition either."

"So? Do you need an explanation for that? Look, son, why don't you ring her?"

"She's intelligent," said Genya. You can't deny that, can you? It's all right to go out with a good-looking girl, but the looks go in a few years. Brains don't."

"Well," ventured Benny hesitantly, "I don't..."

"Look at it this way." His mother's voice steamrolled over his attempted sentence. "You're twenty-nine. She's a bit younger. If you marry soon, you'll be able to have children not long after you're thirty."

"Don't nag him all the time with the children, Genya. He's a big boy now. He knows what to do, don't you Benny? All you have to do is ring her up and say you've seen her around a few times (don't mention that it's always at a restaurant when she's been eating like a horse), and that you would very much like to take her out. Look! Knocking down her door, the boys aren't! She'll be very grateful if you ring her up for a Saturday night."

"That's right," agreed Genya, for once supporting her husband. "How many times do you think her parents have waited up, wondering where she is? Never, I can assure you! It would be a mitzvah to take her out; a righteous act, pleasing the Lord. Trust me!"

"But I wonder..."

"Listen, don't wonder so much. Have your father or I ever told you to do something that was wrong?"

Either way, as Ruthie saw it, Benny's answer to **that** particular question was going to get him into trouble. If he agreed with his mother, he would have to ring this girl. If he disagreed, it was tantamount to farewelling the comforts of home: sandwiches on call; cups of tea with just the right amount of lemon; to say nothing of a laundry service second to none.

Ruthie understood his predicament — which child of Jewish parents would not? — and her mood was slowly changing, as, what amounted to separate monologues by the parents wore on. She had been through similar battles with her own people. Endlessly they would harrangue her about her lack of boyfriends. And they didn't care when they did it. Most often and most annoyingly, either her mother or her father would come, uninvited, into her room while she was trying to work. (This is what ultimately drove her to the lavatory where she could lock the door and count on privacy.)

"You will be an old maid," Freda would groan in desperation. "You're nearly thirty, and the most exciting thing you do is to go to a poetry reading at the university."

"I like poetry," she would answer stubbornly.

"I like poetry too," her mother would retort, "but you can't marry a poem. You can't have children with a poem."

"Leave me alone, Mum. You want me to fail my exams?"

"I want you to pass under the wedding canopy, my daughter," and she would leave the room, tragically blowing her nose on a Kleenex.

"I want to get married, too," Ruthie would whisper at the closed door. "I want to have children to suckle and to care for; a man to cook for. If you only knew how badly I want that. But none comes for me. Perhaps that is how it's meant to be. Can I change my fate? All your nagging won't change it. So please — just leave me alone."

It followed logically then, that she should find herself muttering at the open window: "Stand up for yourself, Benny. Tell them to leave you alone." But he didn't and they didn't, and the most decisive sound Ruthie heard from him all night was a sneeze.

Wednesday evening and each was at his post: Manny, Genya and Benny seated around their kitchen table, and Ruthie seated as well. She strained to catch every word, but all she heard was a variation on the previous night's theme.

"Come **on** Benny. You don't have to sit there and take that." Her indignation was rising. "Tell them you'll find your own girls."

"Nu? Are you going to make your parents happy?" Genya's voice started to crack. "Are you going to do this one little thing? **Ask** her. What can happen? She can say yes or she can say no. That's all. Ask her!"

Ruthie was seething on Benny's behalf. "Tell them to get lost," she breathed. "Tell them."

All she heard was the sound of a chair being pushed back. Five...ten...slow, tension filled seconds elapsed. Then silence. Broken by Genya.

"Go **on**, Benny. Dial the last number."

That was the moment that Ruthie exploded.

"Lay off him for God's sake!" she yelled, regardless that they could hear her; wanting them to. "If you'd leave him alone for only a minute, he might do something for himself."

Just then, the telephone near her bedroom started to ring, and, in a moment, her mother was knocking excitedly on the bathroom door.

"It's for you," she said, trying to keep her voice steady. "A boy! And who are you shouting at in there, anyway? There's a **boy** on the line who wants to speak with you!"

Well, that's the story. 'Romeo and Juliet', I agree with you, it's not. But in Caulfield, when another couple is finally pushed into marriage, to the delight of their parents and despair of the rabbi, we don't look for Shakespearian romance. Just that they should have many children and grow fat and old, happily, together.

SOUTH AFRICAN JEWISH BOARD OF DEPUTIES

Dear Sir,

I wish to thank you for your invitation to the 70th anniversary of the Kadimah Jewish Cultural Centre and National Library.

On behalf of the President, Chairman and Executive Council of the South African Jewish Board of Deputies, I send you warm greetings on this auspicious occasion. May your worthy activities in promoting Jewish culture and the Yiddish Language grow from strength to strength in the years ahead.

With best wishes,

Yours sincerely,

A. GOLDBERG
Executive Director.

The Poet's Tongue

by Anne Wroby

Purple Adam — Poems 1974-1979 by Allen Afterman (Angus & Robertson).
The Burning Bush — Poems from modern Israel. Edited by Moshe Dor and Nathan Zach (W.H. Allen).

Long disowning the bush ballads of his predecessors and their peculiar language, the modern Australian poet draws upon a multiplicity of far-reaching experiences and sensations in his work. Allen Afterman is no exception. In his second volume of poems, entitled "Purple Adam", dedicated to his son, Adam, and to the memory of his father, Sam, Afterman's poetic psyche and foundation — immutable products arising from past and present events — become apparent. Without any pretentiousness, Afterman's poetry is self-derived, contemplative and convincing; it is an expression of the realities of the time as perceived by him. His introductory piece "Prelude" homes on on his poetic motivation and its duality:

> "I can see mist smoking from the forested hills
> around the farm — ....
> I see my new-born baby's astonishment, my wife's
> beauty and depth; ....
> yet I live here near Van Diemen's Land
> and somewhere near Poland ....
> I try to hold some truth which will not dissolve
> in its own details;
> some virtue which will not twist into its own lie".

Divided into two sections, the first in "Purple Adam" looks into the genocide, respectively, of Polish Jewry and of the Aborigines of Van Diemen's Land. Powerful evocations of an ashen wasted past, the tone of these poems is regretting, unforgiving, that of a consciously impotent observer describing with rhythmic, primitive and unassuming clarity the potent pattern of events for these victims of time. To overcome the past is to invest one's life in the future and this is the direction of the later section of the book. "Adam begins the world again!", he writes. "I have new infant eyes, I have these new fingers." Filled with a sense of wonder, there is an appreciation of the joys of freedom, of living and breathing, and the renewed sense of a growing family and home.

> "As I pull off my boots, he runs up with slippers;
> carefully, backwards on my toes he hangs them.
> — O Adam
> these evenings are good. Everything is worthwhile".

Yet despite this happy alternative which he has chosen for himself and his family, the ironies of life and their unhappy çontrasts remain — the awareness, ever acute, that there are also ugly horrid happenings, happenings marked by mass cruelty and the barbaric rampages of the world that can destroy fertility and the innocence of "Purple Adam".

The thematic range of an anthology is in most cases its most interesting asset. The poems of modern Israel contained in "The Burning Bush" underline this fact in their depiction of the unique temper and preoccupations of the contemporary Israeli Jew.

Like Jews everywhere, the poets represented here must find some way to respond to the harrowing facts of Jewish history and existence in our time, but unlike the Jews in the Diaspora, they must do so in the context of living in a country that is both resurgent and threatened, ancient and new, and drawing upon distant sources, the Psalms and Prophets chief among these, and upon a literature and language so recently recreated and modernised.

Many of the poems focus on what for readers outside of Israel is normally only indirectly familiar and not wholly assimilable. There are few moments that do not express the tensions of uncertainty, heartache and the destined troubles of the nation in terms of national, spiritual or religious allusions and forms.

Meir Weiseltier's "It's hard to teach a child" highlights one such problematic moment which seems ever insoluble:

> ".... to teach a child to hate
> is no simple task. Every teacher knows
> how the love in them refuses to melt,
> starts to crumble ...."

continuing with

> "In pounding innocence
> he thrusts out his heroic lips and sucks
> his foe's contaminated blood ...."

concluding with the refrain

> "It's hard to teach a child."

Moshe Ha'neomi in "Impressions of call-up" meanwhile silently relives the feverish memories of the Yom Kippur War, memories that are forever inescapable even while he observes the most mundane activities around him:

> "We sat there at the end of the war
> And drank red wine.
> For a moment we thought nothing was different."

The contrast between the holiness of the Day of Atonement and the hard reality of the Yom Kippur War inevitably attracts much attention. So do the issues of survival in the Holocaust, the return to Israel and the more general disorientation and sense of futility incurred by war.

Significantly, none of the poems are dated for they travel back and forward in time. There is an acute sense of historical continuity marrying many of the poems together, as opposed to much of the deep personal psychological preoccupations common to so much modern poetry in general. Biblical allusions abound and inform the outward sensibilities of many of the poems as in those of Avot Yeshurun, Zerubavel Gilead, Chaim Guri and Yehuda Amichai. The past yielding its wealth of Biblical imagery gives to the present a spiritual significance and depth and an imaginative linkage. And yet the past as a theme in itself is not an integral preoccupation of these poems, most of which have been

written since Israel's acquisition of independence. Rather is the past and the national-religious aspect of it the inspiration behind the works presented here. Included also are some fine poems expressing the love of life, Jerusalem and Israel by Dalia Rabikovich and Abba Kovner, as well as the works of two Arab Israeli poets Samih El-Kassim and Siham Dawoud.

This collection, though representative of modern Israeli poetry suffers, in many places, modernity's most common and topical complaint — expressive and stylistic mediocrity. However, one is prepared to concede that such criticism may be unjust, particularly when one considers that the mainstreams of most Hebraic poetry pleads against translation with its tendency to distort. For it is arguable that Hebrew is syntactically and lexically unsuited to translation into English. The result is that the poems in "The Burning Bush" appear to lack much of the otherwise resonant vitality of the Hebrew idiom, assuredly a regrettable situation given the popular following poetry has in Israel.

A PERSONAL ODYSSEY

"Ein Judisch-deutsches Leben" (A Jewish-German Life)
by (Rev.) William Katz
(Tubingen: Katzmann 1980) by Erwin Frenkel

Since this book is written in German and published in Germany, it is presumably meant for the German public.

It is a piece of low-key "mussar", addressed not just to the Germans but to Christendom. It comes from a man whose emotional loyalty to his wider — German — community turned out to be unilateral, and who was too old by the time the betrayal became obvious to write off completely his cultural commitment as an understandable but regrettable mistake.

Emotionally, Reverend Katz cannot quite accept that such betrayal could happen and so he ponders: "How could you?", and speculates on the possible causes. **Intellectually,** however, he is quite aware that it is happening again. Morality is easily mortgaged to political and economic expediency, as it always was when the two were in conflict. Reverend Katz, through all this, remains temperamentally sanguine. Neither euphoric when young — he noted the signs and portents but tried coolly to assess their significance on a kind of Richter scale — he does not turn sour in old age but goes on hoping.

While many of the facts in the book are autobiographical, the book itself is not strictly an autobiography, but a dialogue, notionally between Jacob and Karl, but really between Jacob and Esau. (Karl is the German version of Esau). Apart from the letters, there is a war diary and "minutes of conversations".

Jacob and Karl are both literary canoes, ferrying bits of contemporary history. The book consists of a one-sided correspondence, from Jacob to Karl, leaving Karl rather sketchy, except for "milestones" with which Jacob deals: the question of dual loyalty of the Zionist; Karl's opportunistic entry into the Nazi Party; but also his **personal** loyalty and generous gift to his daughter who turns and marries an orthodox Jew in Israel after the War (presumably a symbol of unstinting German reparations and the penance movement.)

The book traces the metamorphosis of a young German of the Mosaic persuasion into a Jewish German, then a German Jew, and, finally, a stateless Jew, rejected by his somewhat homicidal environment. He speaks about the hypocrisy of the West — then and now — and the new contemporary corruptions of truth and language and the poisoning — then and now — of children's minds (he could have added tertiary students) and the sadism, the opportunism and the mindlessness of the mob, etc. But, although he "lets it all hang out", in Nixon parlance, he does it sotto voce. He carefully avoids shrill histrionics, he is always controlled. Screaming would, after all, merely get it off his chest but would defeat his purpose.

Reverend Katz travels through 74 years, 1904-1978 (he was born in 1895), puts the unholy mess on a platter, and then says: "Have a look at this; this is what your parents did. How can you get that egg off your face, unless you tell your children it was an indefensible moment of indulgence and sadistic lust; and unless you purge your soul by confession together with the resolve that it must never happen again, not here, nor anywhere else?!"

Reverend Katz is ultimately an optimist. He sets out on a nostalgic journey through his life, relives his hurt in a muted primal scream session, and tries to reach for that human soul behind the thick crust of gentile opportunism.

In one of the many dark periods of our history, Maimonides included among his Thirteen Articles of faith this one: "I believe without any reservation that the salvation of mankind is ultimately feasible; and although it seems rather far-fetched at the moment, I believe that it will eventually happen" (This is a very free translation — E.F.)

Obviously, Reverend Katz feels the same way. But for that touching faith in the face of unpalatable reality, he would not have written the book. Alas, it merely bears witness to the nobility of the author's soul, to his concern and his anguish. The reality might not support such faith.

SURVIVORS

Roslyn Kopel Gross

Did you know, Tsipporele,
While you clawed gasping
For air, in the last poison moments
Of your long eight years
That you died for me
Little aunt.
We are left now a guilty remnant
With blood on our hands
And fresh air in our lungs.
You are Isaac under our knife.
You are dear to us, as for them
That other Jew who died for their sins.
We have six million Christs
In the ovens that
We survived.
The child who was murdered by lack
Glides through your streets
Of air
Its ghost impaled, etched
On your doorposts
With all your heart, and all your soul
Scrawls its wide eyes on your gate
And with all your might
The child who was murdered by gas
Fragments of Shema frozen on their spattered lives
all over our shower pipes stinking of death
Crusting our mezuzah with
bars of little girl soap.
Life-bespeckled existence
Is sprinkled
Over our matzos like black blood.
"This is my blood you drink, this is my body you eat."
As the glass smashes joyfully
Machine guns twitter.
Ghosts flicker and sway among the ecstatic dancers.
(BLessed art thou, who hath enabled us to reach this season.)
We, death-stretched canopies
Drenched in chimney smoke —
Are the child murdered by
Life
Is finger-clawed
By gas
Our homes are filled with holy screaming babies
Ovens heat our shuls
And my father thinks he sometimes remembers
His little sister
In our gas-engulfed life.

statues don't bleed ...

Mal Morgan

don't ask me about marx
or the buddha!
i claim the silence
of a gulls-wing poised
and winds
clawing at rocks/their invisible gusts
turning corners
caressing green-crevassed-things
which jut and strive against their doom
(i call them the defiant ones!)
listen! there is shouting in the streets
not with my voice
and marching
to keep uranium out of the hands
of poets such as i
and other aliens!/subterraneans
regularly emerge
to take air
to dress in nazi uniforms
i wear my naked skin
bravely/proudly
like a medal
to explain myself to those
who make me write this
lock the doors and i'll come in
beckon me and i'll turn away
to the music of debating sparrows
... there's rhythm in the way denim moves
over bodies
demurring themselves against their inner beasts
and touch these stones
round and smooth
crazy as death!
i rage away
at everything that dies
while the mild perfection of flowers
wreaks havoc
on my illogical breast
the day droops
hours fall into place
long and unobserved as stalactites
newspapers rot in suburban rubbish bins
all the classics have been read
there's naught to do
but write it down
or carve a statue
(statues don't bleed)

To be published in September 1981

A collection of stories

"ON FIRMER SHORES"

Winner of the Alan Marshall Award 1979

by

Serge Liberman

THIS YEAR

AND EVERY YEAR

Look to

JetsetTours

FOR THE LOWEST PRICES TO

ISRAEL

AND AUSTRALIA'S BEST VALUE

IN OVERSEAS PACKAGE HOLIDAYS

JetsetTours

18th FLOOR MLC BUILDING

303 COLLINS STREET, MELBOURNE, 3000.

TELEPHONE: 62 0041

With Compliments from:

EGRET GIFTS

SHOP 27
226-260 ELIZABETH STREET,
MELBOURNE. 3000

SHOP 90
MYERS CHADSTONE

With Compliments

A. Perelberg
& Co.

DIAMOND IMPORTERS
JEWELLERY MANUFACTURERS
AND GEM MERCHANTS

MORRY RUBENSTEIN AH. 857-6678
2nd Floor, Sportsgirl Court
234 Collins St., Melbourne. Vic. 3000
Australia.

Phone: 63-6318, 63-6319

With Compliments

CERAM
BUILDING CO.
PROP. LTD.

46 HARRISON AVE. BURWOOD

PHONE: 288-8458

Directór: G. LESKI

With Compliments

**CLASSWEAVE
FEDERAL
INDUSTRIES
(AUST.)
PTY. LTD.**

416 GORE ST., FITZROY

PHONE: 419-2255

With Compliments

The Australian
JEWISH NEWS
"די אויסטראַליִשע ייִדישע נייעס"

YORK PRESS PTY. LTD.

Best Place to Eat . . .

Scheherazade
RESTAURANT
99 Acland Street, St. Kilda
Phone 534 2722

. . . Best Place to Meet

Greetings from

SCANDIA
JEWELLERY PTY. LTD.

48-50 RIVER STREET,
SOUTH YARRA. 3141.
PHONE: 24-8658

I. EISENBAUM
Managing Director

With Compliments

Lavender Mfg. Co.
Ladies' Evening Wear

2 Yarra Street, South Yarra.
Victoria. 3141.
Phone: 240-1472, 240-1494

BEN KAMINSKY
(Aust.) Sales Manager

With Compliments:

Talbot
Diamond
PTY. LTD.
Licensed
Estate Agents
& Auctioneers

108 Acland St., St. Kilda. Tel: 537-1222
Postal Address: P.O. Box 107
St. Kilda South. 3182

The Property Professionals
Directors and Licensed Estate Agents:
G. Kiper, M. Milgrom

With Compliments
from

HARIDEX
SKIRTS

31 FLINDERS LANE
MELBOURNE.

With compliments

Palray & Cardex Group Pty. Ltd.

27 River Street, South Yarra
Victoria, Australia

Postal Address: P.O. Box 425,
South Yarra. 3141
Telephone: 24-7586
Telegrams: 'Cardex', Melbourne.

Jean Couture

113 SWANSTON STREET
MELBOURNE 3000

Telephone 63-1608

Jack and Esther Rosenberg

DAVID KEYS DISTRIBUTORS

REGISTERED OFFICE
522 CHURCH STREET, RICHMOND, 3121
P.O. BOX 171, RICHMOND, 3121
PHONE SALES: 428 1789, 428 1174
ACCOUNTS: 428 1455
TELEGRAMS: "DAVID KEYS" MELBOURNE

With Compliments from

DEL MONTI SUITS

Makers of Fine Quality Men's Suits

Direct from Workroom to you

Head Office: 154 High Street, Preston 3072

Telephone: 44 0567

DEL MONTI SUITS
200 Whitehorse Rd.
BLACKBURN
Tel: 877 3316

DEL MONTI SUITS
1297 Nepean Highway
CHELTENHAM
Tel: 550 6654

DEL MONTI SUITS
8 Macrae Street
DANDENONG
Tel: 791 4435

With Compliments

UNITED CARPET MILLS (PTY.) LTD.

Manufacturers of:

WILTON — AXMINSTER & TUFTED CARPETS

5 Austral Avenue, Preston. 3072
Telephone 480 1333

With Compliments

TAILORS' TRIMMINGS (AUST.) PTY. LTD.

232 Flinders Lane
Melbourne 3000
Telephone 63-3231

WITH COMPLIMENTS:
from

HELEN
and
DAVID PEARL

TOORAK

REAL ESTATE AGENTS
AUCTIONEERS
PROPERTY MANAGEMENT
CONSULTANTS

KRAWAT & BINER PTY. LTD.

315 TOORAK ROAD, SOUTH YARRA. 3141
VICTORIA

PHONE: 24-9801

With Compliments

S. KIPEN KNITTING MILLS

48 NICHOLSON STREET,
ABBOTSFORD.

PHONE: 428-5163, 428-2889

With Compliments

BETA KNITTING MILLS

125 BRUNSWICK RD. BRUNSWICK
PHONE: 380-4187

With Compliments

SOVRANO

N. Klings & Co.

AUSTRALIA'S FINEST KNITWEAR

261 ALBERT STREET,
BRUNSWICK. VIC. 3056

**Telephones: 380-8368,
380-8372**

With Compliments

Sabre Quartz Watches

"The space age watch that doesn't cost the earth."

With Compliments

Absol Textiles
Spigler Pty. Ltd.
Sabe Distributors

ALL KINDS OF KNITTED FABRICS AND CRIMPLENE

25 ROSE STREET, FITZROY. 3065
Tel. Bus. 419-4822, Priv. 509-3585

K. SPIGLER, Director

With Compliments

Wisco Mfg.
Co.
Pty. Ltd.

Phone: 386-7396, 386-3422

41 COLEBROOK STREET,
BRUNSWICK. VIC. 3056

With compliments

ST. KILDA PLUMBING SERVICE

135 Glen Eira Rd., St. Kilda
Ph.: 523 9031

WITH BEST WISHES FROM

GLOWEAVE

Congratulations to the "KADIMAH" on its 70th Anniversary

Roger David London Stores

THE MENSWEAR SPECIALISTS

City, Suburbs and Country

For the best in books

SUNFLOWER BOOK SHOP

434 Glenhuntly Rd.
Elsternwick
Ph.: 523 6405

Congratulations to the "KADIMAH" on its Anniversary

WITH COMPLIMENTS
ALBERT & YVONNE FROM

SHELLING BOOKS

Large range inclusive childrens, adult, general, Jewish subject matter

1060 HIGH ST., ARMADALE 3143
Phone 509 7721

With compliments from

Dalkeith Productions Pty. Ltd.

5 STEWART STREET
RICHMOND, VIC. 3121
Phone: 42 4163

MORRIS GUTHRY

With compliments of . . .

Goldy's

COFFEE LOUNGE AND RESTAURANT
CONTINENTAL MEALS SERVED

212 LITTLE COLLINS STREET, MELBOURNE, 3000

(opposite Victoria Hotel)

For bookings phone: **63 1034**

Props. **Mr. & Mrs. A. GOLDBERG**

אייגנטימערס : צעשיאַ און אברהם גאָלדבערג

With the Compliments

of

SMORGON CONSOLIDATED INDUSTRIES

SOMERVILLE ROAD, WEST FOOTSCRAY. VIC. 3012
AUSTRALIA

★

Telephone: 314-0266 (12 Lines)

WE EXTEND GREETINGS TO THE
"KADIMAH" ON THE OCCASION
OF ITS 70TH ANNIVERSARY

ALITEX P/L.
SHOE IMPORTERS & DISTRIBUTORS
270 DRUMMOND ST. CARLTON
PHONE: 347-3750

WITH COMPLIMENTS
KAUSMAN & CO.
REAL ESTATE AGENTS
228 St. Kilda Road, St. Kilda
Phone: 534-0464

WITH COMPLIMENTS
H.S. ROZINSKI

WITH COMPLIMENTS
LACHMAN & FELDMAN
PUBLIC ACCOUNTANTS
466 Malvern Road, Prahran
Phone 529-5433

EMKA SHIRTS PTY. LTD.
624 SWANSTON STREET,
CARLTON. 3053 MELBOURNE
Telephone: 347-5125 – 347-3061

With Compliments
KAMIL EXPORT CO. PTY. LTD.
3rd Floor, 320 Toorak Road,
P.O. Box 243, South Yarra. 3141
Australia.
Telephone: 240-0466 (4 lines)
Cables: "KAMILEX" Melbourne
Telex: AA37089 Kamil

WITH COMPLIMENTS
bachelor's
modern clothes for men
RETAIL DIVISION OF
SIX LITTLE TAILORS PTY. LTD.
231-233 bourke st.,
melbourne, 3000
phone: 63-3183

With Compliments:

w.j.jan
pty. ltd.
Estate Agents
87 Swan Street, Richmond. 3121
Telephone: 429-1966

With Compliments

★

GOLDEN STAR FLOOR COVERINGS PTY. LTD.
CARPETS • VINYL TILES • PARQUETRY
VINYL SHEETING • LAID AND SUPPLIED
• LARGE VARIETY OF RUGS •

16 HOLROYD AVENUE, E. ST. KILDA
Managing Director: N. MISELOWSKI
FREE QUOTES
Showroom and Office:
137 UNION ST. WINDSOR. 3181
Phone: 529-3174 A.H. 527-1183

WITH COMPLIMENTS:

VILLAGE
CITY & SUBURBAN CINEMAS

CAPITOL 1	**TRAK**		**CROYDON**
KNOX	**GREENSBOROUGH**	**ELSTERNWICK**	**CINEMA NORTH**
BRYSON	**BALWYN**	**EAST END**	**AUSTRALIA**
FRANKSTON	**WAVERLEY**	**RIVOLI**	**BORONIA**

THE WREST POINT HOTEL-CASINO

in Hobart, Tasmania

SENDS GREETINGS AND CONGRATULATIONS ON THE CELEBRATION OF THE 70TH ANNIVERSARY OF THE JEWISH CULTURAL CENTRE AND NATIONAL LIBRARY "KADIMAH".

WE ADD OUR WARM SALUTATIONS FOR THIS FESTIVE EVENT AND OUR BEST WISHES FOR THE CENTRE'S CONTINUING PROSPERITY.

John Haddad Managing Director
THE FEDERAL HOTELS LIMITED

L.R. REED & CO. PTY. LTD.

163 COLLINS ST. MELBOURNE

PHONE: 63-9765

• REAL ESTATE INVESTMENTS •

• MANAGEMENT SPECIALISTS •

• CITY AND ALL SUBURBS •

DIRECTORS:

LEON (LAJBL) GOLDMAN • RICHARD MELZAK

JACK SILVER (SILBERSCHER)

With Compliments

ERNEST JOACHIM
Pty. Ltd.

IMPORTERS and WHOLESALERS
Phone: 63-3166, 63-7005
95-101 FLINDERS LANE
MELBOURNE. 3000

With Compliments

GOODMAN
KNITTING MILLS
PTY. LTD.
Makers of "SUPER KNITWEAR"

★

58-62 River Street, South Yarra
Victoria. 3141
Telephone: 24-2947

LIND'S TEXTILES
Importers and Wholesalers
PTY. LTD.
234 FLINDERS LANE, MELBOURNE. 3000
Telephone: 63-8971 (2 lines)
Telegraphic Address: "LINDSTEX",
Melbourne.

LANE'S SWIM SUIT
CO. PTY. LTD.
Manufacturers of:
EXCLUSIVE LADIES' SWIM SUITS
and SUN FROCKS

★

430-444 Brunswick St., Fitzroy 3065
Telephone: 419-1946, 41-2341

With Compliments

KR
TEXTILE WHOLESALERS
IMPORTERS & EXPORTERS

KERR & RONEC FABRICS
(INCORP. A.G. KERR & SON PTY. LTD. & J.J. RONEC PTY. LTD.)

'LANE CENTRE',
325 FLINDERS LANE, MELBOURNE 3000
AUSTRALIA.
TELEPHONE: (03) 61-2646,
CABLES: 'JORONTEX' MELBOURNE

WITH COMPLIMENTS:

PERMEWAN WRIGHT CONSOLIDATED

657 Springvale Road,
MULGRAVE. VIC. 3170

WITH COMPLIMENTS:

WHITING and BABIES

6/418 ST. KILDA ROAD
MELBOURNE. VIC. 3004

DOMINANT LINGERIE DISTRIBUTORS PTY. LTD.

118 Chapel St.
Windsor
Tel. **51 3660**

With compliments

LEURA FASHIONS LADIES CASUAL WEAR

170 Swan St., Richmond

Family **J. GUTTMACHER**

J. R. DUNNE PTY. LTD.

REAL ESTATE AGENTS & AUCTIONEERS

100 Collins St., Melbourne 3000
Victoria, Australia
Phone: **63 9782**
(3 lines)

ARTHUR RADOLNIK
Managing Director

With compliments

"SYLVANA FASHIONS"

Family, **N. SHLAICHER**

שלום עליכם קאָלעדזש אין מעלבורן

(טאָג־שול, צוויי קינדערגערטנער און זונטיק־שול)

מיר, די יינגסטע, וואָס פייערן היי־יאָר דעם ארויסלאָז
פון דעם זעקסטן־קלאַס פון דער יידישער טאָג־שול

באַגריסן

דער עלטסטער קולטור־אינסטיטוציע

„קדימה"

צו איר 70־יאריקן יובל

דער שול־קאָמיטעט

ביכער־קלוב ביים לאַנד־ראַט
פאַר יידיש און יידישער קולטור
לכבוד דעם

70־יעריקן יובל פון דער „קדימה"

— גייט ווייטער אָן מיט אייער טעטיקייט
פאַרן וויל פון יידיש און יידישער קולטור

✶

דערמיט מעלדן מיר, אַז דאָס בוך א"נ „אונטער
רויטע הימלען" פון ש. שוואַרץ, פרעמירט דורך ראַט
פאַר ליטעראטור אין מעלבורן

ד ע ר ש יי נ ט ב ק ר ו ב.

ווער אַ מיטגליד אין ביכער־קלוב!

WITH COMPLIMENTS:

W. & S. DAVIES. NOM. PROP.

צו דעם 70־יאָריקן יובל פון דער „קדימה"

— דערפאָלג אין דער ווייטערדיקער טעטיקייט
פאַרן וויל פון דער יידישער קולטור

וו. דייוויס

מיר באַגריסן האַרציק די

„קדימה"

צו איר 70טן יובילעאום

און דריקן אויס אונדזער אָנערקענונג
פאַר דעם ביישטייער צו אונדזער
קולטור־אַרבעט אין סידנעי.

דער יידישער פאָלקס־צענטער אין סידנעי

WITH COMPLIMENTS

FROM

ARMAT DEVELOPMENTS

10 Queen Street, Melbourne

MR. and MRS. M. MAJTLIS

TELEPHONE 267-3822

מיר באַגריסן די „קדימה״

צו איר

70־יאריקן יובל

פאמיליע מ. מייטלים

S. ERLICH
PTY. LTD.

IMPORTERS — MANUFACTURERS — DISTRIBUTORS
of

FOOTWEAR

563 VICTORIA STREET, ABBOTSFORD
VIC. 3067
Telephone: 42 0758

צו אייער 70־יעריקן יובל, דערפאָלג אין
אין אייער ווייטערדיקער טעטיקייט פאַר
דעם וווויל פון יידישע קולטור.

פאמיליע: ש. ערליך

ROBERT REX

MEN'S OVERCOATS

Makers of High Quality,
Hand Tailored Men's
Wool Top Coats and Raincoats

4th FLOOR, 360 LITTLE BOURKE STREET, MELBOURNE

Telephone: 67 2206
A.H.: 97 6949

With compliments from

SPICER
SPORTSWEAR
PTY. LTD.

582 NICHOLSON STREET
NORTH FITZROY, 3068
PHONE: 48 2151

SABENA FASHIONS
KON TIKI
ELLI-G

668 Swanston Street,
Carlton

Telephone: 347 5232, 347 5480

דערפאָלג אין אייער טעטיקייט

פאמיליע: פּינקוס גראָסמאַן

UNITY PLASTIC

PTY. LTD.

☆

620 CHAPEL STREET

SOUTH YARRA 3141

PHONE 24 6444

Proprietor: W. MARCEL WALLER

With the Compliments
of

**CHANDLER
CONSTRUCTIONS
PTY. LTD.
DEVELOPERS**

Phone: 523-5525

CONGRATULATIONS TO THE

"KADIMAH"

GRAUCHO KNITTING MILLS

454 CHAPEL STREET, SOUTH YARRA

Phone: 240-8417

With Compliments

FIELD'S KNITWEAR (Australia) Pty. Ltd.

(As trustee for the Feldman Unit Trust)

2-6 Lord Street,
Richmond, Victoria. 3124

Telephone: 428-3957

CONGRATULATIONS TO THE

"KADIMAH"

TORONTO Fashion

183 Flinders Lane, Melbourne.

Telephone: 654-3188

With compliments

DAREX FASHIONS

HIGH CLASS LADIES SUITS,
COATS and FROCKS

333 Flinders Lane, Melbourne. 3000

Phone: 61-2988

B. FAIL

With Compliments

J. BARON & SON

PTY. LTD.

171-183 Kerr Street, Fitzroy 3065

Phone 419 4299

☆

Lambswool and Shetland Yarn
Knitwear

With compliments

DAVTON FASHIONS
LADIES CASUAL WEAR

229 Glenferrie Rd., Malvern

דערפאָלג אין דער צוקונפט

פאמיליע נויהויף

Garfunkle BOUTIQUE

די בעסטע ווּנטשן דער

„קדימה"

צו דעם

יובל

פאמיליע ס. גורפינקעל

31 Puckle St., Moonee Ponds: 370 8083
137 Nicholson St., The Mall, Footscray: 68 3244
811 Burke Rd., Camberwell: 82 5508

With Compliments from

HOSMA SHIRTS

(Australia)

☆

37-39 Kerr Street, Fitzroy 3065
Telephone 419 2166, 419 2256

PHASE ONE CO-ORDINATES

Manufacturers of Men's Suits and Sportswear

ARE MOVING FROM
360 LT. BOURKE STREET
MELBOURNE

to a

MODERN SHOWROOM

at

**159 CARDIGAN STREET
CARLTON 3053**

With Compliments
S. D. Skolnik

Mr. & Mrs. L. H. Eisenbruch

extend greetings

on the occasion of the

70th Anniversary

of

"Kadimah"

מר. און מרס. ל. ה. אייזנברוך

באַגריסן די „קדימה“
צו איר 70 יאָריקן יובל

און ווינטשן דערפאָלג אין איר ווייטערדיקער
שעפערישער טעטיקייט.

WITH BEST WISHES TO THE

"KADIMAH"

FROM
THE MORRI HOFFMAN FAMILY

With the Compliments of

Mr. & Mrs. Rachel and Jacob Podemski
1 Fernhill Rd., South Caulfield 3162

מיט באַגריסונג צום
70־יאָריקן יובל פון „קדימה"
פון מר. און מרס.
רחל און יעקב פּאָדעמסקי
סאוט קאולפילד

With Compliments from

Mr. & Mrs. D. APFELBAUM
7 Oulton Street, Nth. Caulfield 3161
Telephone 527 1619

מר. און מרס. ד. אַפּפעלבוים
קאולפילד

באַגריסן די „קדימה"
צו איר 70־יאָריקן יובל

With Compliments

SYNTHETIC DYEWORKS INDUSTRIES PTY. LTD.

☆

169 NOONE STREET
CLIFTON HILL
VICTORIA

TELEPHONE 48 6401

"BORIS THE TAILOR"

YOUNG MEN'S
FASHIONS

☆

421 CHAPEL STREET
SOUTH YARRA
TEL. 241 5058

מיט די בעסטע ווינטשן
צו דער געלעגנהייט
פון דעם
יובל

פאמיליע ק. שמולעוויטש

With Compliments

PHILIP JOSEPH & SON
PTY. LTD.

Specialist Schoolwear Manufacturer
Since 1916

P.O. BOX 79
ST. KILDA WEST 3182
1 FITZROY STREET, ST. KILDA 3182
TELEPHONE 534 0461

Simon Kessel International Pty. Ltd.

MAKERS OF DON LORENZO
LEATHERWEAR

FINE SUEDE & LEATHER

550 SWAN STREET
RICHMOND

מיט די בעסטע ווינטשן

די פאַמיליע

י. דעמבינסקי

EXCLUSIVE MEN'S WEAR

ESPANA

278 BRIDGE RD., RICHMOND, VIC. 3121

PHONE 428 7528

For Value and Personalised Service

Prop. S. SEKLER

KOL FOOD CO.
5 WILLIAM PL.
BALACLAVA
PHONE: 527-5141

With Compliments

CHICKEN DELI

172 SWAN ST., RICHMOND

ORDERS CATERED FOR
TAKE AWAY FOOD

FAMILY OLSHINA

With Compliments from

Mr. & Mrs. H. SILBERBERG
HENRY'S TIMBER COMPANY
POW'S SAWMILLS PTY. LTD.

609 ST. KILDA ROAD
MELBOURNE 3004
Telephone 51 1529

צו דעם

70־יאריקן יובל

באַגריסן מיר די „קדימה“

פאמיליע ס. גראַמב

KOALA TIMBER HARDWARE CO.

871-875 PRINCES HIGHWAY
SPRINGVALE
PHONE: 546 3722

מיר באַגריסן די

„קדימה“

צו איר

יובל

פאַמיליע ש. גאַמאַלינסקי

SWISS MODELS PTY. LTD.

Men's and Boys' Sportswear

214 ALBION STREET, BRUNSWICK
Phones 386 7688 • 386 8918

דערפאָלג אין אייער טעטיקייט

צו אייער 70־יאריקן יובל

ווינטשן אייך

די פאמיליעס: י. און מ. בעקער

מיט די בעסטע ווינטשן דער

„קדימה"

צו איר 70־יאריקן יובל

רושקע און מיטעק באַט

CONGRATULATIONS

FROM

Mr. and Mrs. Lubansky

I CONGRATULATE THE "KADIMAH"
AND WISH HER SUCCESS ON THE OCCASION
OF HER 70TH JUBILEE

MINA FINK M.B.E.

איך באַגריס די יידישע
קולטור־אָרגאַניזאַציע

„קדימה"

צו איר 70־יאָריקן יובל

מינאַ פינק, מ. ב. ע.

With Compliments from

UNIVERSAL INDOOR TENNIS

100 Wellington Street, Collingwood
(off Victoria Parade)

* 5 Synthetic Grass Tennis Courts
* Super High Ceiling (41 feet)
* Free Car Parking at rear
* Hours: 7 a.m.-11 p.m. 7 days a week

Bookings — Telephone 419 8185

With Compliments

BARR KNITTING MILLS

☆

260 VICTORIA STREET
BRUNSWICK

די בעסטע ווונטשן דער
„קדימה"
צו איר
יובל

פאמיליע פ. זיגעל

With Compliments from:

burlon hosiery pty. ltd.

MANUFACTURERS OF MEN'S, LADIES' AND CHILDREN'S SOCKS

408 Lygon Street, East Brunswick. Vic. 3057
Telephone 387-1433

אונדזער באַגריסונג צו דעם 70טן יובל
פון דער
„קדימה"

די פאַמיליעס:
סענדער בורשטין
בען בורשטין
מאָריס בורשטין
דוד בורשטין

ESQUIRE MOTORS
FOR

* HONDA
* SUZUKI

PLUS FULL RANGE OF TOP QUALITY PRE-OWNED CARS.

35 GORDON ST. ELSTERNWICK
528-4222 A.H. 531-1759

L2127

With Compliments

MAREIN LEATHER PROP. LTD.

178 COWPER STREET
FOOTSCRAY

מיר באַגריסן האַרציק די
„קדימה"
צו איר 70־יאָריקן יובל
און ווינטשן דערפאָלג
אין איר ווייטערדיקער טעטיקייט

ראַשעל און סעם
קאַכען
קאולפילד

דער קאָמיטעט פון דער
וואַרשעווער לאַנסמאַנשאַפט
און אומגעגנט אין מעלבורן
באַגריסט די „קדימה"
צו איר 70־יאָריקן יובל
און ווינטשט איר דערפאָלג
אין דער ווייטערדיקער טעטיקייט פאַר דעם
און פאַרשטאַרקונג פון דער יידישער קולטור

מיר שיקן איבער אונדזער באַגריסונג
צום 70־יאָריקן יובל
פון דער
„קדימה"
און ווינטשן איר נאָך אַ סך יאָרן
דערפאָלגרייכע יידישע קולטור־אַרבעט.
זאַגלעמביער לאַנדסמאַנשאַפט
אין מעלבורן

GREETINGS TO THE "KADIMAH"
ON ITS 70TH ANNIVERSARY
from:

JACK SPATT

ORRONG ROAD, BALACLAVA.

איך באַגריס די יידישע נאַציאָנאַלע
קולטור־אָרגאַניזאַציע

„קדימה"

צו איר 70־יאָריקן יובל

דשזעק ספּעט
191 אָראָנג ראוד, באַלאַקלאַוואַ

With the compliments

SEMEL

Hosiery Mills Prop. Ltd.

106-108 BAKERS ROAD,
COBURG.

PHONE: 350-2977

מיר באַגריסן די

„קדימה"

צו איר 70־טן יאָר

פון שעפערישער טעטיקייט פאַרן וווּיל
פון יידישן ישוב
און ווינטשן איר דערפאָלג אין דער צוקונפט

פאַמיליע שולקלאַפּער
סאוט קאָולפילד

With Compliments of . . .

A.P. MELBOURNE PTY. LTD.

**51-59 CROMWELL STREET,
COLLINGWOOD. VIC. AUST.
3066.**

Telegraphic Address: "AYPI" Melbourne
Phone: 419-6933 (3 lines)
Telex: "AYPI" AA 31983

With Compliments of
MR. AND MRS. H. FELDMAN

Grossma Wholesalers Pty. Ltd.

IMPORTERS & WHOLESALERS OF ISRAELI
BRANDIES and WINES
NUTS and OTHER EDIBLE PRODUCTS
Also CHEESE, DRY FRUIT, CANNED FISH.

**51-63 THISTLETHWAITE ST.
SOUTH MELBOURNE.
Telephone: 699-2299**

צו מיין 70טן געבוירנטאָג

און צום

70־יעריקן יובל פון דער „קדימה"

ווינטש איך אונדזביידן
לאַנגע יאָרן פון אַקטיווע
און שעפערישע טעטיקייט

העניעק, רוזשקע שטייער
קינדער און אייניקלעך.

With the Compliments of

PERLEN'S PHARMACY

L. PERLEN & K. L. LANGFELDER

762 GLENHUNTLY RD.,
SOUTH CAULFIELD
PH. 528 5143

CHEMWAY CHEMIST

מיט די בעסטע ווינטשן
צו דעם

70־יעריקן יובל פון דער „קדימה"

פאַמיליע: י. סאליק

WITH COMPLIMENTS
MICHAEL WINTER (VIC) PTY. LTD.

Makers of high grade fashion men's wear,
and leather apparel and suede garments

225 HIGH ST., PRAHRAN
PHONE 51 2248

דער יידישער נאַציאָנאַלער
קולטור־אָרגאַניזאַציע

„קדימה"

— צו איר בן־שבעים
— די בעסטע ווינטשן

מר. א. און ל. ליכטנבאום
24 וואַנדאַ גאַס, נ. קאולפילד

KEEP OUT OF REACH OF CHILDREN
ESPLANADE PHARMACY
J. SZMULEWICZ, Ph.C., M.P.S.
SAFEWAY ARCADE
SHOP 2, 117-119 ACLAND STREET
ST. KILDA - Telephone 534 3020

AGENTS FOR: ORLANE
REVLON
OPIUM
ELIZABETH ARDEN
NINA RICCI

With Compliments:

DAVID FELDMANS CO. PTY. LTD.

LICENSED REAL ESTATE AUCTIONEERS
FINANCE CONSULTANTS, PRIVATE SALES
PROPERTY MANAGEMENTS, INSURANCE
EFFECTED, INVESTMENT SPECIALISTS

98 St. Kilda Road, St. Kilda 3182
A.H. 596-4412
D. FELDMAN Director
Phone: 534-4834, 534-1851

מיר באַגריסן די „קדימה"
צו איר 70־יאָריקן יובל

דייוויד פעלדמאַן

ספעציאַליזירט אין פאַרקויפן הייזער,
פאַרוואַלטן פון אוגנטום,
פאַרזיכערונגען

FOR ALL CLASSES OF INSURANCE
CONTACT:

BRIAN GOLDING P/L

INSURANCE BROKERS

4 Station St. Moorabbin
Telephone: 553-1670

צו דער געלעגנהייט פון דעם

70־יאריקן יובל

ווינטשן מיר דער „קדימה"
דערפאָלג אין איר שעפערישער
טעטיקייט

פאמיליע: מ. טאָפּיאָל

צום דעם 70־יאָריקן יובל פון דער

„קדימה"

דערפאָלג אין ווייטערדיקן קאַמף
פאַר דער יידישער שפּראַך
און קולטור

משה און סטעפאַ ראבינאָוויטש

צום 70־יאריקן יובל

פון דער יידישער קולטור־אָרגאַניזאַציע

„קדימה"

גייט ווייטער אָן מיט דעם קאַמף
אויפצוהאַלטן די יידישע שפּראַך
און קולטור

לעאָן און באַשע
מאנאָוויטש

With Compliments
From:

Mr. and Mrs.
M. KINDERLERER

4 HUME ROAD
NORTH CAULFIELD. 3161
PHONE: 523-7454

צו דעם 70 יאָריקן יובל
פון
„קדימה"
אונדזערע בעסטע ווינטשן

מר. און מרס.
מ. קינדערלערער

WITH COMPLIMENTS
FROM:

STANLEY'S
LADIES CLOTHING CO.

MANUFACTURERS and IMPORTERS
of LADIES COATS,
SUITS and FROCKS

308 FLINDERS LANE
MELBOURNE. 3000
PHONES: 62-4807, 67-6943

קולטור־הויז אויפן נאָמען פון יעקב וואַקס

I. WAKS CULTURAL CENTRE
62 Wellington Street, St. Kilda, Melbourne.

זיבעציק יאָר „קדימה"
איז אַ וווּנדערבאַרער אָפּשניט אין דעם היגן יידישן קולטור־לעבן.

מיר זענען שטאָלץ מיט אייערע דערגרייכונגען
און ווינטשן אייך דערפאָלג.

פּאָרזיצער: ב. ווינער

סעקרעטאַר: ה. באָרנשטיין

צו דעם 70־יאָריקן יובל
פון דער

„קדימה"

ווינטשן איר דערפאָלג

פאַמיליע: **פּיעקאַרסקי**

ברכות שפע

למרכז היהודי התרבותי הלאומי

„קדימה"

לרגל שנת הולדת השבעים

מאחלים:

בן־ציון וחמדה פטקין

צו דעם 70־יאָריקן יובל
ווינטשן מיר דער

„קדימה"

דערפאָלג אין איר ווייטערדיקער טעטיקייט

פאַמיליע: **סאַשאַ מאַשקאָוויטש**
קאולפילד

מר. און מרס. א. פּעקעלמאַן
באַגריסן די „קדימה"
צו איר 70־יאָריקן יובל
און ווינטשן איר ווייטערדיקע דערפאָלגרייכע
יידישע קולטור־טעטיקייט

WE EXTEND GREETINGS TO THE
"KADIMAH" ON THE OCCASION
OF ITS 70TH ANNIVERSARY

MR. and MRS. A. PEKELMAN
29 NARONG RD. CAULFIELD

דער פרעזידענט און עקזעקוטיוו
פון ציוניסטישן ראַט אין וויקטאָריע
באַגריסן די „קדימה"
צו איר 70־טן יובל

THE PRESIDENT AND EXECUTIVE
OF THE STATE ZIONIST
ORGANIZATION IN VICTORIA
EXTEND GREETINGS ON THE
OCCASION OF "KADIMAH'S"
70TH ANNIVERSARY

מיר באַגריסן האַרציק די

„קדימה"

צו איר 70טן יובל־יאָר
און ווינטשן איר דערפאָלג
אין דער ווייטערדיקער אַרבעט

ווילנער לאַנדסמאַנשאַפט
אין מעלבורן

WITH COMPLIMENTS

Rodney Ties

JOHN WEBSTER TROUSERS
SHIRTS. KNITWEAR

18 HIGH ST., NORTHCOTE

PH. 489 9155

"JEWISH WELFARE"
Do not leave it to others.
Contribute yourself

JEWISH WELFARE WORK MUST CONTINUE

AUSTRALIAN JEWISH & WELFARE RELIEF SOCIETY CONGRATULATES THE "KADIMAH" ON REACHING ITS 70TH YEAR OF ACHIEVEMENT, AND GRATEFULLY ACKNOWLEDGES DECADES OF SHARING AND COMPLEMENTING EACH OTHER'S COMMITMENT TO OUR PEOPLE.

Australian Jewish Welfare and Relief Society
466 Punt Road, South Yarra. 3141. Tel: 26-3727

די מיטגלידער פון
דוד הערמאַן טעאַטער
באַגריסן די
„קדימה"
צו איר גרויסן יום־טוב

און ווינטשן איר אַ סך שעפערישע
יאָרן לטובת אונדזער יידישער קולטור
און אונדזער יידיש לשון

דער „הזמיר"־כאָר
באַגריסט די
„קדימה"
צו איר 70־יאריקן יובל
און ווינטשט איר פיל דערפאָלג אין איר
ווייטערדיקער פרוכטבארער טעטיקייט.
אין אַלע צווייגן פון דער יידישער קולטור

THE "HASHOMIR" CHOIR
CONGRATULATES THE
JEWISH CULTURAL CENTRE
"KADIMAH", ON ITS 70TH JUBILEE
AND WISH HER SUCCESS IN HER
FUTURE ACTIVITIES FOR THE
BENEFIT OF THE JEWISH CULTURE
AND HERITAGE.

דערפאָלג און ווייטערדיקע טעטיקייט
פאַרן ווייל פון דער יידישער קולטור

הרסה און שמעון ראָזענבוים

Haross Press

COMMERCIAL & COLOUR PRINTERS

אייגנטימער: הדסה און שמעון ראָזענבוים

232-234 High Street, Northcote
Victoria. 3070
Telephones: 48-5915
A.H. 523-5197

BEST WISHES TO THE
"KADIMAH"
ON THE 70TH JUBILEE

Celina Children's Styles Pty. Ltd.

215 Albion Street, Brunswick.
Phone: 386-9676

די בעסטן ווּנטשן דער „קדימה"
צו דעם 70 יאָריקן יובל

פאמיליע און ב. ברייטבערג

דער יידישער קולטור־אָרגאַניזאַציע
„קדימה" צו איר 70־יאָריקן יובל

די בעסטע ווּנטשן פאַר איר טעטיקייט
אויף דעם געביט פון יידישקייט און
יידישע קולטור אין דער קעגנוואַרט
און אין דער צוקונפט.

מר. און מרס. ג. שטייניץ

CONGRATULATIONS TO THE JEWISH CULTURAL ORGANIZATION "KADIMAH" ON THE OCCASION OF THEIR 70TH JUBILEE. BEST WISHES FOR THE FUTURE ACTIVITIES FOR MANY YEARS AHEAD.

MR. and MRS. G. STEINIC
19 Rawhen Drive, Kew.

MR. and MRS. B. SHULKES
423 Glenferrie Rd. Malvern
Telephone: 20-8076

to

"KADIMAH"

THE FAITHFUL CUSTODIAN OF
JEWISH CULTURE —
BEST WISHES ON THE
70TH JUBILEE

מר. און מרס. ב. שולקעס

באַגריסן די יידישע נאַציאָנאַלע
קולטור ־ אָרגאַניזאַציע „קדימה",
דעם טרייען שומר פון יידישע יידישקייט
צום 70־יאָריקן יובל

אונדזערע בעסטע ווּנטשן
דער
„קדימה"
צו איר
70־יאריקן יובל
— דערפאָלג אין ווייטערדיקער
טעטיקייט

איצל און פערל אַפּעל

די בעסטע ווּנטשן
דער
„קדימה"
צו איר 70־יאריקער
שעפערישער טעטיקייט.

מענדל און עריקאַ
בליצבלאַו

מיר דריקן אוים אַנערקענונג דער
„קדימה"
צו איר 70־יאריקן יובל

פאַר דער אומדערמיטלעכער אַרבעט אויפצוהאַלטן די רייכע ווערטן פון דער יידישער שפּראַך און קולטור, ווי אויך פאַר דעם בייסטייער צו דעם קולטור־לעבן אין סידנעי.

די פאַמיליעס :

מ. בירענפעלד	ה. גאָלד
ע. גאָלדענבערג	כ. דייוויס
י. טורעק	ס. מאַנע
כ. מאַרקעוויטש	י. פּאַקולאַ
ס. פייסעכאָוויטש	ה. ראָלאַנד

סידנעי

מיר באַגריסן האַרציק
די גרויסע קולטור־אינסטיטוציע
„קדימה"
צו איר 70־יאָריקער עקזיסטענץ.

מיר האָפן אַז די יינגערע דורות וועלן מיטן זעלבן גלויבן און עקשנות ממשיך זיין די הייליקע אַרבעט פון אָפּהיטן דעם קיום און המשך פון אונדזער שפּראַך און קולטור

רבקה און נאַטאַן
גריפנבערג

„קדימה“־קאָמיטעט 1981

עס זיצן פון לינקס: רוזשקע בוטלינסקאַ, רחל לעוויטאַ, יהודית וואַרשאַווסקי, י. אָרבאַך, הדסה ראָזענבוים און ליובאַ גאָטליב.

עס שטייען פון לינקס: פּ. קרישטאַל, מ. אייזענבוד, ח. שטייער, מ. ראַבינאָוויטש, מ. זילבערמאַן, ח. בראָון, פּ. רינגעלבלום, י. ווינקלער, א. דאַפנער, טאַמאַרע ראָזענבלום און מ. טאָפּיאָל

עס פעלן אויפן בילד די קאָמיטעט־מיטגלידער: ב. ווינער, י. שער . יאַבלאָנסקי, ראָזענבלום און ראָזע בלושטיין.

פאָטאָ: בעני שטיפל

באַגריסונג פון ישראל בערקאָוויטש

בוקארעשט, דעם 20סטן יוני 1981.

צו דעם יידישן קולטור־צענטער און נאַציאָנאַלע ביבליאָטעק „קדימה" — מעלבורן.

זייער חשובע און ליבע חברים, אָנפירער פון „קדימה",

אַ האַרציקן דאַנק אייך פאַר געדענקען מיך און מיך פאַרבעטן צו די פייערונגען לכבוד 70 יאָר זינט דער גרינדונג פון דער רומרייכער יידישער קולטור־אינסטיטוציע „קדימה".

לייענענדיק אייער אייַנלאַדונג און צוקומענדיק צו די ווערטער „אויב מעגלעך זיך באַטייליקן פערזענלעך", האָט מיין האַרץ אָנגעהויבן קלאַפּן אַביסל שטאַרקער ווי ס'איז דערלויבט פאַר אַ האַרץ וואָס קלאַפּט שוין באַלד זעכציק יאָר און אויף דער מחשבה זענען געקומען — צוזאַמען מיט אַ סך שיינע ערטער פון אייערע מקומות און נאָך מער געשטאַלטן פון ליבע מענטשן, פריינד און חברים, עקשנותדיקע היטער און בויער פון יידישער קולטור — אויך די שורות פון איינעם פון אונדזערע שענסטע יידישע פאָלקסלידער: „רויז, רויז, ווי וויט ביסטו?"

וועגן דער אַנטשטייאונג פון דעם ליד ווערט דערציילט: דער רימיניווער איז איין מאָל אַרויסגעגאַנגען פרייטיק פאַרנאַכט אין פעלד אַריין און האָט געהערט אַ פּאַסטוך זינגען אַ ליד: „רוזשאַ, רוזשאַ, יאַק טי דאַלעקאַ!" האָט ער געזאָגט, אַז מען קען נישט וויסן וואָס פאַר אַ סודות עס שטעקן אין דעם דאָזיקן ניגון און אויף מאָרגן, צו שלוש סעודות, האָט ער געזונגען דעם זעלבן ניגון מיט אַנדערע ווערטער:

רויז, רויז, ווי ווייט ביסטו?
וואַלד, וואַלד, ווי גרוים ביסטו?
וואָלט די רויז נישט אַזוי ווייט געווען
וואָלט דער וואַלד נישט אַזוי גרוים געווען.

שכינה, שכינה, ווי ווייט ביסטו?
גלות, גלות, ווי לאַנג ביסטו?
וואָלט די שכינה נישט אַזוי ווייט געווען
וואָלט דער גלות נישט אַזוי לאַנג געווען.

איך נוץ אויס דעם מאַנגל אין צייט אַלס אַנטשולדיקונג פאַר נישט אָפּהיטן דעם זעלבן ריטם אין מיין פּאַראַפראַזע, אָבער מיר ווילט זיך אויך זינגען דעם ניגון מיט אַנדערע ווערטער:

„קדימה", „קדימה", ווי ווייט ביסטו?
אויסטראַליע, אויסטראַליע, ווי גרוים ביסטו?
וואָלט מיין בענקשאַפט נישט גרעסער ווי
אויסטראַליע געווען
וואָלט די „קדימה" מיר אַזוי ווייט נישט
אויסגעזען...

אָבער, וואָס איז צייט און רוים פאַרן מענטשלעכן געדאַנק, ווען מיר ווייסן אַז אַ מענטש קאָן לויפן וויפל זיינע כוחות סטייען אים און פליען ווי ווייט זיין געדאַנק פירט אים!

כאַפּ איך זיך אַרויף על כנפי המחשבה און איך פלי אַריין אין „קדימה"־זאַל און שטעל זיך אַוועק אין אַ ווינקל, נאָענט צו דער לעצטער שורה פון דעם פאַרזאַמלטן עולם (דאָרט ווו רחל האָלצער האָט ליב צו זיצן) און איך פריי זיך צוזאַמען מיט אייך און מיט אַלע אָנוועזנדע אויף דעם שיינעם יובל פון זיבעציק יאָר „קדימה".

מיין האַרץ איז מיט אייך, געטרייע היטער פון די שיינע טראַדיציעס פון דער יידישער קולטור, און איך ווינטש אייך פיל דערפאָלג אין אייער ווייטערדיקער אַרבעט לטובת דעם יידישן ישוב אין אויסטראַליע און לטובת דעם יידישן קולטור־המשך אין דער גאָרער וועלט.

איך בויג מיין קאָפּ אין אָנדענק פון די ראשונים, וועלכע האָבן געלייגט די יסודות פאַר דער אינסטיטוציע וואָס מערקט אָפּ איצט אירע שעפערישע נצחונות. איך דריק אויס מיין אָנערקענונג פאַר די אַלע וואָס האָבן אין משך פון יאָרן געשענקט זייער כוח און מוח פאַרן קיום פון דער אינסטיטוציע, און וועלכע זענען די „פּאַטראָנען" פון הייאָריקן יובל, און מיט דער איבערצייגונג אַז די נייע אָנפירונג פון דער לויפנדיקער קאַדענץ וועט פאַרווערטן די בעסטע דערפאַרונגען פון דער פאַרגאַנגענהייט, ווינטש איך איר, ווי אויך דעם גאַנצן „קדימה"־קאָמיטעט און אַלע „קדימה"־מיטגלידער, פיל געזונט און אַ סך נחת אין פּריוואַטן און געזעלשאַפטלעכן לעבן, נייע און אַלץ גרעסערע דערפאָלגן אין דער געבענטשטער אַרבעט לטובת דער יידישער קולטור, לטובת די אָנשטרענגונגען וואָס ווערן געמאַכט אַז אונדזער גייסטיקע ירושה פון די פאַרגאַנגענע דורות זאָל אויך געהערן צום גייסטיקן פאַרמעגן פון די קומענדיקע דורות.

אַ גוט יום־טוב, אַלע אייך און נאָר אויף שמחות!

מיט דרך ארץ, אייער

ישראל בערקאָוויטש

מיר באַגריסן האַרציק דעם יידישן קולטור־צענטער
„קדימה"
צום אָפּמערקן 70 יאָר פון זיין עקזיסטענץ.
די „קדימה" האָט מיט איר פילפאַרביקער און רייכער טעטיקייט במשך דעם צייט־אָפּשניט געהאָלפן אויספורעמען דעם גייסטיקן און קולטורעלן מצב פון אונדזער ישוב.
מיר ווינטשן דער „קדימה" לאַנגע, לאַנגע יאָרן פון ווייטערדיקע קולטור־דערגרייכונגען.

לאָדזשער לאַנדסמאַנשאַפט
אין מעלבורן

דעם ליכטיקן נר־תמיד פון דער קוואַליקער מזרח־אייראָ־פּעישער ייִדישקייט מיט אירע דורותדיקע קולטור־ווערטיקייטן און דעם פּנימיותדיק־שטראַליקן לשון ייִדיש, אַז ער זאָל זיך חלילה נישט פאַרלעשן. די גאָלדענע קייט פון אַן אימאַנענטער ייִדישער שאַפונג טאָר זיך נישט איבעררייסן.

מיט אַ סך מזל־ברכה פאַר אייך און אונדז אַלעמען,

אייער באמת,

ד״ר. יעקב י. מייטלים

לאָנדאָן, כ״ה אייר תשמ״א, דעם 29טן מאַי 1981.

טייערע פריינד פון „קדימה״ — מעלבורן,

מיר פרייען זיך צוזאַמען מיט אייך, מיט דעם נחת פון פייערן דעם 70סטן יובילײ פון אייער קולטור־צענטער „קדימה״.

אייער אָרגאַניזאַציע איז אַ שם דבר אין דער גאַנצער ייִדישער וועלט, אַ מוסטער פון טרייִשאַפט צו אונדזער גרויסער קולטור־ירושה פון מזרח־אייראָפּע. הגם, איר פאַרצלט טאַקע אין דער דאָזיקער גייסטיק־זאַפטיקער און אַזוי אומברחמנותדיק פּריציטיק פאַרשניטענער וועלט, האָט איר באַוויזן איינצוהאַלטן אַ זעלטענע האַרמאָניע צווישן נעכטן, היינט און מאָרגן.

ווי אייער גאַסט וואָס האָט געהאַט די זכיה צו אָבסער־ווירן אייך פון דער נאָענט, בעת צוויי באַזוכן, בין איך פול מיט באַוווּנדערונג פאַר דער האַרמאָניע צווישן פאַר־שיידענע נאַציאָנאַלע אידעאָלאָגישע טראַדיציעס וואָס הויזן ביי אייך.

איר האָט נישט נאָר געפּרידיקט די גרונט־פּרינציפּן פון אַ שעפעריש ייִדיש וועלט־פאָלק, נאָר זיי אין אייער אינטענסיווער קולטור־טעטיקייט בלב ונפש פּראַקטיצירט. מדינת ישראל און כל תפוצות ישראל בילדן איין אינטעג־ראַלע פאָלקס געמיינשאַפט. פאַרשטייט זיך, אַז ניואַנסן אין דער אינטערפּרעטאַציע פון דעם דאָזיקן קאַרדינאַלן באַגריף פאַר דעם קיום פון אונדזער פאָלק, זענען ביז גאָר נאַטירלעכע. דאָס קענען אַנטוויקלען אַ געפיל פון קעגנ־זייטיקער חשיבות וואָס איך האָב ביי אייך באַמערקט איז גאָר אַ גרויסע דערגרייכונג, וואָס פאַרדינט באַזונדערס באַגריסט צו ווערן.

אייער דערפאָלג איז, און וועט זיין, אַן אינספּיראַציע פאַר אונדז אַלע וואָס ראַנגלען זיך ממשיך צו זיין אונדזער קוואַליקן גייסטיקן אוצר, פון ייִדישער וועלטלעכקייט, ווי אַ ביז גאָר וויכטיקן באַשטאַנדטייל פון פולער אינטעג־ראַלער ייִדישקייט.

זייט האַרציק באַגריסט, אריכות ימים דער „קדימה״ און אייך אַלעמען.

מיט גרויס דרך־ארץ און ליבשאַפט
אייער **אַרטור און מאַניע לערמער**

אין אונדזער סביבה

אין מעלבורן עקזיסטירט זייט יאָרן אַ ביכער־קלוב, וואָס פירט אויס אַ וויכטיקע געזעלשאַפטלעכע פונקציע, פון פאַרשפּרייטן דאָס ייִדישע בוך. די מיטגלידער פון קלוב באַקומען 4 ביכער יערלעך.

לעצטנס האָט דער ביכער־קלוב דורכגעפירט אַ געלונ־גענעם אָוונט אין „קדימה״. פּרעזידענט פון לאַנד־ראַט פּר׳ ראָזענקראַנץ האָט רעפערירט וועגן דער ראָל פון ייִדישן בוך. אין קינסטלערישן פּראָגראַם האָבן זיך באַטייליקט: י. שער; די ברידער סטאַריקאָוו; רחל בעקער, ש. שוואַרץ, רחל פּאַדעמסקי; סילוויאַ פּאָרטעק; דעני קליינמאַן — פּיאַנאָ: בעלאַ ווינער.

פאָרזיצער פון ביכער־קלוב איז דער מיטגליד פון „קדימה״־קאָמיטעט וו. יאַבלאָנסקי.

זונטיק, דעם 10טן מאַי ה. י. איז אין קולטור־הויז אַ״נ י. וואַקס (בונדישע אָרגאַניזאַציע) פאָרגעקומען אַן איינדרוקספולער טרויער־אָוונט אין אָנדענק פון דער פאַר־שטאָרבענער לערערין צלובה קרישטאַל. אין פּראָגראַם האָבן זיך באַטייליקט די געוו. ציש״אָ־שילער פון וואַרשע: יהודית וואַרשאַווסקי, פ. רינגעלבלום; ש. בורשטין. ס׳האָבן אויך אָנטייל גענומען: אסתר אַלבערט; פריידל און לייבל מראַצקי.

אַ קאַציזנע־אָוונט איז פאָרגעקומען דעם 17טן מאַי ה. י. פאַרבונדן מיטן דערשיינען פון דער דראַמע: „שוואַרצ־באַרד״, אַרויסגעגעבן פון שולמית קאַציזנע. עס האָבן זיך באַטייליקט: פ. רינגעלבלום; י. קאַהאַן, דאַניעל חר״ג; אַלעקס דאַפנער; מיטגלידער פון טעאַטער־קרייז.

אויף דעם פאָרום פון „באָארד אָף דעפּיוטיס״ (מאָנטיק, דעם 1טן יוני ה. י.) האָט ראַביי ליווי ווידעראַמאָל געלאָזט הערן זיין שטים פאַר באַגרענעצן די ייִדישע אוידיציעס אויף דער עטנישער ראַדיאָ־סטאַציע, לטובת ענגליש, ווייל, די מערהייט פון ייִדישן ישוב רעדט בלויז ענגליש.

ראַביי ליווי פאַרגעסט דערביי — אַז ענגליש איז נישט די שפּראַך פון אַן עטנישער מינדערהייט, און זיין „קאַליי־דאָסקאָפּ״־פּראָגראַם אין ענגליש (יעדן זונטיק — 15 מינוט) האָט ער צו פאַרדאַנקען דעם גוטן ווילן פון ייִדיש און העברעיִש, אויף וועמענס חשבון ער פירט אויס זיין אויי־דיציע. ווייל אין די פאַרשריפטן פאַר עטניש פּראָגראַמען איז נישט פאָראויסגעזען קיין אָרט פאַר ענגליש.

מיטוואָך, דעם 17־טן יולי ה. י., איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג פון דעם שלום עליכם קאָלעדזש.

די פאַרזאַמלונג האָט אויסגעהערט דעם באַריכט פון פאָרזיצער, פּר׳ גריפּנבערג; פון דער שול־פאַרוואַלטערין פרוי גראַדמאַן; קינדערגערטנער: פאַרוואַלטערין זילבערמאַן און פאַרוואַלטער פון דער זונטיק־שול — אייזענבוד.

נאָך אַ ברייטערער דיסקוסיע איז אויסגעקליבן געוואָרן דער קאָמיטעט פון 25 פּערזאָן.

מעם

דערפאָלג אין אייער פאַרצווייגטער קולטור־אַרבעט לטובת דער יידישער געזעלשאַפטלעכקייט אין אויסטראַליע און בפרט אין מעלבורן. אייער הייליקע אַרבעט האָט באמת אַן אויטענטישן גרויסן ווערט און איז פשוט נישט צו דערשאַצן. זייט אונדז חשובע פריינד מוחל, וואָס מיר קאָנען נישט געניסן פון אייער איינלאַדונג צוליב די גאָר גרויסע רייזע־קאָסטן. מיר גריסן אייך זייער הערצלעך און ווינטשן נאָר גוטע בשורות. חוץ לזה באַגריסן מיר זייער הייס די רעדאַקציע פון די „מעלבורנער בלעטער", די דירעקציע און שוישפילער פון דעם „דוד הערמאַן טעאַטער" און פונעם כאָר „הזמיר".

מיט כבוד און די בעסטע ווונטשן

פּראָפעסאָר ד"ר מ. האָרן

דירעקטאָר פון ייה"א

✶

חשובע פריינד,

אַלס וויסנשאַפטלעכער מיטאַרבעטער פון יידישן היסטאָרישן אינסטיטוט אין פוילן באַגער איך הייס צו באַגריסן אייער גרויסן יום־טוב, דעם 70־יאָריקן יובל פון דער גאָר וויכטיקער געזעלשאַפט „קדימה". אייער גרויסע, מעכטיקע אַרבעט לטובת דער קולטורעל־געזעלשאַפטלעכער אַנטוויקלונג פון דער יידישער באַפעלקערונג אין אויסטראַליע האָט באמת אַ גוואַלטיקן ווערט און איז פשוט נישט צו דערשאַצן.

איך וווּנדער זיך דעריבער נישט, וואָס איר האָט דערגרייכט אין אייער מיפולער, געזעלשאַפטלעך־קולטורעלער אַרבעט אַזעלכע גרויסע דערפאָלגן. איך האַלט, פאָר נויטיק באַזונדערס אונטערצושטרייכן דעם ברייטן מאַסשטאַב און שלל פון אייערע קולטור־אונטערנעמונגען ווי: וואָרט־קאָנצערטן, פאַרלעזונגען, רעפעראַטן, סימפּאָזיומס, פעסטיוואַלן, פילם און פאַרווײַלונג־אָוונטן. דער דאָזיקער קאַטאַלאָג באַווײַזט די גרויסע פאַרשידנאַרטיקייט און גרויסן פאַרנעם פון אייער הייליקער אַרבעט. איך וויל הייס באַגריסן די אָנפירערשאַפט און שוישפילער פונעם „דוד הערמאַן טעאַטער", די רעדאַקציע פון די „מעלבורנער בלעטער", די „קדימה"־ביבליאָטעק" און דעם דיריגענט און זינגער פונעם כאָר „הזמיר".

איר אַלע, איבערגעגעבענע טוער פון דער „קדימה" פאַרדינט אַן אמתן, הייסן יישר־כח. איך גלויב, אַז אין דער שווערער, טאָג־טעגלעכער מי פון אייער וויכטיקער אַרבעט, פאַרגעסט איר נישט אינעם יונגען דור. איך פערזענלעך בין פולשטענדיק איבערצייגט, אַז דער בעסטער וועג אָנצוצינדן אינעם יונגען דור א פייער פון אַרבעטס־ווילן לטובת דעם כלל, איז דאָס געבן די פעיקסטע און גערנווילליקע פאָרשטייער פון דער יידישער יוגנט די מעגלעכקייט פון אַ זעלבסטשטענדיקער אַרבעט.

איך ווינטש אייך אַלעמען אַ ווייטערדיקן, גרויסן דערפאָלג אין אייער הייליקער אַרבעט לטובת דער אַנטוויקלונג פון דער יידישער קולטור און איר באַרייכערונג.

מיט כבוד און די בעסטע ווונטשן

מאַג. אַלעקסאַנדער פאַקענטרעגער

וואַרשע, דעם 30־טן מאַי 1981

„בונד"־אַרכיוו
פון דער יידישער אַרבעטער־באַוועגונג
א. נ. פון פראַנץ קורסקי

חשובע פריינד,

מיר דאַנקען אייך זייער פאָר אייער איינלאַדונג צו באַטייליקן זיך אין די פייערונגען לכבוד דער 70־יאָריקער עקזיסטענץ פון אייער געזעלשאַפט, אַ ביז גאָר וויכטיקע דאַטע אין יידישן קולטור־לעבן פון אייער לאַנד, דער ווייטנאָענטער אויסטראַליע.

היות ווי מיר וועלן נישט קאָנען זיך פערזענלעך באַטייליקן אין אייער יובל־פייערונגען, שיקן מיר אייך בכתב אונדזערע בעסטע גרוסן און ווונטשן צו אייער יום־טוב און האָפן צו הערן וועגן אייערע אויפטוען אין דער נאָענטער און ווייטערער צוקונפט נאָך אַ סך מאָל.

זאָלן געשטאַרקט זיין די הענט פון די בויער און היטער פון יידישער קולטור אין אויסטראַליע!

מיט פריינדלעכע גרוסן

פאַר דער פאַרוואַלטונג

פון „בונד"־אַרכיוו

פּראָפ' בנימין נאַדעל

חשובע און ליבע פריינד,

אַ דאַנק אייך פאַר דער פאַרבעטונג אָנטייל צו נעמען אין דער פייערונג פון אייער יובל השבעים פון דעם בכבודיקן און שיינעם קולטור־צענטער „קדימה". אויב עס איז מיר נישט מעגלעך בפועל ממש צו זיין ביי אייך, אין אייער וואַרימער מחיצה און זיך צוזאַמען פרייען מיט אייער ליכטיקער קולטור־שמחה, דערלויבט מיר וויניקסטנס בכתב אייך איבערשיקן מיינע גוטע און וואַרעמע ברכות לכבוד אייער שיינעם יום־טוב.

זיבעציק יאָר פון אַן אַקטיווער, געטרייער און וואָגיקער קולטור־אַרבעט אין דעם מרחקימדיקן ישוב אין אויסטראַליע, ווילן אונדז לאָזן עפּעס הערן. פאַרדינט טאַקע אייער איבערגעגעבנקייט און ליבשאַפט צו דער ירושה פון דער אַמאָליקער רחבותדיק־שטראָמיקער יידישקייט אין מזרח־אייראָפּע, נישט בלויז אָנערקענונג און שאַצונג, נייערט אַ שפּאָר ביסל ליב און אויפמונטערונג אויף להבא. אייער זיבעציק יאָריקער יובל שטייט בסימן ע' ווי אַן עין טוב פאַר דעם קולטורעל אויסגעצייטיקטן יידישלעכן ישוב אין אויסטראַליע, און דערצו פאַר דעם כלל צוואָרעמטע יידיש־ליבהאָבערס, אחריותדיקע עסקנים און בעל־יצירות, וואָס היטן אָפּ מיט אַ וואַכיקער געטריישאַפט און אַ סך עקשנות דעם כבוד פון יידישן שאַפערישן וואָרט אין אַלע זיינע געזעלשאַפטלעכע מאַניפעסטאַציעס און קינסטלערישע אַספעקטן.

שעפּט, לע כן, באַנייטע, פרישע כוחות ווייטער אָנצוגיין מיט אייער גוטער און שיינער אַרבעט, העלפט אָנהאַלטן

באַגריסונגען

וועלט־ראַט פאַר יידיש און יידישער קולטור

תל־אביב, 29טן מאי 1981

חשובע פריינד,

אין שייכות מיט דער פייערונג 70 יאָר פון זינט עס עקזיסטירט אייער יידישער קולטור־צענטער „קדימה", שיקן מיר אייך אונדזערע האַרציקסטע ברכות און מיר ווינטשן אייך ביי דער געלעגנהייט, אַז איר זאָלט אויך אויף להבא מצליח זיין אין אייער וויכטיקער קולטור־טעטיקייט וואָס איז אַזוי נויטיק אויפצוהאַלטן און צו שטאַרקן די יידישע קולטור־אוצרות, די שאַפונגען פון אונדזער פאָלק אין משך פון יאָר הונדערטער, וואָס דאַרפן פאַרגעזעצט ווערן אין דער קעגנוואַרט און דער עיקר פאַר די קינפטיקע דורות.

אין משך פון די 70 יאָר עקזיסטענץ אין מעלבורן האָט „קדימה" פאַרנומען דעם צענטראַלן פּלאַץ פון יידיש קול־טור־טעטיקייט און דערמיט בייגעטראָגן פיל צו צעמענטירן יידיש לעבן.

דער וועלט־ראַט פאַר יידיש און יידישער קולטור גיט חשיבות דעם פאַקט, אַז אין די לענדער זאָל עפעקטיוו דורכגעפירט ווערן יידישע קולטור־טעטיקייט אויף פאַר־שידענע געביטן וואָס דאָס איז גורם צו שטאַרקן יידיש נאַציאָנאַל לעבן. די פרידיקע דערגרייכונגען אין דער הינ־זיכט פון „קדימה" זאָגן עדות, אַז אייער ריכטיקער צוגאַנג פון שטיצן יידיש קולטור האָבן געבראַכט פּאָזיטיווע רעזולטאַטן.

היינט, ווען שפּראַך־אַסימילאַציע האַלט אין איין וואַקסן, ווען נאַציאָנאַל יידיש לעבן ווערט אָפּגעשוואַכט, איז פון גרעסטער וויכטיקייט, אַז „קדימה" מיט אַלע פאַקטאָרן פון יידיש קולטור־לעבן אין מעלבורן זאָל ממשיך זיין בויען די פעסטונג פון יידישער קולטור. „קדימה" דאַרף שטרעבן צו פאַרפעסטיקן אירע קולטור־פאַרבינדונגען מיט דער יידיש־העברעישער קולטור אין ישראל, ווו יידיש ווערט אַלץ מער און מער אָפּגעשאַצט. דאָס וועט זיכער געבן צוגאָב חשיבות צו אייערע קולטור־באַמיונגען.

מיר ווילן אייך ווינטשן, אַז אין אייערע ווייטערדיקע באַמיונגען זאָלט איר אויספּלאַסטערן אַ וועג צו דערנענ־טערן דעם 2טן יונגן דור, וועלכער דאַרף ווערן אַ שותּף אין דער וויכטיקער קולטור פאַרפעסטונג.

מיט בעסטע ווונטשן
יצחק קאָרן
פאַרזיצער פון וועלט־ראַט
פאַר יידיש און יידישער קולטור

יידישער ליטעראַטן־ און זשורנאַליסטן־ פאַריין אין ישראל

תל־אביב, דעם 5טן יוני, 1981

ליבע חברים,

צום אָפּמערקן די 70־יעריקע עקזיסטענץ פון „קדימה" דריק איך אויס די האַרציקסטע ווונטשן אין מיין אייגענעם נאָמען, אין נאָמען פון דעם יידישן שרייבער־פאַראיין אין ישראל און פון דער רעדאַקציע „לעצטע נייעס" פאַר דער לייטונג פון אָט דער היסטאָריש־שעפערישער אינסטיטו־ציע אויף דעם ווייטן קאָנטינענט. הלוואַי איר זאָלט האָבן כוח און גלויבן ווייטער אָנצוגיין מיט דער אַרבעט פון „קדימה", וואָס ס'איז נישט שווער זיך פאָרצושטעלן ווי עס וואָלט אויסגעזען דאָס יידישע לעבן אין אייער ישוב אָן אָט דער אינסטיטוציע. פון אייער ווייטן קאָנטינענט לייכט אַרויס דער פאַקל פון „קדימה", ווי דער פרייהייט־דענקמאָל אין פאָרט פון ניו־יאָרק, נאָר „קדימה" איז גע־ווען די ליכט־ריכטונג, אַז אין מעלבורן לעבט די יידישע קולטור, די יידישע ליטעראַטור און די ירושה פון ווערטן, וועלכע זענען במשך פון הונדערטער יאָרן געשאַפן געוואָרן אין דעם לעצטן יידישן קולטור־צענטער אין מזרח־איראָ־פּע. אָן „קדימה" וואָלט אויסטראַליע פאַר די יידן פון מזרח־איראָפּעישן אָפּשטאַם געווען אַ קולטור־מדבר; מיט „קדי־מה" איז אויך די יונגע אויסטראַלישע קולטור געוואָרן אַ טייל פון דער לאָקאַלער יידישער קולטור.

ווען איר וועט פייערן דעם אָפּמערק פון 70 יאָר „קדי־מה", וועל איך מיט מיין האַרץ זיין צוזאַמען מיט אייך און אייך זאָגן: הלוואַי מיר זאָלן אַלע זיין צוזאַמען אויף דער פייערונג פון 100 יאָר „קדימה"!

אייער בלב ובנפש
מ. צאַנין

יידישער היסטאָרישער אינסטיטוט אין פּוילן

ווארשע, דעם 27טן מאי, 1981

זייער געערטער פּרעזידענט און חשובער פריינד!

אייער בריוו מיט דער איינלאַדונג אויף אייער צענט־ראַלער יובל־פייערונג 70 יאָר „קדימה" האָבן מיר אָקאָרשט דערהאַלטן. מיר דאַנקען אייך זייער הן פאַרן בריוו, הן פאַר דער איינלאַדונג. דער יידישער היסטאָרישער אינסטיטוט אין פּוילן באַגריסט זייער היים אייער גרויסע שמחה, דעם 70־יאָריקן יובל פון דעם יידישן קולטור־צענטער און ביבליאָטעק „קדימה" אין אויסטראַליע.

מיר ווינטשן אייך אַלעמען אַ ווייטערדיקן, גרויסן

אונדזער גאַסט —
פּראָפ. יודזשין אָרענשטיין

אין משך פון די 25 יאָר, וואָס די „קדימה" לאַדט איין געסט־לעקטאָרן פון אויסלאַנד, האָבן מיר דאָ געהאַט אַנגעזעענע שרייבער, לעקטאָרן, געזעלשאַפטלעכע טוער — מענטשן פון אַ הויכער גייסטיקער מדרגה.

אונדזער איצטיקער גאַסט, פּראָפ. יודזשין אָרענשטיין, וואָס איז געבוירן געוואָרן אין ניו־יאָרק און לעבט אין קאַנאַדע, פאַרנעמט אַן אייגנאַרטיקן אָרט אין יידישן לעבן.

אַ יונגער מענטש, קוים פערציק יאָר אַלט, איז ער פּראָפעסאָר אין מעגיל־אוניווערסיטעט, מאָנטרעאָל. ער איז אויך פאָרזיצער פון דער ייִדיש־אָפּטיילונג ביים קאַנאַדער יידישן קאָנגרעס. דעם דאָזיקן אַמט האָט פריער פאַרנומען אונדזער גוט־באַקאַנטער פריינד, פּראָפ. לערמער.

ספּעציאַליזירנדיק זיך אין די פּראָבלעמען און געשיכטע פון דער יידישער אַרבעטער־באַוועגונג, האָט פּראָפ. אָרענשטיין אויך שטודירט יידישע ליטעראַטור. זיין קענטשאַפט פון יידיש לשון און פון יידישער ליטעראַטור מאַכט דעם איינדרוק ווי פּר׳ אָרענשטיין וואָלט געבוירן געוואָרן אין אַ יידישער סביבה, ערגעץ ווו אין פּוילן.

פאַר פּעסימיסטן — וואָס זעען נישט קיין צוקונפט פאַר יידיש, איז פּראָפ. אָרענשטיין אַ בולטער באַווייז פון דער וויטאַליטעט פון יידישן לשון און יידישער שעפערישקייט.

ווען מיר שליסן דעם נומער, האָט פּראָפ. אָרענשטיין שוין באַוויזן צו באַרייכערן אונדז מיט דריי באַלערנדיקע און גרינטלעכע רעפעראַטן. (אַן אָפּשאַצונג וועגן באַזוך פון פּראָפ. אָרענשטיין — וועלן מיר ברענגען אין קומענדיקן נומער).

„דער כוח פון יידיש" (21סטער יוני ה. י.) עס קומט צום אויסדרוק די שעפערישקייט פון עלי שעכטמאַן אין זיין עפּאָפּיי פון אַ יידישער פאַמיליע אין רוסלאַנד, אָנהויב הײַנטיקן יאָרהונדערט. „ערב" — דאָס באַהאַנדלטע בוך, ווו שעכטמאַנס טיפּן באַוועגן זיך אויף אַ ברייטן לייוונט; דער קנויל פּראָבלעמען — דאָס אַלץ האָט פאַר אונדז דער לעקטאָר פאַנאַנדערקליבן מיט די געהעריקע מעטאָדן און וויסן.

די צווייטע לעקציע (24טן יוני ה. י.) „משה לייב האַלפּערן, דער פּאָעט פון לעסטערונג און פון ליבע" — גיט אין איין שורה איבער אַלץ, וואָס משה לייב האַלפּערן האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט, אויפן פאָן פון אַמעריקאַנער יידישער ווירקלעכקייט. פּר׳ אָרענשטיין מאָלט דעם דיכטער וואָס וויל ליבן, נאָר האָט מורא, מען זאָל עס נישט באַטראַכטן פאַר אַ שוואַכקייט — לעסטערט ער.

די דריטע לעקציע (28 יוני) האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט אַ וויסנשאַפטלעכן פאַרמעסט: 1981־1881 — הונדערט יאָר אין לעבן פון יידישן פאָלק.

ברייטער ווערט אין דער לעקציע באַהאַנדלט די יידישע מאַסן־עמיגראַציע פון רוסלאַנד קיין אַמעריקע, איר ביישטייער צום אַלגעמיינעם לעבן. די אַנטשטייאונג פון מדינת ישראל — און איר געשיכטלעכער ראָל.

מיר באַגריסן האַרציק אונדזער גאַסט און דריקן אים אויס אונדזער דאַנקבאַרקייט, וואָס ער האָט זיין וואַקאַציע אָפּגעגעבן אויסצוברייטערן אונדזערע גייסטיקע האָריזאָנטן.

פּר׳ סענדער בורשטין
זיך צוריקגעצויגן
פון דער „קדימה"־טעטיקייט

זינט זיין אָנקום קיין אויסטראַליע (1927) ביזן סוף פון יאָר 1980, איז פּר׳ סענדער בורשטין געווען אַקטיוו פאַרבונדן מיט דער „קדימה".

אין די יאָרן 61־1958 און 73־1967, איז פּר׳ בורשטין געווען פּרעזידענט פון דער „קדימה".

צו דער געלעגנהייט פון זיין צוריקציען זיך פון דער געזעלשאַפטלעכער אַרבעט, האָט די „קדימה"־עקזעקוטיוו אַרויסגעשיקט צום פּר׳ בורשטין דעם פאָלגנדיקן אַנערקענונגס־בריוו:

חשובער פריינד סענדער בורשטין,

דער „קדימה"־עקזעקוטיוו האָט אויף אַ זיצונג באַשלאָסן איבערצושיקן אייך אַן אַנערקענונגס־בריוו פאַר די צענדליקער יאָרן טעטיקייט, וועלכע איר האָט געווידמעט דער „קדימה".

אונטער אייער אָנפירונג איז זיך די „קדימה"־טעטיקייט צעוואַקסן און איז געווען די פעסטונג פון יידישער שפּראַך און יידישער קולטור אין אונדזער ישוב.

מיר שאַצן אָפּ אייער אָנשטרענגונג און מי, וועלכע איר האָט אָפּגעגעבן כדי אָנצופירן מיט אַן אינסטיטוציע אין שווערע, שטורמישע צייטן, ווען מען האָט באַדאַרפן האָבן אַ גוטן געזעלשאַפטלעכן חוש און טאַקט, אַ פאָראַנטוואָרטלעכן צוגאַנג, כדי צו געבן דער „קדימה" דעם אָנזען, וואָס זי האָט הײַנט.

מיר פאַרזיכערן אייך, אַז די „קדימה"־טוער שאַצן הויך אייערע אויפטוען און וועלן זיי תמיד געדענקען.

מיט אָנערקענונג און אַכטונג

פּרעזידענט: **י. אָרבאַך**

ערן־סעקרעטאַר: **מ. אייזענבוד**

אַמטירנדע סעקרעטאַרין: **י. וואַרשאַווסקי**

נומען עטלעכע „אַבאָרידזשינעס“ (שוואַרצע איינגעבוירענע) וועמענס אויפגאַבע איז געווען אויסצושפּירן די אַנוועזנהייט פון פּאָליציי.

איבער גאַנץ ניו־סאַוט־וויילס איז די „דזשו־באָי“ באַנדע באַרימט געוואָרן מיט אירע דרייסטע אַוואַנטורעס. די רעגירונג אין סידנעי האָט ארויסגעשיקט אַן עקספּערט „בושמען“, לויטענאַנט קריסטי מיט אַן אָפּטיילונג רייטער־פּאָליציי, מיט שוואַרצע וועגווייזער אויסצוגעפינען די באַנדע.

דייוויס מיט זיין באַנדע האָבן זיך דערפון דערוווּסט און זענען אַוועק אין אנדערע געגנטן, אויסצומידן אַן אָפּענעם קאַמף און מענטשלעכע קרבנות. דייוויס האָט אין קיין שום פאַל נישט דערלאָזט אומצוברענגען אַ מענטשלעך לעבן. זיינע מאָטיוון זענען אָבער נישט געקומען פון הומאַניטאַרע געפילן. אין זינען האָט ער געהאַט די סימפּאַטיע פון דער לאָקאַלער באַפעלקערונג, מערסטע באַפרייטע „קאָנוויקטס“ און אירלענדער, וועלכע האָבן שטאַרק געהאַסט די דיקטאַטאָרישע מאַכט פון דער קאָלאָניע און בתוכם די פּאָליציי.

אומברענגען אַ מענטשן דורך דייוויסעס באַנדע וואָלט געהייסן פאַרלירן די סימפּאַטיע און הילף פון דער לאָקאַלער באַפעלקערונג, וועלכע וואָלט זיין באַנדע אויסגעליפערט צו דער פּאָליציי.

געוויינער־ווערנדיק פון די פּאָליציי־פּלענער זענען זיי אַוועק אין אַן אַנדער געגנט און אויפן וועג אָנגעפאַלן אויף אַ פאַרם פון אַ רייכן גוט־באַזיצער, אַ געוויסן פלעמינג, וועלכער האָט באַוואָפנט זיינע אַרבעטער. זיי האָבן געשטעלט אַ ווידערשטאַנד. די באַנדיטן האָבן אָבער געזיגט און צוגענומען דאָס געווער, פערד און אַלעס ווערטפולעס.

אין סוף פון 1846 איז דעם „דזשו־באָיס גענג“ באַרימט געוואָרן איבער גאַנץ אויסטראַליע, און אירע „העלדישע מעשים“ זענען גלאָריפיצירט געוואָרן צווישן פּשוטן פאָלק. פאַרשטענדלעך, אַז דייוויס איז געווען דער העלד און די לעגענדאַרע פיגור. צווישן איינע פון זיינע דרייסטע אָנפאַלן ווילן מיר דאָ דערמאָנען דעם פאָלגנדיקן עפּיזאָד: דייוויס מאַכט אַ סורפּריז־אַטאַקע אויפן פּאָליציי־קאָמענדאַנט פון מאַיטלאַנד דיסטריקט, וועלכער האָט צוזאַמען מיט אַן אָפּטיילונג רייטער־פּאָליציי געוואָלט פאַרהאַלטן די באַנדע.

ער האָט זיי אַלע אריינגעטריבן ווי שעפּסן אין א שפּייכלער, צוגענומען זייער געווער, פערד און אַלע ווערטפולע זאַכן און אַוועקגעריטן מיט זיין באַנדע אין „בוש“.

זיין פּאָפּולערקייט איז געוואַקסן און אַנדערע באַנדיטן האָבן זיך אָנגעשלאָסן אין זיין באַנדע, וועלכע איז באַשטאַנען פון 15 געפערלעכע פאַרברעכער.

אין איינציקער מאָרד האָט אָבער דערפירט צו דער באַנדעס אונטערגאַנג. אין א קרעטשמע, נאָענט פון אַ שטעטל האָבן זיי אָנגעטראָפן אויף אַ ווידערשטאַנד און איינער פון די פאַרמערס האָט ארויסגענומען זיין רעוואָלווער און געוואָלט דערשיסן דייוויסן. זיין געטרייע לייבוואַך איז געווען שנעלער און דערשאָסן דעם פאַרמער.

דער מאָרד האָט אויפגערודערט די עפנטלעכע מיינונג פון די איינפאַכע פאַרמערס און בוש־מענטשן. זייער סימפּאַטיע צו די באַנדיטן איז פאַרשוווּנדן. די פּאָליציי האָט אין קורצן באַקומען אינפאָרמאַציעס ווו צו געפינען דעם „דזשו־באָי“ מיט זיין באַנדע.

עדוואַרד דעי, אַ פּיליציי־אָפיציר מיט אַן אָפּטיילונג פּאָליציי און פאַרמער־וואָלונטירן, האָבן אַרומגערינגלט דאָס באַהעלטעניש פון די באַנדיטן און נאָך אַ שטאַרקן ווידערשטאַנד, אין וועלכן דייוויס איז פאַרוווּנדעט געוואָרן זענען זיי אַלע אַרעסטירט געוואָרן און געשמידטע אין קייטן אויף די הענט און פיס, איבערגעפירט געוואָרן אין דער צענטראַלער סידנעיער טורמע.

זיבן מיטגלידער פון דער באַנדע בראש מיט עדוואַרד דייוויס זענען פאַרמשפּט געוואָרן דורכן סידנעיער געריכט צום טויט דורך הענגען. די עפנטלעכע עקזעקוציע איז פאָרגעקומען דעם 10טן מערץ 1848 אויף דזשאָרדזש סטריט אין סידנעי.

רעווערענד יעקב אייזיקס פון סידנעי האָט אים באַגלייט צו דער תליה און מיט אים אָפּגעזאָגט ווידוי. עדוואַרד דייוויס איז באַגראָבן געוואָרן אין אַן אַלגעמיינעם קבר צוזאַמען מיט זעקס מיטגלידער פון זיין באַנדע און קיין שום צייכן פונעם קבר איז נישט איבערגעבליבן.

„קדימה“־ביבליאָטעק

די „קדימה“־ביבליאָטעק און לייען־זאַל צעוואַקסן זיך וואָס אַמאָל מער, און ציען צו לייענער פאַר די צאָלרייכע צייטונגען און זשורנאַלן פון דער וועלט, ווי אויך מיטן אויסוויל פון די נייעסטע יידישע ביכער, וואָס דערשיינען אין משך פון דער צייט. אויך ענגלישע ביכער אויף יידישע טעמעס פאַראינטערעסירן יידישע סטודענטן, וואָס באַזוכן אָפט דער ביבליאָטעק.

מיר ברענגען דאָ אַ קורצע רשימה פון די ביכער, וואָס זענען לעצטנס דערשינען:

חיים שמולעוויטש: „צוריק פון יענער וועלט“ — תל־אביב.

ישראל בערקאָוויטש: „פונקען איבער דורות“ (לידער) בוקאַרעשט.

ישראל בערקאָוויטש: „אין די אויגן פון אַ שוואַרצער קאַווע (לידער) בוקאַרעשט.

לייבל באָטוויניק: „די געהיימע שליחות“ (פאַנטאַסטישע דערציילונג).

יוסף אָקרוטני: „עסייען פון האַרבסטיקן געמיט“.

ש. טשעכאָווער: „נשמה־ליכט“ (היים און חורבן).

צביה לובעטקין: „אין אומקום און אויפשטאַנד“.

אַלטער קאַציזנע: „שוואַרצבאַדד„ (דראַמע).

משה שטאַרקמאַן: „געקליבענע שריפטן“

חנן קיעל: „אַ פאַסטעך אין דער פרעמד“ (לידער).

שמעון אָרענשטיין: „געראַנגל“

שמואל בענעט

ייִדישער „בושרענדזשער" — עדוואַרד דייוויס

אַ פאַרשידנאַרטיקע גאַלעריע פון ייִדישן טיפּן האָבן באַרייכערט דעם פינפטן קאָנטינענט — פּאָזיטיוו ווי נעגאַטיוו — זינט די פּיאָנערישע צייטן פון אויסטראַליעס קאָלאָניזאַציע. צווישן זיי געפינט זיך דער טרויעריק באַרימטער „בושרענדזשער" עדוואַרד דייוויס — דער „דזשו־באָי".

בכלל גענומען, פאַרנעמען די „בושרענדזשער" אַן אָנגעזען אָרט אין דעם אויסטראַלישן פאָלקלאָר, און דער „דזשו־באָי" געפינט זיך דאָרט צוזאַמען מיט נעד קעלי, בען האָל און דזשעקי־דזשעקי.

דייוויס איז געווען איינער פון די באַרימטסטע באַנדיטן אין דער פּיאָנערישע עפּאָכע פון 18טן י.ה. זיין פּריסטע ביאָגראַפיע איז אומבאַקאַנט. אויפן אַלגעמיינעם בית־עולם אין פּאָרט מעקוואַרי (נ.ס.וו.) געפינט זיך די מצבה פון דייוויד דייוויס, וועלכער איז געשטאָרבן אין 1836. לויט דער לאָקאַלער טראַדיציע, איז ער דער ברודער פון באַרימטן „בושרענדזשער" עדוואַרד דייוויס. דער לעצטער האָט נישט געהאַט קיין מזל באַערדיקט צו ווערן אין אַן אייגענעם קבר. נאָך דער עקזעקוציע איז ער באַגראָבן געוואָרן אין אַ מאַסן־קבר מיט די אַנדערע באַנדיטן פון זיין באַנדע.

אַלס קאָנוויקט איז דייוויס וואַרשיינלעך געקומען פון ענגלאַנד אויף אַן אַרעסטאַנטן־שיף אין דער שטראָף־קאָלאָניע פון ניו־סאָוט־ווילס.

דער רעזשים איז דאָרט געווען זייער אַ שטרענגער. אייזערנע קייטן אויף די פיס, שמייסן פאַר יעדער קלייניקייט, איינצל־קאַמערן און שווערע פיזישע אַרבעט. קיין וווּנדער נישט, וואָס אַרעסטאַנטן זענען אַנטלאָפן און זיך גענומען צו רויבעריי אויף די הויפּט־וועגן.

דייוויס האָט נישט אויסגעהאַלטן דעם שווערן קאַטאָרגע־רעזשים און איז ווי די אַנדערע, אַנטלאָפן אין „בוש", דרום־זייט פון האקסבורי טייך. צוזאַמען מיט זיבן אַנדערע אַנטלאָפענע „קאָנוויקטס" האָבן זיי געשאַפן אַ רויבער־באַנדע. אַלס גרופּע פון זיבן, האָבן זיי זיך געפילט דרייסט, און אָנגעפאַלן אויף פרייע „סעטלערס", פאַרמערס און קליינע דערפער. זיי האָבן אויסגעקליבן דייוויסן אַלס אָנפירער פון דער באַנדע.

עדוואַרד דייוויס האָט אָנגעהויבן זיין „קאַריערע" אין יאָר 1839, אין דעם דרומדיקן טייל פון ניו־סאָוט־ווילס, אין דער מאַיטלאַנד געגנט. ער האָט נאָכגעפאָלגט דעם איינגעשטעלטן „סיסטעם" פון פריערדיקע „בושרענדזשערס" און זיך קאָנצענטרירט אויף די הויפּט־וועגן, באַזונדערס אויף דעם „גרעיט נאָרטערן ראוד" — אַ צענטראַלער וועג, וווּ דער פאַרקער איז געווען גרויס. דאָ האָט דייוויס באַרויבט רייזנדע סוחרים און פּאָסט־קאָנוואָיען. באַזונדערס געלט און צירונג. אומגעשטערט האָט זיין באַנדע גאַסטראָלירט איבער די קעניגלעכע שאָ־סייען. דער „סידנעי מאָרנינג העראַלד" פון אַפּריל 1839 שרייבט:

„די געגנט פון מאַיטלאַנד איז פול מיט רויבערייען, אויסגעפירט דורך אַנטלאָפענע באַוואָפנטע „קאָנוויקטס". אין איין וואָך האָבן זיי באַרויבט ניט ווייניקער ווי 7 פּאָסט־קאָנוואָיען און רייזנדע סוחרים, צונעמענדיק ביי זיי אַלע ווערטפולע זאַכן. מעק־דאוגאל, אַ פּאָליציי־אָפיציר און וואָלונטירן האָבן געמאַכט אַן אָבלאַווע, אָבער אָן רעזולטאַטן".

די באַנדע איז געווען גוט־אָרגאַניזירט, באַוואָפנט און אַלע זענען געווען גוטע רייטער. זיי האָבן באַדראָט די אויטאָריטעט פון דער פּאָליציי און די זיכערקייט פון די ווייניק־באַפעלקערטע געגנטן.

די „דזשו־באָי" באַנדע ווי זיי זענען אָנגערופן געוואָרן, זענען באַרימט געוואָרן אַלס דרייסטע באַנדיטן. פאַר זייערע קעפּ האָט די רעגירונג פון ניו־סאָוט־ווילס באַשטימט אַ פּרעמיע פון 1000 פונט (אַ גרויסע סומע געלט אין יענע צייטן) פאַר כאַפּן זיי טויט אָדער לעבעדיק.

די באַנדיטן האָבן אָנערקענט דייוויסן אַלס גוטן און בראַוון אָנפירער, געהאָרכזאַם אויסגעפירט זיינע באַפעלן, נישט צו פאַרגיסן קיין מענטשלעך בלוט. ער האָט צוגע־

מאיר זייבל

אַ גוט מאָרגן דיר, טאָג!

עס קייקלען זיך טעג, אַן אויפהער אַוועק
פאַרשווינדן אין אייביקן נעכטן.
מיין קריגעלע צייט ליידיקט אויס זיך
פון טעג. פאַר היינט, ווי פאַר מאָרגן...
זיי ווערן שוין ווינציקער, זעלטן.

אויפגעגאַנגען איז דער היינטיקער טאָג
אין שיינקייט, אין פריש פון פרימאָרגן.
זיין פּנים געוואַשן געווען איז פון טוי
אַ קלאָרער — אָן דאגות און זאָרגן.
און זע —
אַפילו אויף שטאָטיש פאַרוואָרלאָזטן גראָז
אַפילו אויף גאַסן אַספאַלטן געגאָסן אין גרויי
בליצן פון ווייטן אויף, אַזוי ווי בריליאַנטן
אַ פאַרוואַלגערט שטיקעלע גלאָז.

אַנשטאָט מיט ווערטער, מיט שיינע
באַשרייבן דעם טאָג
כ׳וויל בעסער אַרויסגיין אים פול צו געניסן
מיט יענעם געוויינטלעך־אויסטראַלישן זאָג:
„אַ גוט מאָרגן — ס׳איז היינט —
אַ שיינער און הערלעכער טאָג".

טרעפער און ערגער וועלכער איז געווען טעטיק אין יאַפּאַן — זיי אַלע האָבן אינפאָרמירט סטאַלינען אַז די יאַפּאַנער זענען נישט גרייט אָנצופאַלן אויף סאָוויעט־רוסלאַנד. דעמאָלט האָט סטאַלין דעצידירט אַריבערצוואַרפן די סיבירער דיוויזיעס אין דער געגנט פון מאָסקווע און איינהאַלטן דעם פאָרויסמאַרש פון די דייטשע אַרמייען.

ס'איז נישט צום גלייבן, מיט וואָס פאַר אַ שנעלקייט זענען די פאַרשידענע אינפאָרמאַציעס אָנגעקומען פון די דייטשע אינפאָרמאַציע צענטערן אין בערלין און אַנדערע קוועלן, קיין מאָסקווע. איצט בלייבט נאָר די פראַגע. ווער זענען געווען די צושטעלער פון די געהיימע דייטשע באַריכטן? די רויטע קאַפּעליע איז געווען אַ שפּיאָנאַזש אָרגאַניזאַציע, אָרגאַניזירט דורך דער מאָסקווער צענטראַלע, אין וועלכער ס'האָבן געאַרבעט קאָמוניסטן און קעגנער פון נאַצי דייטשלאַנד. די רויטע קאַפּעליע האָט ווי באַוווּסט געהאַט שוועריקייטן מיט ראַדיאָ פאַרבינדונגען מיט מאָסקווע. צוליב די שטענדיקע איבערפאַלן פון דער געסטאַפּאָ, וועלכע האָט צעשטערט די פאַרבינדונגען. איז געבליבן דער איינציקער וועג: איבערצושיקן די אינפאָרמאַציע דורך ראַדאָ וועלכער האָט דיספּאָנירט מיט דריי ראַדיאָ־סטאַציעס. לויט טרעפּערן איז די רויטע קאַפּעליע געווען די איינציקע שפּיאָנאַזש אָרגאַניזאַציע וועלכע האָט אינפאָרמירט דורך געהיימע קאַנאַלן מאָסקווע, ביז איר פולשטענדיקער ליקווידאַציע אין דער העלפט פון יאָר 1942. נאָך דער פאַרניכטונג פון דער רויטער קאַפּעליע און אירע וויכטיקסטע מיטאַרבעטער מיט לעאָפּאָלד טרעפּערן אַריינגערעכנט, האָט מאָסקווע ווייטער באַקומען וויכטיקע אינפאָרמאַציעס פון רעסלער און ראַדאָ, וועלכע האָבן פונקציאָנירט אין שווייצאַריע.

די דייטשע זיכערהייטס אָרגאַנען הייבן אָן אין דער צייט זוכן א צווייטע שפּיאָנאַזש אָרגאַניזאַציע, וועלכע אינפאָרמירט מאָסקווע מיט זייער פּרעציזע אינפאָרמאַציעס. דאָס זוכן די שפּיאָנאַזש אָרגאַניזאַציע אין דייטשלאַנד און אין אַנדערע אָקופּירטע לענדער ברענגט נישט קיין שום רעזולטאַטן. די געסטאַפּאָ רופט די געהיימע אָרגאַניזאַציע „די שוואַרצע קאַפּעליע".

די צושטעלער פון די געהיימע באַריכטן זענען געווען דייטשע אָפיצירן, פון דער העכסטער אָנפירונג. זיי מאַכן אַלע באַמיאונגען אַראָפּצוואַרפן דעם נאַצי רעזשים מיט דער מיטהילף פון די מערב רעגירונגען. אין דער ערשטער רייע אַרבעטן זיי פאַר אַ סעפּאַראַטן שלום מיט ענגלאַנד און אַמעריקע. די אַקציע איז געווען זייער פּאָפּולער אין דער צייט אין דייטשלאַנד, אַפילו אין די נאַצי קרייזן.

זיי זענען געווען די, וועלכע האָבן איבערגעשיקט אַלע וויכטיקע אינפאָרמאַציעס קיין שווייצאַריע, נישט אָריענטירנדיק זיך, אַז רעסלער איז אין פאַרבינדונג מיט ראַדאָ, דעם סאָוויעטישן הויפּט אַגענט. ס'איז שווער פעסטצושטעלן די ליסטע פון אַלע פּראָמינענטע אינפאָרמאַנטן. ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרן, אַז קאַנאַריס, דער שעף פון מיליטערישן קאָנטער־שפּיאָנאַזש, און באָרמאַן, פון די נ. ס. ד. פּ. האָבן איבערגעשיקט פון צייט צו צייט אינפאָרמאַציעס צו רעסלערן. מאָסקווע האָט פיל מאָל געפרעגט ביי ראַדאַ: פון וועמען באַקומסטו אַזעלכע גענויע אינפאָרמאַציעס? רעסלער האָט קיינמאָל נישט אָנגעגעבן די נעמען פון זיינע אינפאָרמאַנטן. אַפילו נאָך דער מלחמה, האָט רעסלער נישט געוואָלט זאָגן ווער ס'זענען געווען די אינפאָרמאַנטן. רעסלער איז געשטאָרבן אין יאָר 1956, און מיטגענומען אין קבר אַריין דעם סוד. איינעם אַ זשורנאַליסט האָט רעסלער איבערגעגעבן די פּסעוודאָנימען פון עטלעכע אינפאָרמאַנטן. ווערטער פון הערעס אָבערקאָמאַנדאָ. סטעפאַן פערדינאַנד — פון דער לופט־קאָמאַנדאָ פון דער ווערמאַכט; טעדדי — פון אָבערקאָמאַנדאָ־וואַפע; אָלגאַ, פון דער רעזערוו־אַרמיי; אַננאַ — אין אויסערן־מיניסטעריום, און ביל אין באַוואָפענונגס־מיניסטעריום, און עטלעכע גענעראַלן. איין זאַך איז זיכער, אַז אַלע אינפאָרמאַציעס זענען געווען פון דער גרעסטער וויכטיקייט. מאָסקווע האָט עס פיל מאָל באַשטעטיקט.

אויסער די צוויי קאַפּעליעס: די רויטע און שוואַרצע, האָט מאָסקווע באַקומען פון ענגלישן געהיים־דינסט וויכטיקע אינפאָרמאַציעס. די אינפאָרמאַציעס זענען געשיקט געוואָרן צו רעסלערן און ער האָט זיי איבערגעגעבן צו ראַדאַ. די ענגלישע אינפאָרמאַציעס וואָס זענען אויפן דיפּלאָמאַטישן וועג איבערגעגעבן געוואָרן קיין מאָסקווע, וועגן וויכטיקע מיליטערישע און סטראַטעגישע אַקציעס פון דייטשן גענעראַל־שטאַב, זענען אין מאָסקווע אויפגענומען געוואָרן מיט פאַרדאַכט. די ענגלישע פּיקציע, צו שיקן אינפאָרמאַציעס צו רעסלערן, זענען אין מאָסקווע אויפגענומען געוואָרן מיט אָנערקענונג. די ענגלישע פּיקציע איז אָנגעגאַנגען ביזן לעצטן טאָג פון דער מלחמה.

די מאַטעריאַלן און פאַקטן זענען גענומען פון דער נאָך־וואָס פאַרעפנטלעכטער אַרבעט „ענינגמא".

וו. יאַבלאָנסקי

דער רעדאַקטאָר פון דער ענגלישער אָפּטיילונג פון אונדזער זשורנאַל ד"ר סערזש ליבערמאַן האָט, צום צווייטן מאָל באַקומען דעם אלען מאַרשאַל פּריז — פאַר אַ נישט פאַרעפנטלעכטן מאַנוסקריפּט פון אַ בוך. אין ביידע פאַלן האָט זיך עס געהאַנדלט וועגן זאַמלונגען פון דערציילונגען. יעדער פּריז איז ווערט 500 דאָלאַר.

באַגריסן מיר אים האַרציק צו זיין דערפאָלג.

דאָס ערשטע בוך דערציילונגען „אויף זיכערע ברעגן", וואָס האָט באַקומען די מאַרשאַל־אויסצייכענונג אין 1979 — וועט דערשיינען אין סעפּטעמבער 1981.

זיין פרוי אָלגאַ. רעסלער האָט זיך באַזעצט אין לוצערן. מיט דער הילף פון זיינע פריינד האָט ער געגריינדעט אַ ביכער פאַרלאַג, און עס זענען אַרויסגעגעבן געוואָרן ביכער פון דייטשע שרייבער־עמיגראַנטן. אַליין אַ פאַרביסענער קעגנער פון נאַציזם, האָט ער אָנגעהאַלטן געהיימע פאַרבינגען מיט אַנטי נאַצי פערזענלעכקייטן אין דייטשלאַנד, פון זיי האָט ער באַקומען בריוו, ציטונגען און געהיימע אויסגאַבן.

רעסלערס אַנאַליטישע אַרטיקלען וועגן נאַצי דייטשלאַנד זענען געווען גוט דאָקומענטירט. די וועלט פּרעסע האָט זיי גערן געדרוקט.

אין יאָר 1937 האָט די נאַצי רעגירונג צוגענומען ביי אים און ביי זיין פרוי די דייטשע בירגערשאַפט.

אין *1939*, ווען די שפּאַנונג אין אייראָפּע איז דערגאַנגען צו מלחמה היסטעריע, און שפּעטער צום איבערפאַל פון נאַצי דייטשלאַנד אויף פּוילן, האָבן רעסלערס פריינד אין שווייצאַריע אים קאָנטאַקטירט מיט דעם שווייצאַרישן געהיים־דינסט, וועלכער האָט אין דער צייט געשפּילט אַ וויכטיקע ראָל אין אויפנעמען און איבערגעבן ידיעות צו די רעגירונגען, וועלכע זענען געווען אין קריגס־צושטאַנד מיט נאַצי דייטשלאַנד.

ווען די נאַציס האָבן, אין 1940, באַזיגט און באַזעצט אַ ריי לענדער אין אייראָפּע, האָט אַ געהיימע שפּיאָנאַזש אָרגאַניזאַציע אין דייטשלאַנד, אָנגעהויבן איבערשיקן קיין שווייצאַריע וויכטיקע אינפאָרמאַציעס פון מיליטערישן כאַראַקטער. קיינער האָט אין דער צייט נישט געוווּסט, פון וועמען עס שטאַמען די אינפאָרמאַציעס און ווי אַזוי זיי טרעפן צו רעסלערן. די אַלע ידיעות זענען געווען פון דער שווייצאַרישער געהיים דינסט. ווען די נאַציס האָבן פּלאַנירט דעם איבערפאַל אויף סאָוויעט־רוסלאַנד, האָט רעסלערס אַ פריינד, וועלכער האָט אים געהאָלפן אויפשטעלן דעם ביכער־פאַרלאַג, פאַרבונדן רעסלערן מיטן סאָוויעטישן געהיים דינסט, אין וועמענס אָנפירונג איז געשטאַנען דער פריער דערמאָנטער סאָוויעטישער אַגענט: ראַדאָ אַלעקסאַנדער.

פון 1941 האָבן סיסטעמאַטיש אָנגעהויבן אָנקומען רעסלערס אינפאָרמאַציעס דורכן ראַדיאָ קיין מאָסקווע. זיי זענען געווען פון גרויס וויכטיקייט. אינטערעסאַנט איז, וואָס רעסלערס אינפאָרמאַציעס אַרויסגעשיקטע קיין מאָסקווע האָבן נישט בלויז געשטאַמט פון מיליטערישע קרייזן אין דייטשלאַנד. ס׳זענען אויך אַרויסגעשיקט געוואָרן ידיעות פון פאַרשידענע שטאַבן אין די באַזעצטע לענדער אין אייראָפּע.

דעם 12־טן נאָוועמבער 1940 איז אָנגעקומען מיט דער באַן פון מאָסקווע קיין בערלין, דער סאָוויעטישער אויסערן מיניסטער מאָלאָטאָוו. ער האָט זיך באַגריסט מיט ריבענטראָפּן און אַנדערע הויכע באַאַמטע פון אויסערן־מיניסטעריום. אין זעלבן אָוונט האָט מאָלאָטאָוו זיך געטראָפן מיט היטלערן. אויף דער טרעפונג איז אַרומגערעדט געוואָרן דער פּלאַן פון פונאַנדערטיילן זיך מיט דער ענגלישער אימפּעריע.

דער צווייטער פּונקט פון דער באַראַטונג איז געווען דער פּאַקט פון די דריי פאַשיסטישע לענדער: דייטשלאַנד יאַפּאַן און איטאַליע. דאָרטן איז פּראָפּאָנירט געוואָרן, אַז סאָוויעט רוסלאַנד זאָל צוטרעטן אַלס די פערטע רעגירונג און איינטיילן די וועלט צווישן זיך.

אַ וואָך שפּעטער האָט דער דייטשער אַמבאַסאַדאָר אין מאָסקווע באַקומען פון סטאַלינען אַ פּאָזיטיוון ענטפער. סטאַלין האָט געשטעלט אויך עטלעכע באַדינגונגען. סאָוויעט רוסלאַנד האָט מיט שפּאַנונג געוואַרט אויף אַן ענטפער פון היטלערן. אַנשטאָט אַן ענטפער סטאַלינען — האָט היטלער אַרויסגעגעבן זיין גענעראַל שטאַב אַ פאַראָרדענונג צוגרייטן די מלחמה קעגן סאָוויעט רוסלאַנד, געווען איז דאָס דעם 18־טן דעצעמבער 1940. טרעפער און ראַדאָ האָבן באַלד באַקומען אינפאָרמאַציעס וועגן דעם קריגס־פּלאַן „באַרבאַראָסאַ”, ווען די ערשטע אינפאָרמאַציע וועגן אַן איבערפאַל אויף סאָוויעט רוסלאַנד זענען אָנגעקומען קיין מאָסקווע, האָט סטאַלין דערקלערט אַז די אינפאָרמאַציעס זענען פּראָוואָקאַטיווע, און האָט פאַראָרדנט צו באַשטראָפן די, וועלכע שיקן איבער ענגלישע אינפאָרמאַציעס.

שפּעטער זענען אָנגעקומען קיין מאָסקווע אינפאָרמאַציעס וועגן טאָג פון איבערפאַל; די צאָל דיוויזיעס; די טויזנטער עראָפּלאַנען און די צאָל טאַנקען. די אַלע העפטן זענען דורך סטאַלינען געוואָרן געשטראָכן מיט אַ רויטער בלייפעדער. שפּעטער האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז די אַלע אינפאָרמאַציעס זענען געווען נישט נאָר ריכטיקע, נאָר גאָר פּרעציזע. דעם 21־טן יוני 1941 איז נאַצי דייטשלאַנד באַפאַלן סאָוויעט רוסלאַנד און האָבן אין ערגעץ נישט אָנגעטראָפן אויף קיין ווידערשטאַנד, דאַקעגן האָבן די נאַציס אָנגעטראָפן אויף ריזיקע קוואַנטומס פון סטראַטעגישע רוישטאָפן און קריגס־מאַטעריאַלן. מיט אַ גוואַלדיקער שנעלקייט האָבן די נאַציס פאַרנומען ריזיקע שטחים, און גענומען אין געפאַנגענשאַפט צענדליקער דיוויזיעס, מיליאָנען זעלנער מיט פולער קריגס אויסשטאַטונג. צווישן זיי — אַ גרויסע צאָל יידן וועלכע האָבן ניט באַוויזן צו אַנטלויפן, זענען פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַרבעטס־שקלאַפן פאַר דער דייטשער קריגס אינדוסטריע. צו די אינפאָרמאַציע צענטערן פון טרעפער און ראַדאָ זענען אָנגעקומען פון מאָסקווע פאַרצווייפלטע רופן וועגן אינפאָרמאַציעס וועגן דער גרויס און שטאַרקייט פון די דייטשע אַרמייען. טרעפער און ראַדאָ האָבן געשיקט אינפאָרמאַציעס אָבער זיי האָבן ניט געהאַט קיין באַדייטונג פאַר דער רויטער אַרמיי, וועלכע האָט זיך געהאַלטן אין איין צוריקציִען. דער סאָוויעטישער גענעראַל שטאַב, אונטער דער אָנפירונג פון „געניאַלן” סטאַלין האָבן נישט אָרגאַניזירט קיין שטיץ־פּונקטן און קיין פאַרטיידיקונגס־ליניע. ערשט ווען ס׳איז אָנגעקומען דער פריציטיקער ווינטער איז דער פאַרויסמאַרש פון די דייטשע דיוויזיעס געוואָרן פאַרלאַנגזאַמט. אַ דאַנק די אינפאָרמאַציעס פון ראַדאָ,

„די שוואַרצע קאַפּעליע"

וו. יאַבלאָנסקי

ליטער פֿון דער „רויטער קאַפּעליע", וועלכע האָט אָנגעהויבן איר פּאַקטישע טעטיקייט ווען היטלער איז באַפֿאַלן פּוילן, איז געווען לעאָפּאָלד טרעפּער.

די גרעסטע מערהייט פֿון אירע אַקטיוויסטן זענען געווען ייִדן. בלויז אַ קליינע צאָל פֿון זיי איז געבליבן לעבן. מיט טרעפּערס אַרעסט, אין נאָוועמבער 1942 איז פּאַקטיש די טעטיקייט פֿון דער „רויטער קאַפּעליע" געווען פֿאַרענדיקט. די שפּיאָנאַזש צענטראַלע אין מאָסקווע האָט אָבער ווייטער באַקומען וויכטיקע מעלדונגען און ידיעות וועגן דער מיליטערישער פּאָליטישער אוןווירטשאַפֿטלעכער לאַגע פֿון נאַצי דייטשלאַנד. ווער זענען געווען די צושטעלער פֿון די אינפֿאָרמאַציעס און באַריכטן פֿאַרן סאָוויעטישן געהיים דינסט?

אין יאָר 1937 האָט זיך באַזעצט אין דער שווייץ אַ געוויסער אַלעקסאַנדער ראַדאָ — אַ ייִד, אַן אָפּשטאַמיקער פֿון אונגאַרן. ער האָט אָרגאַניזירט אַן אונטערנעמונג וועלכע האָט פּראָדוצירט מאַפּעס פֿאַר לערנביכער וועלכע זענען אין דער צייט געווען די בעסטע אין אייראָפּע.

דער מאָסקווער געהיים דינסט האָט ראַדאָן געגעבן ספּעציעלע פֿולמאַכטן אויפֿן פֿאַל, ווען עס וועט אויסברעכן אַ מלחמה אין אייראָפּע.

דער סאָוויעטישער געהיים אַגענט, האָט געהאַט צו הילף אַ ייִדישע פֿרוי מאַריע האַמבורגער, אַ מאַיאָר אין דער סאָוויעטישער אַרמיי. די צוויי מענטשן האָבן אויפֿגעבויט אַ נעץ פֿון געהיימע ראַדיאָ פּונקטן, וועלכע האָבן געזאָלט זיין אַ רעזערוו אויפֿן פֿאַל, ווען טרעפּערס שפּיאָנאַזש אָרגאַניזאַציע וועט ווערן ליקווידירט.

די שנעל אַנטוויקלטע געשעענישן אין אייראָפּע האָבן געצוווּנגען דעם סאָוויעטישן געהיים דינסט צו באַנוצן זיך מיט ראַדאָס שפּיאָנאַזש אָרגאַניזאַציע, כאָטש זי האָט זיך ערשט אָנגעהויבן פֿאָרמירן.

פֿרילינג 1940 איז טרעפּערס פֿאַרטרעטער אַגענט (סאָקאָלאָוו) געקומען קיין שווייצאַריע, מיט אינסטרוקציעס פֿאַר ראַדאָס געהיימע ראַדיאָ סטאַציעס, ווייל אין דער צייט איז טרעפּערס ראַדיאָ פֿאַרבינדונגען מיט מאָסקווע נישט געווען קיין רעגולערע. נאָך אַ קורצע צייט האָט ראַדאָ אינסטאַלירט דריי געהיימע ראַדיאָ־סטאַציעס: איינע אין זשענעוו און צוויי אין לאָזאַן. אַלע דריי סטאַציעס האָבן אָנגעהאַלטן דעם קאָנטאַקט מיטן „דירעקטאָר" גענעראַל איוואַן פּערעסיפּקין אין מאָסקווע. די וועלכע האָבן באַדינט די ראַדיאָ סטאַציעס זענען געווען שווייצאַרישע קאָמוניסטן, און אין ענגלענדער, מיטן נאָמען פֿוטע, אַן אָנטיילנעמער אין שפּאַנישן בירגער־קריג. זיין זון פֿאַרנעמט אַ וויכטיקן אַמט אין דער היינטיקער ענגלישער לייבאָר פּאַרטיי. אַ שווייצאַרישע בירגערין, מאַרגאַרעט באָלע האָט באַדינט אַ ראַדיאָ סטאַציע אין לאָזאַן און גלייכצייטיק איז זי געווען די פֿאַרבינדלערין מיט די דייטשע קאָמוניסטן, וועלכע זענען אַנטלאָפֿן קיין שווייצאַריע. אין יאָר 1934 איז אָנגעקומען פֿון דייטשלאַנד קיין שווייצאַריע אַ געוויסער רודאָלף רעסלער מיט

ביימער, געמאָלן אויף דער ערד און געצייכנט אויף שילדך־פּאַנצערס, כלי־זין. אויך די אייגענע גופים ווערן מיט אים באַצירט אין פֿאַרשיידענע פֿאַרבן. דער טאָטעם איז אַן אָפּשפּרונג־מיטל קעגן רוחות, איז אַ מאַגיש מיטל קעגן חולאתן און ברענגט מזל־וברכה ביים פֿאַרשאַפֿן זיך שפּייז. ווייזט מען אַן אָנגעהעריקן פֿון עמו־טאָטעם די פֿאָטאָגראַפֿיע פֿון דאָזיקן פֿויגל, זאָגט ער „דאָס בין איך!". מיטן טאָטעם אידענטיפֿיצירט מען זיך. מיטגלידער פֿון זעלביקן טאָטעם־קלאַן רופֿן זיך „ברידער" און פֿאַרטיידיקן איינער דעם אַנדערן בעת מחלוקתן און געשלעגן.

די אַבאָרידזשינישע דיעטע איז אַמוויציקסטן אַ וועגעטאַרישע. די כמעט מדבר־שטחים פֿון דער צפֿון־טעריטאָריע און פֿון צפֿון־מערב אויסטראַליע, אין וועלכע געגנטן עס לעבן צומייסטנס די אַבאָרידזשינס, איז אַ לאַנד מיט זייער אַן אָרעמער פֿלאָרע. די דאָזיקע געוואַלטיקע שטחים זענען דאָס די צוויי דריטל פֿון אויסטראַליע, וועלכע קריגן ווייניקער פֿון צוואַנציק אינטשעס רעגנפֿאַל אַ יאָר. ממילא ווייסן נישט די איינוווינער פֿון קיין ערד־אַרבעט, פֿי־צוכט און פֿון האָדעווען שטוב־חיות, און אין זייער דערנערונג פֿעלן מילך־פּראָדוקטן, ירקות, מעלוואַרג. זיי שפּינען נישט, וועבן נישט און נייען נישט צוליב די זעלבע סיבות; אין די נעכט און אין קילערע צייטן הילן זיי זייערע נאַקעטע לייבער אין קענגורו־פֿעלן. זיי דערנערן זיך מיט געוויסע ערד־וואָרצלען, ווערעם, שלאַנגען, רעפּטילן (אַלץ פֿאַרצערט רויערהייט) און מיט גרעסערע זייג־חיות און פֿייגל, פֿיש און קראָקאָדילן, וועלכע ווערן פֿאַרשאַפֿט דורך קאָלעקטיוון יאָגד. זיי באַנוצן זיך נישט מיט קיין כלים: די פֿליישן בראָטן זיי אויף אָפֿענעם פֿייער. די וואָפֿן און יאָגד־מכשירים זענען פֿון האָלץ און פֿון שטיין. יאָגד העלפֿט אויך מיט דער דינגאָ, דער אויסטראַלישער הונט, וואָס איז די איינציקע פֿלייש־פֿרעסערישע זייג־חיה אויפֿן קאָנטינענט.

היות זיי פֿירן נישט קיין שום „באַלעבאַטישקייט", איז נישטאָ ביי זיי קיין אָנגעגרייטע זאַפּאַסן אויף שפּעטער. מען רוט און מען ווילט זיך בעת דער מאָגן איז פֿול; מען גייט אויף יאָגד און מען שיקט אַרויס פֿרויען און קינדער נאָך לייכטערע שפּייז, ווען מען איז הונגעריק. אין די טרוקענע און הייסע וויסטעניש, וווּ דער ווייסער מענטש וואָלט זיכער פֿאַרפֿאַלן געוואָרן, מאַכט דער אַבאָרידזשין אַ גוט לעבן און ווייס נישט פֿון קיין נויט. אין כלומרשט טויטן מדבר ווייסט ער נאָכצושפּירן די באַוועגונגען פֿון אויסווייכנדיקע באַשעפֿענישן לויט קוים זעבאַרע סימנים. מיט לייכטקייט פֿאַנגט ער זיי און מאַכט זיי פֿאַרן קנין פֿון שבת. קיינער דערנערט זיך נישט בעסער פֿון צווייטן. מען עסט גלייך און מען הונגערט גלייך.

א טיפּישע ענלעכקייט, זענען אָבער די פּאָר הונדערט שבטים לגמרי פֿאַרשידנאַרטיק אין זייערע שפּראַכן, ביז צום פֿולשטענדיקן נישט־פֿאַרשטיק זיך. לינגוויסטיש זענען די אַלע לשונות זייער אָרעם. דער צאָל־צייכן ביים אויסטראַלישן אַבאָריגינישן דערגייט ביז דריי, מאַקסימום ביז פיר. פֿאַר פֿינף האָבן זיי אַ וואָרט וואָס מיינט „אַ סך". די מאַאָריס פֿון ניי זעלאַנד, דאַקעגן, קענען ציילן ביז אין די טויזנטער.

די אַבאָריגינעס זענען נישט טיף־שוואַרץ. זייער הויט איז שאָקאָלאַד־ברוינלעך. (און לויט בלוט־פּרוון ווערן זיי קלאַסיפֿיצירט צו דער קאַווקאַזישער ראַסע). זיי האָבן געקרייזלטע האָר, גרויסע מיילער, ברייטע, פּיגנ־מענטירטע נעז און אַריינגעצויגענע שטערנס. די זענען אַ ביסל נידעריקער אין וווקס פֿון דורכשניטלעכן ווייסן אויסטראַליער. בדרך כלל זענען זיי פּראָפּאָרציאָנעל געבויט, שלאַנק און געשיקט אין זייערע באַוועגונגען. עס איז צום שטוינען, אָבער צווישן די ריינבלוטיקע אַבאָריגינעס געפֿינען זיך נישט זעלטן בלאָנדהאָריקע.

זייער צאָל, שבטים

עס ווערט אָפּגעשאַצט, אַז ביים אַנטדעקן אויסטראַליע האָט די צאָל אַבאָריגינעס דערגרייכט קרוב צו דריי הונדערט טויזנט. אין 1788, ווען די ווייסע באַפֿעלקערונג האָט באַטראָפֿן ווינציקער פֿון (איין) טויזנט נפֿשות, איז די צאָל פֿון די שוואַרצע געווען אַרום אַ פֿערטל מיליאָן. אין יאָר 1900, ביים פֿאַראייניקן די באַזונדערע אויסטראַלישע שטאַטן, איז די ווייסע באַפֿעלקערונג איבערגעשטיגן די ציפֿער דריי מיליאָן; די צאָל אַבאָריגינעס האָט דעמאָלט געהאַט אַראָפּגעזונקען ביז אונטער די פֿופֿציק טויזנט. ערשט אין די לעצטע פּאָר צענדליק יאָר וואַקסט זייער צאָל צו ביסלעך. דאָס קומט אין רעזולטאַט פֿון אַ געוויסער שוץ מצד דער רעגירונג און אויך מצד רעליגיעזע מיסיעס. זיי ווערן געהאַלטן אין אָפּגעשלאָסענע רעזערוואַטן און ווערן צוגעוווינט צו ערד־אַרבעט און פֿי־צוכט. פֿון דער אַנדערער זייט זענען לגבי זיי איינגעפֿירט געוואָרן אַ ריי „שוץ"־באַגרענעצונגען, וואָס האָבן אַ נעגאַטיווע ווירקונג אויף זיי. עס וועט שפּעטער אויסקומען וועגן דעם צו רעדן.

דאָס פֿאַרשווינדן פֿון די אַבאָריגינעס איז אַ פּועל יוצא אי פֿון זייער נישט קענען זיך צופּאַסן צו די געשאַפֿענע באַדינגונגען דורך די נייע באַלעבאַטים, אי פֿון דער ברוטאַלער באַהאַנדלונג מצד די לעצטע.

ווי אין מערסטנס ניי־אַנטדעקטע לענדער איז אויך דער אויסטראַלישער ישוב אין ערשטן פּעריאָד פֿון זיין פֿאַרנעמען און פֿאַרכאַפּן דאָס לאַנד געווען ריקזיכטסלאָז, האַרט און אומברחמנותדיק לגבי די אַלט־איינגעזעסענע. די קאָלאָניע האָט זיך געבויט אונטערן שאָטן פֿון אומרעכט און גרויזאַמקייט. כל דאלים — גבר. קיין שום געזעץ האָט די שוואַרצע נישט געשיצט. איז אין דער מאָס ווי עס איז געוואַקסן אין צאָל און אין וווילשטאַנד די ווייסע באַפֿעלקערונג, איז די צאָל פֿון די שוואַרצע געוואָרן קלענער און קלענער. ווי געזאָגט, בייט זיך איצט די לאַגע צום בעסערן. הייַנט צו טאָג רעכנט מען, אַז אין אויסטראַליע לעבן אַן ערך פֿופֿציק טויזנט פֿולבלוטיקע אַבאָריגינעס און ביי פֿינף און צוואַנציק טויזנט מישלינגס (האַלבֿ־קאַסטס).

די גאַנצע אַבאָריגינישע באַפֿעלקערונג לעבט שבטימוויז. עס זענען פֿאַראַן אַרום פֿינף הונדערט מיט באַזונדערע שפּראַכן און פֿאַרשידנאַרטיקע מנהגים און לעבנס־שטייגערס, אָפּהענגיק פֿון די געגנטן אין וועלכע זיי לעבן. די דאָזיקע פֿאַרשידנאַרטיקייט מאַכט אוממעגלעך אַנצווייזן וואָס איז טיפּיש אַבאָריגיניש. נישט אַלע נוצן דעם בומעראַנג, די ווומעראַ, אָדער די שפּיז ווי אַ וואָפֿן. נישט אַלע האָבן די זעלבע „מוזיק"־אינסטרומענטן. אונ־דזערע ווייטערדיקע באַשרייבונגען זענען דעריבער כאַ־ראַקטעריסטיש בלויז פֿאַר אַ טייל שבטים, בעת פֿאַר אַנדערע — נישט. פֿאַרשידענע פֿאַכלייט אויפֿן געביט פֿון אַבאָריגינישן־פֿאָרשונג אָנערקענען, אַז דאָס אומאויס־געפֿאָרשטע וועט נאָך אַריבער.

לעבנס־פֿאָרמען, מנהגים, געזעצן

ס׳וועט זיין נישט ריכטיק צו זאָגן, אַז די אַבאָריגינעס פֿאַרמאָגן נישט קיין אייגענע קולטור. אין זייער ווערטן, קומט דאָך צום אויסדרוק אַ געוויסע קולטור־פּרימיטיווקייט, ביים מאַנגל פֿון רעליגיעזע און עטישע פֿאָרם אין אייגנאַרטיקע שבט־געזעצן, זיטן, אַבערגלויבענישן און ריטואַל. מאָדערנע טאַנץ־ און מוזיק־אויטאָריטעטן געפֿינען אַ קוואַל פֿון שעפֿערישער יניקה אין די קאָלעקטיווע געזאַנג און טאַנץ־צערעמאָניעס וואָס רופֿן זיך „קאָראָבערי" (מיטן אַקצענט אויף דער צווייטער „אָ") און אין די ריטמישע קלאַנגען וואָס קומען פֿון בלאָזן אין אַן אויסגעהוילטן בוים־שטאַם, פֿון דעם טרומייט „דידזשע־רידו". זיי געפֿינען אַפֿילו דיסציפּלינירטן ריטם און האַר־מאָניע אין די קולות בעתן קלאַפּן און גרעגערן אויפֿן „אינסטרומענט", וואָס באַשטייט פֿון צונויפֿגעבונדענע דרענגלעך. די וואָס האָבן בייגעוווינט די דאָזיקע אויספֿי־רונגען זענען מעיד, אַז די אייגנאַרטיקע מוזיק רופֿט אַרויס ביי די באַטייליקטע דעם געהעריקן געמיט־צושטאַנד וואָס פֿאָדערט זיך ביי דער הייליקער עבֿודה פֿון פֿאַרטרייבן בייזע רוחות.

נישט האָבנדיק קיין רעליגיע לויט אונדזערע באַ־גריפֿן, און נישט קיין גייסטלעכע, האָבן זיי אָבער קולטן, אַבערגלויבנס און עלטסטע, וועלכע זענען די פֿאַרבינדלער צווישן די געהיימע כּוחות און דעם שבט. גייסטער, גלגולים, שדים זענען אַ באַשטאַנדטייל פֿון טאָג־טעגלעכן לעבן. עס ווערט מגולגל נישט בלויז מענטש־גייסט אין אַ מענטש, נאָר אַלץ ווערט אויסגעמישט, דהיינו, די גייסטער פֿון מענטשן, בעלי־חי, געוויקסן און דוממים קענען רעאינ־קאַרנירט ווערן איינס אין ס׳אַנדערע. דאָס קומט צום אויס־דרוק אין די טאָטעמס פֿון יעדן באַזונדערן שבט. דער טאָטעם ווערט געקריצט אויף סקאַלעס, געקאַרבט אין

די שוואַרצע אויסטראַליער

ב. וואַרשאַווסקי

בונעם וואַרשאַווסקי ע"ה איז געווען „קדימה"־סעקרעטאַר, אין דער צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה (געקומען קיין אויסטראַליע אין 1939). ער איז געווען איינער פון די רעדאַקטאָרן פון צווייטן אַלמאַנאַך.

אין צוזאַמענהאַנג מיטן 70 יאָריקן יובל פון „קדימה" דערמאַנען מיר אים, דורך פאַרעפנטלעכן אַ פראַגמענט פון זיינס א גרעסערער אַרבעט. רעדאַקציע

ערשטע באַגעגעניש

די אור־באַוווינער פון אויסטראַלישן קאָנטינענט זענען די „אַבאָרידזשינס", קאַפּיטאַן דזשעימס קוק איז אָנגעקומען מיט זיין עקספּעדיציע צו די מזרח־ברעגעס פון אויסטראַליע דעם 20־טן אַפּריל 1770. די ערשטע מענטשן, וועלכע ער האָט דאָ באַגעגנט, האָבן זיכער געמאַכט אויף אים אַן אומהיימלעכן איינדרוק: זייערע שוואַרצע, נאַקעטע גופים זענען געווען געשטרייפט אין רויטע, גרינע, געלע פאַסן, און זייערע קעפּ זענען געווען אַרומגענומען מיט געדיכטע קנוילן געקרייזלטע האָר.

ווען די 370־טאָניקע עקספּעדיציע־שיף „ענדעוואָור" („באַשטרעבונג") האָט מיט געקלימפּער און געטומל פאַרוואָרפן איר אַנקער, האָבן די שוואַרצע נישט איבערגעריסן זייער פלייש־בראָטן ביים אָפענעם פייער אויפן ברעג פון ים. ערשט ווען אַ פּאָר פון דער מאַנשאַפט זענען אַראָפּ אויף דער יבשה, האָבן די שוואַרצע גענומען מאַכן צו זיי צייכנס: דאָס האָט געקענט מיינען אַ וואָרענונג זיך נישט צו דערנענטערן צו פיל. ווען דאָס האָט נישט געהאָט קיין פּעולה, האָבן די שוואַרצע גענומען שלידערן צו די אומגעבעטענע געסט זייערע לאַנגע הילצערנע שפּיזן, זייערע האַקנדיקע „ווימעראַס" און שופר־פאָרמיקע „בומעראַנגס". די לעצטע קומען בדרך כלל צוריק צום וואַרפער, נאָכן אָפּטאָן אויפן וועג זייער אייגנאַרטיקע שליחות: אָפּטיילן דעם אָנגעגריפענעמס קאָפּ פון זיין גוף.

די מענטשן פון דער „ענדעוואָור" האָבן אויף אַזאַ קבלת־פּנים געענטפערט מיט שרויט פון זייערע ביקסן. אַזוי ווערט דערציילט וועגן דער ערשטער באַגעגעניש פון די ווייסע מיט די אויסטראַלישע אַבאָרידזשינס.

די אויסטראַלישע אַבאָרידזשינס האָבן אַרויסגעוויזן מער אומדערשראָקנקייט לגבי די ווייסע אַריינדרינגלער, ווי די אַמעריקאַנער אינדיאַנער. די לעצטע האָבן דערזען אין קאָלומבוסן מיט זיינע מענטשן עפּעס איבערנאַטירלעכע באַשעפענישן און באַקומען קאַנווולסיעס ביים ערשטן אָפּהילך פון אַ ביקסן־שאָס.

די אויסטראַלישע שוואַרצע זענען געבליבן אומפריינדלעך לגבי די ווייסע ביזן היינטיקן טאָג.

אָפּשטאַם און אויסזען

צווישן פאַכלייט גייט נאָך אַלץ אַ שקלא וטריא וועגן אָפּשטאַם פון די אַבאָרידזשינס. עס איז פעסטגעשטעלט, אַז זיי האָבן נישט קיין שום שייכות — אַנטראָפּאָלאָגיש, עטניש, שפּראַכלעך אָדער לויט זיטן און מנהגים — מיט זייערע נאָענטסטע שוואַרצע שכנים פון ניי־גווינעאַ (ניו גיני), אָדער פון די פּאָלינעזישע אינדזלען, וועלכע לעבן פון ערד־אַרבעט און וווינען אין הייזער און געצעלטן. פאַר די פיל־פּרימיטיווערע אויסטראַלישע אַבאָרידזשינס זענען ביידע זאַכן אַבסאָלוט פרעמד.

די אַבאָרידזשינישע לעגענדעס און זייער פאָלקלאָר זענען וועגן אינערלעכע וואַנדערונגען פון זייערע פילצאָליקע שבטים. עס איז אָבער נישט פאַראַן אין זיי דער מינדסטער אַפילו אָנדייט מכוח זייער אָנקום קיין אויסטראַליע.

א. פּ. עלקין, פּראָפעסאָר פון אַנטראָפּאָלאָגיע אין סידנעיער אוניווערסיטעט, ווייזט אָן אין זיין בוך „אויסטראַליען אַבאָרידזשיניז", אויף דרום־אינדיע און אויף צעילאָן ווי אויפן וויגל פון די אויסטראַלישע שוואַרצע. ער שטיצט זיך דערויף, וואָס די דאָרטיקע בערג־שבטים קענען אויך, צוזאַמען מיט די אויסטראַלישע אַבאָרידזשינס, קלאַסיפיצירט ווערן אַלס אַסטראַלאידן.

אָבער דאָס זענען בלויז טעאָרעטישע השערות. גענוי ווייסט מען נישט, אפילו לפי־ערך־דיק, ווען די אַבאָרידזשינעס זענען אָנגעקומען קיין אויסטראַליע. ס'איז רעכט אַפילו מיט פופצן, אָדער פינף און צוואַנציק טויזנט יאָר צוריק. און געקומען זאָלן זיי האָבן מיט אַ יבשה־וועג, וואָס האָט נאָך אין יענע צייטן פאַראייניקט ניי־גווינעאַ און צעילאָן מיטן איצטיקן אויסטראַלישן אינדזל־קאָנטינענט.

הגם לויטן אויסזען האָבן די אַבאָרידזשינס צווישן זיך

דאָס גרויסאַרטיקע פּרעכטיקע קונסט־ווערק — דעם טעמפּל פון דער געטין אַרטעמידאַ. 6)

הערות

1) פראנסיס בעקאן (1626—1561) אן אנגעזעענער ענגלישער פילאסאף־מאטעריאליסט. לויט דער כאראקטעריסטיק פון מארקסן, איז בעקאן דער גרונטלייגער פון ענגלישן מאטעריאליזם און איבערהויפט פון פינקטלעכע וויסנשאפטן פון דער נייסטער צייט.

2) אריסטאטעל — דער גרויסער אלטגריכישער פילאסאף פון דער אנטיקער שקלאפן־באזיצערישער געזעלשאפט. לויט דער כאראקטעריסטיק פון ענגעלסן איז ער „דער סאמע אלבאגרייפנדיקער קאפ" צווישן די אוראלטע גריכישע פילאסאפן, אריסטאטעלס ווערק שליסן איין אלע געביטן פון וויסנשאפט פון יענער צייט: לאגיק, פסיכאלאגיע, נאטורוויסנשאפט, געשיכטע, פאליטיק, עטיק; עסטעטיק (די גרויסע סאוויעטישע ענציקלאפעדיע 1950, 3־טער באנד, זייט 6, 2־טע אויסגאבע).

3) פיאדאר אונלאוו — „א מענטש צווישן מענטשן", פארלאג „מאלאדאיא גוואַרדיא" 1978, ז' 40.

4) וואלטער — איינער פון די אנגעזעענסטע פראנצויזישע אויפקלערער פון 18טן י.ה., פילאסאף, שרייבער.

5) א. נ. מיכיילאוו — אי. א. בונין פארלאג „נאוקא", מאסקווע 1967, ז' 172.

6) אין גריכישער מיטאלאגיע — אפאלאנס שוועסטער, די הייליקע בתולה, די געטין פן דער לבנה, באשיצערין פון חיות.

אומגעהייער רייך מיט די פערל פון פאָלקס־קוואַל זענען די ווערק פון אונדזערע קלאַסיקער: מענדעלע, שלום עליכם. די שפּריכווערטער, אַפאָריזמען זענען אַ מין ענציקלאָפּעדיע פון לעבן.

דער גרויסער דייטשער פּאָעט און דענקער יאָהאַן וואָלפ־גאַנג געטע (1749—1832) האָט געהאַלטן, אַז: „יעדן טאָג דאַרף מען אויסהערן כאָטש איין לידעלע; זען אַ גוט בילד און, אויב ס׳איז מעגלעך — איבערלייענען כאָטש אַ וועלכן ס׳איז קלוגשאַפטלעכן אַפאָריזם״.

עס זענען דאָ שפּריכווערטער, אַפאָריזמען, וואָס — נישט קוקנדיק אויף זייער טיפן גרייז־גרויען עלטער, קלינגען זיי נאָך היינטצייטיק פריש און אַקטועל. דאָס זע־נען — קען מען זאָגן — אייביקע, אומשטרייטבאַרע סענ־טענצן. בער האַלפּערן האָט אין זיין רעצענזיע אויף מאַרק ראַזומניס בוך (פאָלקס־שטימע 18־80) געשריבן:

„מאַרק ראַזומני [האָט] איינגעזאַפּט שוין אין זיין קינד־הייט... די מאָראַלישע פּאָסטולאַטן פון חז״ל, פון משלי, פון פּרקי אָבות און תלמוד, וואָס דריקן אויס — איינגע־הילט אין אַ טעאָלאָגישן שאָלעכץ — עטיק, מידות טובות און מענטשן־ליבע. דאָס הייסט קאַטעגאָריעס וואָס האָבן אַן אייביקן ווערט״. למשל: אם אין אני לי, מי לי? אם אני רק לעצמי — מה אני? (אויב איך זאָרג זיך נישט פאַר זיך, איז ווער? אָבער — אויב איך טראַכט נאָר וועגן זיך, איז ווער בין איך?); „איזהו גבור הכובש את יצרו. (אַ העלד איז דער, וואָס קאָן זיך באַהערשן); שכר מצוה — מצוה״ (די באַלוינונג פאַר דער מצוה — איז די מצוה אליין); „יהללוך זר ולא פיך״ (זאָלן דיך לויבן אַנדערע, אָבער נישט דו אַליין).

„באַוועגונג איז לעבן״; „איינער פאַר אַלע — אַלע פאַר איינעם״; „אויב דו ווילסט לעבן פאַר זיך — לעב פאַר אַנדערע״ (סענעקאַ).

דער מעדיקער, אַקאַדעמיקער פיאָדאָר אוגלאָוו 3) האַלט, אַז אַ שפּריכוואָרט קען אפילו האָבן אַ וויסנשאַפטלעכן באַדייט. אַלס ביישפּיל ברענגט ער דאָס רוסישע שפּריכ־וואָרט: „דער פּרימאַרגן איז קלוגשאַפטלעכער פונעם אָוונט״. קוים שלאָפט זיך אַ מענטש גוט אויס, קוקט ער גאָר מיט אַנדערע אויגן אויף דעם, וואָס פון אָוונט האָט זיך אים געדוכט, אַז עס איז אַן אומגעריכטער אומגליק. די אָפּגערוטע נערוון־סיסטעם רעאַגירט ריכטיקער אויף דער זעלבער אָנרעגונג״. די באַהויפּטונג אַנטשפּרעכט אויך דעם יידישן ווערטל; „קלוג — ווי דער טאָג״.

דאָס רוסישע פאָלק איז באַוווּסט מיט זיין גוטמוטי־קייט, מיט זיין ברייטער נאַטור. אים איז אייגנטימלעך דער עטיקעט פון גאַסטפריינדלעכקייט. אַ סך שפּריכווערטער באַשטעטיקן און כאַראַקטעריזירן הומאַניזם, ווי א נאָרמע פון צווישנבאַציאונג פון מענטשן: „אַ שיינעם גאַסט — דאָס בעסטע אָרט״; „פאַר אַ טייערן גאַסט — עפן טיר און טויער״. אַן אומדערוואַרטער גאַסט איז בעסער ווי צוויי דערוואַרטע״. איז ווי קומט עס אַזאַ שרייענדיק שאָוווי־ניסטיש שפּריכוואָרט ווי „אַן אומגעבעטענער גאַסט איז ערגער פון אַ טאַטער?״

ווי ס׳שיינט, שטאַמט דאָס שפּריכוואָרט פון 13־15טן י. ה. ווען די באַנדיטיש־רויבערישע מאָנגאָלאָ־טאַטערישע האָרדעס האָבן פאַרפלייצט רוסלאַנד.

„וועגן טויטע — אָדער גוטס, אָדער גאָרנישט״ (לאַטיי־נישער שפּריכוואָרט). געוויינלעך האָבן מיר רעספּעקט, נייגן טיף די קעפּ, האַלטן פון דער טראַדיציע, אָפּגעבן כבוד די פאַרשטאָרבענע. עס שווימען ארויס די מעלות, וואָס פאַרשטעלן זייערע חסרונות, באַזונדערס, ווען דער מת איז געווען אַן אָנגעזעענער, חשובער מענטש. „וועגן אַ גרויסן מענטשן אורטיילן מיר לויט זיינע מעשים און ניט לויט זיינע חסרונות״ — האַלט וואָלטער. 4)

עס איז ניט צו באַרעכטיקן, עס רופט ארויס אַ ווידער־געפיל די באַציאונג צו פאַרשטאָרבענע, פונעם גרויסן, טאַלאַנטפולן רוסישן שרייבער איוואַן בונין (1870—1953). די לעצטע יאָרן פון זיין לעבן איז ער געווען קראַנק, אָרעם, פאַרביטערט. פאַר קיינעם קיין גוט וואָרט נישט געהאַט. קיינעם — ניט לעבעדיקע און ניט טויטע געאורטיילט צום גוטן, קיינעם נישט לכף זכות, נאָר לכף חוב. די רוסישע דיכטערין אַדאַיעווצעוואַ דערציילט וועגן איר באַ־געגעניש מיט אים: „ער האָט קיינעם נישט געשאַנעוועט, פלעגט אָפּשפּאָטן פון לעבעדיקע און טויטע אלצאיינס אומ־ברחמנותדיק. איינמאָל האָב איך נישט אויסגעהאַלטן און אויסגעשריען:

— איוואַן אַלעקסייעוויטש, גאָט איז מיט אייך, ער איז דאָך אַ מת!

בונין האָט מיט פאַראַכטונג אַ קנייטש געטאָן מיטן אַקסל: אַ מת? דערלויבט פרעגן, וואָס איז דאָס פאַר אַ ראַנג?״ 5)

דער טאַלאַנטפולער דיכטער חיים ביידער האָט געוויד־מעט אַ ליד אָט דעם שפּריכוואָרט, וואָס מען שרייבט צו דעם אוראַלטן פילאָסאָף, דעם גריך סאָלאָן (7־6 י. ה. ביז אונדזער צייט־רעכענונג).

אַזוי פירט זיך פון לאַנגאַן
און האַלטסט זיך ביי די מידות יענע
וואָס איינגעשטעלט האָט נאָך סאָלאָן
„דע מאָרטויס ניל ניסי בענע״.

פון דעמלט אָן און ביז אצינד
איז גילטיק דער פאַרבאָט: „מע טאָר ניט!
די טויטע טאַדלען איז אַ זינד״.

(סאָוו. היימלאַנד 6—1979)

דאָס ליד איז אַ וויל־קלינגענדיקע, אַזאַ זוניק לויטערע, באַהעלט מיט אַ לירישן הומאָר. דאָס שפּריכוואָרט איז אָבער אַלס איינס נישט קיין אומשטרייטבאַרע סענטענץ.

צי קען מען וועגן אַלע טויטע זאָגן: „אחרי מות קדו־שים״? די מענטשהייט קאָן נאָר מיט באַדויערן, פאַרדרוס און צאָרן דערמאָנען דעם רודף כבוד׳ניק העראָסטראַטן, וועלכער האָט אין יאָר 356 (ביז אונדזער ערא) כדי ווערן באַרימט, כדי פאַראייביקן זיין „הייליקן נאָמען״, פאַרברענט

ל. ש.

שפּריכווערטער און אַפּאָריזמען

דער מחבר פון דעם דאָזיקן פראַגמענט, וווינט אין אַ גרויסער שטאָט, אין סאָוויעט־רוסלאַנד, אין די פאַרגאַנגענע יאָרן איז ער געווען אַ פּראָפעסאָר פון יידישער ליטעראַטור אין אַ סאָוויעטישער הויכשול פאַר קונסט. די אַרבעט האָט אונדז איבערגעגעבן אַן אָנגעזעענער „קדימה״־טוער. עס איז פאַרדראָסיק וואָס מיר קענען נישט פאַרעפנטלעכן די גאַנצע אינטערעסאַנטע אַרבעט, צוליב מאַנגל אין אָרט.

רעדאַקציע

שפּריכווערטער, גלייכווערטלעך, אַפּאָריזמען — אַן אוצר פון פאָלקס־חכמה. קורץ, געפּרעסט, זאַכלעך. קלוג און שאַרפזיניק באַהאַנדלען זיי אַקטועלסטע לעבנס־ענינים; גיבן אַ פאַרשטעלונג און כאַראַקטעריזירן דעם לעבן פון אַ פאָלק; זיין אַרט דענקען, זיין לעבנס־דערפאַרונג. באַזונדערס באַלערעוודיק זאָגט מ. גאָרקי — איז די עקאָנאָמיע, די וואָרט־געפּרעסטקייט און בילדערישקייט.

„די געניאַלקייט, דער גייסט, דער פאָלקס־כאַראַקטער אַנטפּלעקט זיך אין זיינע שפּריכווערטער״ באַהויפּטעט דער ענגלישער פילאָסאָף פרענסיס בעקאָן 1) „אָן אַ פונדאַמענט בויט זיך נישט קיין הויז. אָן אַ שפּריכוואָרט, קלעפּט זיך נישט קיין רייד״ — ווערט ארויסגעבראַכט פונעם פאָלקס־מויל.

דער דאָזיקער זשאַנער איז אייגנטימלעך; ווערט ברייט אָנגעווענדט, איז באַליבט ביי די פאַרשיידנסטע שיכטן פון פאָלק.

ש. האַלקין שרייבט אין זיין „אויטאָביאָגראַפיע״. קיין מאַיאָנטקעס, פעלדער און וועלדער האָבן זיינע עלטערן ניט פאַרמאָגט. די איינציקע ירושה וואָס איז פאַרבליבן פון זיידעס און עלטער־זיידעס איז געווען: „שיינער ניגון, אַ גוטער נאָמען און אַ טיפזיניקער מוסר - השכלדיקער שפּריכוואָרט, וואָס איז אין דער משפחה איבערגעגאַנגען פון דור צו דור״.

דער דאָזיקער זשאַנער איז גרינטלעך פאַרוואָרצלט נאָך אין דער גרייז־גרויער פאַרגאַנגענהייט. נאָך אין טיפן אַלטערטום האָבן די קולטורעלע פעלקער פאַרשריבן זייערע שפּריכווערטער און געדאַנקען, ווי למשל די ספרים: קהלת, פּרקי אבות.

עס איז אויך באַוווּסט, אַז די גריכישע און רוימישע געלערנטע פלעגן פאַרשרייבן זייערע שפּריכווערטער.

„אַ שפּריכוואָרט איז אַ ברוכשטיק, וואָס האָט זיך פאַרהיט פון דער אוראַלטער פילאָסאָפיע״ — האָט באַהויפּטעט אַריסטאָטעל 2)

פאַר אַ גרויסן מייסטער פון דעם זשאַנער האָט זיך אין מיטלאַלטער גערעכנט דער האָלענדישער הומאַניסט און פאָרשטייער פון דער רענעסאַנס־עפּאָכע, דער זאַמלער פון דער דאָזיקן פאָלקס־אצור, דער אויטאָר פון דעם אומשטערבלעכן בוך: „אַ לויב דער טיפּשות״ — עראַזם פון ראָטערדאַם (1469—1536). פאַר זיינע מיטצייטלער איז זיין יעדעס ווערק געווען אַ וויכטיקע דערשיינונג אין קולטורלען לעבן פון אייראָפּע.

איין שפּריכוואָרט איז דאָ כדי צו פאַרצייכענען: „עס טרעפט אויך אַמאָל, אַז אַ שוטה, אין זיין אומפאַרנונפטיקייט, קען אַ שאַרף וואָרט ארויסברענגען„.

דער וועלט־באַוווּסטער, מיטלאַלטערלעכער שפּאַנישער שרייבער מיגעל סערוואַנטעס (1547—1616) איז אויך, נישט קוקנדיק אויף דעם וואָס ער איז געווען אַן אויטאָר פון פיל ביכער, האָט אים באַרימט געמאַכט איין בוך — זיין עפּאָכאַל הויפּטווערק: „דאָן קיכאָט״. דאָס בוך איז אָנגעפּיקעוועט, באַצירט מיט שפּריכווערטער און ווערטלעך פונעם פאָלקס־אוצר. אייניקע פון זיי וועל איך דאָ ברענגען: „אַ קו וואָס בוקעט זיך (שטויסט זיך) גיט גאָט נישט קיין הערנער״. אַ גרונטלאָזער געלערנטער איז אַ סימן פון אַ באַגרענעצן שכל״.

אינטערעסאַנט איז דער אינטערנאַציאָנאַלער איבעררוף פון דער סעמאַנטיק פון שפּריכווערטער. די דערשיינונג איז שטאַרק פאַרשפּרייט. צום ביישפּיל: „אַ מענטש איז שוואַכער פון אַ פליג, און שטאַרקער פון אייזן (יידיש); אַ מענטש איז שטאַרקער פון אַ שטיין און צאַרטער פון אַ בלום (אַפגאַניש). ביימער שאַצט מען אָפּ לויט זייער פרוכט. מענטשן — לויט זייער אַרבעט (רוסיש). גאָלד ווערט אָפּגעשאַצט אין פייער—אַ מענטש—אין אַרבעט (אוזבעקיש).

(סוף פון זייט 14)

גענומען, ביי די פייניקער און די געפּייניקטע, די פאַרשנטע אינסטינקטן פון דעם מענטשס ווייטן עבר.

צוויי „גרויסע״ דיקטאַטורן (חוץ דיקטאַטורן־ליליפּוטן אָבער גרויס אין אכזריות), האָבן אויפגעלעבט שקלאַפעריי, דעם געזעלשאַפטלעכן געשפּענסט פון טויזנטער יאָרן צוריק. גוט איז געשען וואָס די מאָראַליש און פיזיש פאַרוווּנדעטע מענטשהייט האָט טיילווייז אָפּגעשאָקלט זיך דערפון. שפּורן פון דעם מאָנסטרועזן געשפּענסט זענען ביזן היינטיקן טאָג געבליבן, אונטער פאַרשידענע פאָרמען, אין אַ טייל פון דער מענטשלעכער געזעלשאַפט.

ליטעראַטור, אין פאַרשידענע פאָרמען, און אַזוי אויך קונסט, באַגלייטן דעם קולטור־וועג פון מענטש. אַלע קאָמפּאָנענטן: מענטש, ליטעראַטור, קונסט זענען אַרויסגעוואַקסן פונעם פּרימיטיוו, און זענען דורך לייטערונגס־פּראָצעסן דערגאַנגען צום ערלעכסטן, ראַיעלסטן אויסדרוק, צו קלאַסיציזם.

צייטן בייטן זיך און די אויסדרוק־פאָרמען האָבן זיך אויך געביטן. אָבער אין אַלע אומוואַנדלונגען, אין אַלע „איזמען״ בלייבט דאָך די עסענץ, דאָס תוכיקע. שעקספּיר, מייקל אַנדזשעלאָ און בעטהאָווען זענען נאָך ווייט פון זיין טויט.

עס בלייבט צו האָפן, אַז אויך דער „האָמאָ סאַפּיענס״ וועט צוערשט דערגרייכן צום ניוואָ פון אַן עטיש־מאָראַלישן „קלאַסיציזם״ איידער ער וועט ווערן ראוי צו זוכן אַנדערשקייט אין די עליות פון גייסט אין דער צוקונפט.

יעקב ראָזענבערג

אַזאַ קאָרטן שפּיל...

דער טאָג מיט דער נאַכט,
האָט אַ קערטל געמאַכט.
אויפן טיש האָט גערויטלט דער ווײַן.
דער טאָג האָט אין קאָן
די זון אײַנגעשטעלט,
די נאַכט — איר שוואַרצן געביין.

אַוועק איז אַ שפּיל
שאַרף אָן אַ וואָרט,
חלילה פאַראַטן די האַנט.
געפאַלן אויפן טיש איז אַ קאָרט
נאָך אַ קאָרט,
אַ קאָרט פון שעהן געוואַנט...

אַזוי אָפּגעשפּילט האָט אַ טאָג
מיט אַ נאַכט
ווי ס׳פּאַסט פאַר קאָרטאָווניקעס צוויי —
די נאַכט איז אַ מידע שלאָפן אַוועק,
ווען האָן האָט געגעבן אַ קריי...

דער טאָג איז אַוועק,
זײַן אייביקן וועג
צום לעבן פון גרויסן יאַריד.
פאַרויס פליט די זון
איף אַ ליכטיקן שטראַל,
געשפּאַנט אין אַ גאָלדענעם ליד.

דער טאָג מיט דער נאַכט,
האָט אַ קערטל געמאַכט,
אויפן טיש האָט גערויטלט דער ווײַן.
דער טאָג האָט אין קאָרטן
זײַן לעבן פאַרשפּילט,
די נאַכט — איר שוואַרצן געביין...

לטובה דער נאַרישער ציג...

אינדרויסן מרוזשעט די אויגן דער טאָג,
די זון אויפן הימל פאַרגייט.
אָט שווימט זי אַוועק איף אַ גאָלדענער שיף,
אין ברוין בורשטינענעם קלייד.

דער טאָג ווערט אַ זקן און שלײַכט זיך אַוועק,
דער זייגער שעפּטשעט ס׳ווערט שפּעט,
באַלד ציט ער אויס זײַנע קאַפּיטעס
ביי אים... אין ליכטיקן בעט.

דאָרט וואַרט שוין אַ מלאך
דאָס איז דאָך באַשטימט,
אין ווייס געקראָכמאַלטן קלייד.
ער נייגט זיך מיט ערע טיף פאַרן טאָג,
און שמייכלט מיט שעלמישער פרייד.

דער מלאך איז גרייט,
און גרייט איז די וויג,
אַ זמרל בלעקעצט ווער סתם,
אַזוי בענקט איר ניגון אַ נאַרישע ציג,
מיט אויגן בלוי ווי אַ תם.

דער טאָג איז אַוועק; נאָר האָט ניט קיין שרעק,
פרימאָרגן קומט ער צוריק,
דאָס טוט ער להכעיס דער פינצטערער נאַכט,
לטובה דער נאַרישער ציג...

אַ וואַלד פון גיגאַנטן

אַ וואַלד,
פון ביימער גיגאַנטן,
מיט גרינע
צעשויבערטע קעפּ,
סודלט זיך, סודלט זיך, סודלט,
מיט אַ ווינט,
וואָס געקומען פון סטעפּ.

דער וואַלד
וויל דווקא נאָר וויסן,
פון ווינט
וואָס ווייסט אַלע וועגן,
צי האָט ער אַמאָל נישט געטראָפן
אַ וואַלקן וואָס בלאָנדזשעט
מיט רעגן?

צי האָט ער אַמאָל
נישט געטראָפן,
אַ וואָלקן,
אַ וואָגלער אַליין,
וואָס טראָגט אין זײַן בוזעם
זײַן גרויען,
אַ האַרץ,
פול מיט געוויין?...

ווייגט זיך דער וואַלד
פון גיגאַנטן,
מיט גרינע צעשויבערטע קעפּ
און ס׳לאַכט אין די צווײַגן
— צעשפּרייטע —
מיט הפקר
דער ווינט פונעם סטעפּ...

— יחיד צי כלל — איז פון אַ גרעסערער וויכטיקייט גענומען צו ווערן אונטערן פאַרגרעסערער־גלאָז צום אַנאַ־ליזירן, בכדי צו קענען קומען צו ריכטיקע מסקנות?

ווי מיר וויסן, ווייזט אַ שפּיגל אַ באַגרענעצטע בילד, און דער דויער פון געזעענעם בילד פאַרשווינדט ווען דער אָביעקט גייט אַרויס פון שפּיגלס „זע־פעלד". ווערט רעאַ־ליטעט פאַרטוישט מיט אַן אימאַזש — טויג נישט דער דאָזיקער מעטאָד! כדי צו באַקומען אַ פול בילד, דאַרף מען נישט נוצן באַזילבערט גלאָז, נאָר וויזיע, פאַרשטע־לונג־קראַפט, אינטואיציע געשטיצט אויף ראַיעל וויסן — ווייל ס'איז נישט פאַראַן קיין יש מאַין. אין זוכן דאָס ממשותדיקס תמצית, דאַרף מען פרווון דערגריבלען זיך צום אינערלעכן מהות; אויסגעפינען די פסיכיש־עמאָציאָ־נעלע „שטאָפן" און זייער קאָנסטרוקציע, דאָס וואָס באַוועגט די מעשים פון יחיד און פון כלל; די טרייב־קרעפטן וועלכע ווירקן אויפן גאַנג פון דער געזעלשאַפט, פון אירע ענגע גרענעצן צו ברייטערע רחבותן, ווי דער שטראָם פון אַ טייך פליסט צום ים.

וועגן דער קעגנזייטיקער השפעה פון יחיד—כלל, זע־נען פאַראַן צוויי קעגנזעצלעכע טעאָריעס. איין טעאָריע איז באַזירט אויף דער פילאָזאָפיע פון אַן „אויבערמענטש", די צווייטע — אויף אַ „הערשנדיקן קלאַס".

די מאַרקסיסטישע טעאָריע לערנט, אַז „באַדינגונגען שאַפן דעם באַוווסטזיין פון מענטשן"; אַז באַדינגונגען זענען דער דאָמינירנדיקער פאַקטאָר און איז די אייזערנע לאָגיק פון די נויטוועדיקייטן, און די שטרעמונגען, ווי זייער רעזולטאַט, שאַפן דאָס לייִם פון וועלכן דער יחיד איז געבויט; אַז באַדינגונגען זענען מסוגל צו אַנטוויקלען אַ יחיד צו דער מדרגה פון אַ פירער.

די „אויבערמענטש"־טעאָריע לערנט, אַז אַ שטאַרקער ווילן, ריכטיקער, דער אויבערמענטש, קען פירן די גע־זעלשאַפט ביי דער צוים ווי אַ קאָוּבאָי פירט זיין פערד. איך מיין, אַז ביידע טעאָריעס זענען נישט פּינקטלעך. גע־וויינטלעך, געפינט זיך דער אמת אין דעם גילדערנעם מיטן. ס'איז אַלעמאָל פאַראַן אַ קעגנזייטיקער אויסווירק צווישן יחיד און כלל און ווען דער כלל ווערט רייף פאַר אַן ענדערונג, קומט דער יחיד וואָס נעמט די איניציאַטיוו אין די הענט. דערפון דרינגט, אַז ליטעראַטור און קונסט זענען מחויב פאַר אַלעמען צו פאַרנעמען זיך מיט דער סאָציאָ־געזעלשאַפטלעכער סטרוקטור און אירע אויסווירקן, ווי דער נאַרונגס־שטאָף פאַרן וואָרט, פאַרב און קלאַנג־געמעלן. ערשט דערנאָך דאַרף קומען דער „באַשייד" פון „שפּיגל"־בילד, דער אַנאַליז פון אָבסערוואַציעס, און די אויסגעפונענע מסקנות וועגן יחיד, דאָס פונדאַמענטאַלע בוי־קעמערל פון דער געזעלשאַפט.

די מיטלען זענען: דערציילונג, ליד, עסיי, אַפילו זכ־רונות אויב זיי רעפלעקטירן דעם יחיד אין דער ראַם פון „וואָס אַמאָל געווען". פון די נעכטנס ציט מען דעם פאַדעם פאַר דעם היינט — און פון דעם היינט — פאַרן מאָרגן. המשך. אַ בילד, ווי גוט און ערלעך געשילדערט, געפינט זיך אין דער דימענסיע פון אַן אַבסטראַקט, אויב עס פעלט דער הינטערגרונט פון כלל. פון דער צווייטער זייט ווערט אַ בילד פון אַ כלל צונויפגעגאָסן אין אַ פנימלאָזער מאַסע, אויב אין פאָדערגרונט געפינט זיך נישט דער אימאַזש פון אַן אינדיווידואַל, וואָס גיט דער מאַסע איר קענצייכן. דער פאָדערגרונט, די אינדיווידועלע פערזענלעכקייט ווערט אַ מוסטער פון דעם כללס געשטאַלטיקונג.

מיר וויסן, אַז דער היינטיקער „האָמאָ סאַפּיענס" האָט אַדורכגעמאַכט אַ סך עטאַפּן אין משך פון זיין עוואָלוציאָ־נעלן אויפשטייג. אויך ביאָלאָגיש איז ער היינט אַנדערש, דאָך תוכיק נישט זייער ווייט פונעם אור־מענטש.

עס ווערן היינט ברייט געפאָרשט דעם מענטשנס מע־שים, די רעזולטאַטן פון זיינע אָנרעגונגען, באַאיינפלוסט פון זיין אַרום. אָבער דער גרויסער טאָג, ווען דער מענטש זאָל זיין ראוי צו טראָגן שטאָלץ דעם נאָמען „מענטש" געפינט זיך נאָך הינטער זיבן בערג און זיבן ימען.

גוטע ליטעראַטור און קונסט פרווון, ווי די פאָרשער אין לאַבאָראַטאָריעס, דערגיין מיט זייערע אַנאַליזן צו די טיפסטע טיפן פון דעם מענטשנס פסיכיק. זיי באַמיען זיך אַרויסצובורענגען דאָס באַהאַלטענע אונטערן שיכט פון דעם זעלבסט־פאַרטיידיקונגס סיסטעם, פון „נישט לאָזן זיך אַנט־דעקן". זיי אַנאַליזירן עס לויט זייערע מעגלעכקייטן, אויפן סמך פון זייערע „אַנטדעקונגען" לאָזן זיי וויסן דעם מענטשן: קוק! אַזוי זעסטו אויס!

שטייט די פראַגע — איז דאָס גענוג? קען ליטעראַטור מיטן „שפּיגל"־בילד דערגרייכן צום מאַקסימום, צום פולן ראַיעלן בילד וועגן קולטור־גאַנג פון מענטש, יחיד—כלל? דאַרף ליטעראַטור פאַרבלייבן אין די גרענעצן פון אַ כראָ־ניק־דאָקומענטאַציע, אַן פּינקטלעכקייט, אָדער ווי עס גע־שעט אין אונדזער צייט — געפעלשטע געשיכטע?

קומט דער אויספיר, אַז ליטעראַטור און קונסט: ליד, דראַמע, עסיי, מוזיק־און טאַנץ־אויסדרוקן, דאַרפן אויס־פירן די ראָל פון וועגווייזער. זיי דאַרפן אַוועקשטעלן גייסטיקע וועג־צייכנס, וועלכע זאָלן ווייזן די ריכטונג ווי צייכנס אויף אַ שאָסיי: דער וועג פירט אויף צפון, דער אויף דרום, און דער איז אַ בלינדער וועג — ער פירט אין ערגעץ נישט. נעם אים נישט אין אַכט!

צייטן בייטן זיך, און עס בייטן זיך אויך די אויסדרוק־פאָרמען — נישט דער תוך. דער מענטש קלעטערט נאָך אַלץ אויף דעם לייטער פון עוואָלוציע. דאָס איז אַ פאַ־מעלעכער פּראָצעס נישט פריי פון צוריקפאַלן צו אַ פּרי־ערדיקן צושטאַנד.

ביישפילן: בשעת אַ פייער אָדער אַ שיף־ברוך („טי־טאַניק") האָבן מענטשן געטראָטן איבער לעבעדיקע און טויטע, כדי צו ראַטעווען זייער אייגן לעבן. אין די פייני־קונג־ און מאָרד־לאַגערן, אין די נאַציסטישע „גולאַגס", לויט ציראַנקעוויטשן (געוו. פּרעמיער אין נאָכמלחמהדיקן פּוילן) און לויטן שרייבער קאַצעטניק — איז באַלד אין די ערשטע טעג פון די גיהנום־באַדינגונגען „אַראָפּגעפאַלן דער דינער שיכט פון ציוויליזאַציע". די אויבערהאַנט האָט

(סוף אויף זייט 16)

י. מ. לעווין

ליטעראַטור, קונסט, יחיד און געזעלשאַפט

(באַטראַכטונגען)

איך קען נישט פרעטענדירן, אַז איך וועל זיין מסוגל אַרומצונעמען אַלזייטיק, און אויסמעסטן דעם נישט אויסמעסטבאַרן שטח פון אַלע פיר קאָמפּאָנענטן וועלכע פיגורירן אין דעם עסיי. איך וועל אָבער פרוּוון באַהאַנדלען און באַלייכטן לויט מיינע יכולתן זייער עצמדיקייט און שייכותן וואָס בינדן זיי צונויף.

אַ סך טעאָריעס זענען אויפגעקומען און פאַרשוווּנדן, אַ סך וויכוחים זענען אויסגעפּעכט געוואָרן כדי צו דערגרייכן די ענטגילטיקע דעפיניציע: וואָס איז ליטעראַטור און קונסט; און ווי ווירקט זי זיך אויס אויף דער געשטאַלטונג פון יחיד און פון דעם כלל.

איז ליטעראַטור אַן אָפּשפּיגל, אַ פאָטאָסטאַט פון אַלגעמיין היסטאָרישע געשעענישן, פּערזענלעכע איבערלעבונגען, צי גאָר פון טרוימען, פון באַהאַלטענע שטרעמונגען, כדי צו דערגרייכן אַן אידעאַלע לייזונג פאַר מאַטערנדיקע לעבנס־פּראָבלעמען? צי גיט דער „פאָטאָסטאַט“ אַ ריכטיקן באַשייד פונעם לעבנס־ריטעם, וואָס וויברירט אַרום אונדז אין טאָג־טעגלעכער ווירקלעכקייט?

אפשר איז ליטעראַטור און קונסט אַ דורכלויכט פון אונדזער אינערלעכער וועלט? צי גיבן בײדע שיין־ און ווילקלינגענדיקע ישן ריכטיק איבער דאָס ממשותדיקע, און דאָס נאָך נישט אַנטפּלעקטע; די שײנקייטן מיט די אויסקרומענישן צוגלייך? אויב דאָס איז אַזוי, דאַרפן קונסט און ליטעראַטור ווערן די וועגווייזער סיי פאַרן יחיד, סיי פאַרן כלל?

און נאָך אַ קשיא: וועלכע פון די צוויי קאָמפּאָנענטן

בלויז איבערנעמען די ירושה פון דער 70 יאָריקער „קדימה“, נאָר אויך די ירושה פון אַלע היגע יידישע געזעלשאַפטלעכע און ייִדיש־קולטורעלע אינסטיטוציעס.

✶

מיט 36 יאָר צוריק, ווען מיר — די אַמאָליקע יונגע יידיש קולטור־געזעלשאַפטלעכע טוער האָבן דערזען דעם גרויסן פיזישן און גייסטיקן חורבן פון יידישן פאָלק און ספּעציעל די פאַרניכטונג פון פויליש־ליטווישן שפּרודלדיקן יידנטום, האָבן מיר געטראַכט, אַז אַלץ און אַלעס איז פאַרלאָרן. און דאָך: האָבן מיר זיך גלייך געשטעלט אויף די פיס און אָנגעהויבן צו באַנייען און בויען — אויף אונדזערע גייסטיקע און פיזישע חורבות — אַ ניי לעבן, וואָס האָט זיך אויסגעדריקט אין אַ פאַרצווייגטער יידישער קולטור־אַרבעט אין די ערטער ווו מיר האָבן זיך באַזעצט און גאָר שטאַרק געגעבן אַ גרויסע ביישטייערונג — גייסטיק און פיזיש — צום אַנטשטיין פון מדינת־ישראל. אויך אין אויסטראַליע — מעלבורן בפרט, האָבן מיר ביזגעשטייערט כוח און ענערגיע איינצוהאַלטן — אין אַ געוויסער מאָס — אונדזער גרויסן אַמאָל, וואָס האָט באַרייכערט דעם היגן יידישן ישוב מיט דעם יידישן וואָרט, יידישע קולטור־געזעלשאַפטלעכע אַרבעט אין אַלע קאָלירן און ניואַנסן.

לאָמיר דעריבער אין דעם יובל יאָר פון „קדימה“ זיין אָפּטימיסטיש פונקט אַזוי ווי מיט 36 יאָר צוריק און זיין דורכגעדרונגען מיט די טיפסטע געפילן, אַז מיט נייע וועגן וועלן מיר קענען דערמעגלעכן צו לייזן די אַלטע פּראָבלעמען וואָס וועט — מיט אַ געאייניקטן פּראָנט־פּערספּעקטיקן און אויסברייטערן די יידישע קולטור־אַרבעט צוזאַמען מיט די יידיש־ענגליש קולטור־געזעלשאַפטלעכע טעטיקייט.

י. אָרבאַך

★

סוף ניינצענטן און אָנהויב צוואַנציקסטן יאָרהונדערט איז די יידישע קולטור אין מזרח־אייראָפּע, אויף דער טעריטאָריע פון דער צאַרישער אימפּעריע, נישט בלויז ווי במשך פון דורות־לאַנג, אַ צוויי־שפּראַכיקע — יידיש און העברעיש — נאָר שוין מיט אַ וויכטיקן קאָמפּאָנענט פון דער לאַנד־שפּראַך, רוסיש.

מיטן אָנהויב פון צוואַנציקסטן י. ה., האָט דאָס ספּעציפישע געוויכט פון דעם רוסיש־קאָמפּאָנענט אָנגעהויבן שטייגן, עס איז אויפגעקומען און איז שנעל געוואַקסן אַ שיכט רוסיש־רײדנדיקע צווישן דער יידישער אינטעליגענץ. עס האָבן זיך באַוויזן טאַלאַנטפולע יידיש־רוסישע שריפטשטעלער און פּובליציסטן, אַ יידיש־רוסישע פּרעסע, וואָגיקע צייטשריפטן און זאַמלביכער. דאָס איז געווען אַ לעבעדיקע בריק, וואָס האָט פאַרבונדן געוויסע שיכטן פון דער יידישער יוגנט — וועלכע זענען, אין אַ קלענערער אָדער גרעסערער מאָס, געוואָרן אָפּגעפרעמדט פון יידיש — מיט דער פּראָבלעמאַטיק פון יידישן פאָלק, פון זיין פאַרגאַנגענהייט, פון זיין צוקונפט, פון זיינע ראַנגלענישן פאַר קיום.

די יידיש־רוסישע פּעריאָדיק איז אַזוי אַרום ביסלעכווייס געוואָרן אַ שאַפנדיקער צענטער פון יידישער קולטור, גאָר באַזונדערס אויפן געביט פון געשיכטע און געזעלשאַפטלעכן געדאַנק.

צווישן די גלאַנץ נעמען פון דעם יידיש־רוסישן קולטור־צענטער דאַרף דערמאָנט ווערן קודם כל דער גרויסער יידישער היסטאָריקער שמעון דובנאָוו.

„סאָוויעטישע יידישע מלוכהשקייט“ פון ה. סלאָוועס, זייט 221

י. אַרבאַך

אַלטע פּראָבלעמען און נייע וועגן

(דיסקוסיע אַרטיקל)

אין דעם 25־טן נומער „מעלבורנער בלעטער" איז געווען אַן אַרטיקל געווידמעט דעם 70־יאָריקן יובל פון „קדימה" א. נ. „30 מיר און 70 זי". אין דעם אַרטיקל איז אַרויסגעשטעלט געוואָרן די פראַגע: צו זענען מיר ביכולת פאַרהיטן אונדזער פערטן דור קעגן דעם מעכטיקן שטראָם פון דער אַנגלאָ־סאַקסישער קולטור? דער פערטער דור הענגען דאָך, די וואָס דאַרפן איבערנעמען די ירושה פון 70 יאָר קולטור־געזעלשאַפטלעכע אַרבעט פון דער „קדימה"? הערביי איז אויך אָנגעמערקט געוואָרן, אַז אין שייכות מיט דער פּראָבלעמאַטיק פון „אונדזער פערטן דור" דאַרפן מיר אָנהייבן פירן אַ דיסקוסיע וועגן דעם הויפּט יסוד וואָס מיינט: „צו איז די אַנדערשקייט פון דעם פערטן דור — אונדזערע זין און טעכטער — אַ מעלה אָדער אַ חסרון פאַר דעם ווייטערדיקן גאַנג פון אַ יידיש קולטור־געזעלשאַפטלעכער טעטיקייט, וואָס די „קדימה" האָט אָפּגעהאַלטן אין משך פון 70 יאָר?

ווי אַן אַריינפיר צו דער דיסקוסיע וויל איך זאָגן:

די אײנזאַמקייט און יאוש־שטימונגען ווי אויך די אָפּגעזונדערטקייט צווישן אונדז קולטור־טוער פון דריטן דור מיט דעם פערטן דור — אשר שלא ידע די גרויסקייט פון יידיש, יידישער קולטור ביים פאַרשטייטענעם — פּויליש־ליטוויש יידנטום — האָט דערפירט דערצו, אַז מיר שטייען פאַר דילעמעס, וואָס דריקן זיך אויס אין אַ געמיש פון ליכט און שאָטן, פון בטחון און מורא, אַז אונדזערע אויפגעבויטע פּאָזיציעס פון יידיש און יידישער קולטור וואַקלען זיך. שטעלן מיר זיך די פראַגע: צי דאַרפן מיר קאָנטינוּאירן מיט די אַלטע וועגן? אָדער דאַרפן מיר זוכן נייע וועגן בכדי צו דערפילן די אַלטע אויפגאַבן, וואָס שטייען פאַר פאַר דער „קדימה"?

מיין דיסקוסיע אַרטיקל איז נישט בלויז אַרויסרעדן זיך פון האַרצן, נאָר ווי ווייט מעגלעך אָנדייטן אַ פּאָר קאַרדינאַלע ענינים, וואָס דאַרפן זיין אַן אָנרעגונג פאַר די איצטיקע און שפּעטערדיקע „קדימה" טוער: נאָך 70 יאָר יידישע קולטור־געזעלשאַפטלעכע אַרבעט מיט אַ גרויסן פאַרנעם, וואָס ווייטער? וואָס איז מכוח דער צוקונפט פון „קדימה", מכוח די קאָנטורן פון די יידישע און יידיש־ענגלישע קולטור פאָרמען, וואָס שיילן זיך אַרויס ביי אונדזערע נאָכפאָלגער אין זייער אויסבליק אויף יידיש און יידיש־ענגלישער קולטור־געזעלשאַפטלעכע אַרבעט? ווי אַזוי דאַרפן מיר רעאַגירן? און וואָס דאַרפן מיר טאָן?

לייג איך פאָר: מיר דאַרפן אין אונדזער ווייטערדיקער יידישער קולטור־געזעלשאַפטלעכער אַרבעט אויסדריקן און אָפּשפּיגלען דאָס לעבן פון אונדזער לאַנד און דער באַפעלקערונג אירער, פּלוס דאָס לעבן פון דעם יידישן ישוב אין אויסטראַליע, סיי דאָס פּאָזיטיווע און סיי דאָס נעגאַטיווע. דער דאָזיקער עיקר צוגאַנג פון אונדזער אַרבעט וועט זיך בעסער אויסווירקן און וועט אויך בעסער אויפגענומען ווערן פון דעם פערטן דור וואָס דאַרפן איבערנעמען אונדזערע יידישע אַקטיוויטעטן.

מיר דאַרפן איבערטראַגן — דורך פאַרשיידענע וועגן און אופנים — שריפטלעך און מינדלעך, אונדזערע יידישע קולטור־אוצרות אין דער לאַנדס־שפּראַך — ענגליש, וואָס וועט געבן די מעגלעכקייט אונדזערע נאָכפאָלגער — זיך צו באַקענען מיט די יידישע קולטור־שאַפונגען, וואָס זייערע זיידעס און עלטער־זיידעס האָבן געשאַפן און אַזוי אַרום — אין אַ געוויסער מאָס — פאַרשטאַרקן זייער צוגעבונדקייט צום יידישן פאָלק און צו די יידישע קולטור־אוצרות בפרט, וואָס וועט אין רעזולטאַט שאַפן די קרובהשאַפט און שותפותדיקייט מיט אונדזערע יורשים.

מיר דאַרפן אין אונדזער טעגלעכער יידיש־געזעלשאַפטלעכע קולטור־אַרבעט זיך אויפהערן צו גרויסן מיט די אויפטועכצן פון אונדזער פאַרגאַנגענהייט, וואָס זענען שוין מער נישטאָ און וועלן זיך ליידער מער נישט צוריקקערן. מיר דאַרפן מער און מער ריידן און טאָן וועגן די איצטיקע פּראָבלעמען און וועגן, געפינען אַ סינטעז צווישן דעם גרויסן נעכטן מיט דער יידישער פּראָבלעמאַטיק פון היינט, וואָס דאַרף געבן די מעגלעכקייט, אַז יידיש־געזעלשאַפטלעכע קולטור־אַרבעט זאָל קענען גיין האַנט ביי האַנט מיט יידיש־ענגליש קולטור־געזעלשאַפטלעכער טעטיקייט.

מיר דאַרפן געדענקען, אַז דער היגער יידישער ישוב האָט אין משך פון דער 70 יאָריקער „קדימה"־עקזיסטענץ זיך אַנדערש אויסגעשטאַלטיקט ווי די יידישע געזעלשאַפטלעכע קולטור־טוער פון די פריערדיקע דורות האָבן אים געוואָלט זען. מיר דאַרפן נישט זיין בלינד און זען, אַז די יידיש און יידישיסטישע האַפטן פון די אַמאָליקע און איצטיקע קולטור־טוער ביי דער „קדימה" און אויסער דער „קדימה" — ווערן מאַגערער און שוואַכער, ווייל די רעאַליטעט — ווייזט אונדז אויף מיט אַלע סמנים, אַז די נאַציאָנאַלע שפּראַך פון דעם פערטן דור און זיינע נאָכפאָלגער וועט זיין ענגליש!!!

אין אָנבליק פון די עקזיסטירנדיקע באַדינגונגען דאַרף דער געבאָט פון דער שעה זיין, אַז מיר דאַרפן שאַפן אין דעם „קדימה" יובל יאָר אַ קולטור־געזעלשאַפטלעכע אייניקייט פון אַלע שיכטן אין היגן יידישן ישוב אַרום דער גרויסער יידישער נאַציאָנאַלער קולטור־אָרגאַניזאַציע „קדימה", וואָס קען שטאַרקן דעם נאַציאָנאַלן יידיש־קולטור באַוווסטזיין ביי דעם פערטן דור וואָס דאַרף נישט

אויסטראַליע וועגן דעם פּראָיעקט אין 1939, און זיך דאָ פאַרהאַלטן צוליב דער מלחמה.

אין דעם צווייטן אַלמאַנאַך באַגעגענען מיר שוין אַ נייע גענעראַציע פון געזעלשאַפטלעכע טוער און שרייבער, ווי דעם פּעדאַגאָג גיליגיטש; דעם טעאַטראַל — ראָזענשטיין; דעם בעלעטריסט הערץ בערגנער; דעם סעקרעטאַר פון „קדימה", דעם שרייבער ב. וואַרשאַווסקי. אויך די טעמאַטיק פון צווייטן אַלמאַנאַך איז שוין אַ גאַר נייע. מען רעדט שוין וועגן פּליטים (ד"ר בערגנער) פּראָבלעמען פון דערציאונג (גיליגיטש), און מען פרעגט די אַלטע קשיא, וואָס יעדער דור הערט נישט אויף צו פרעגן: ווו גייט אונדזער יוגנט? (בערגנער; יונאָוויטש).

פון די וויכטיקסטע אַרבעטן אין בוך — ווי די רעדאַקציע שאַצט זי אָגב אָפּ — איז די אַרבעט פון איטאַליעניש־ייִדישן אוניווערסיטעט פּראָפעסאָר דזשענטיל. „אונדזער ווירקלעכקייט אין ליכט פון ציפערן". דאָס איז אַן אויסשעפּלעכע אויספאָרשונג וועגן ייִדישן קיבוץ אין אויסטראַליע.

דאָס ייִדישע אויסטראַליע — ווי עס קומט צום אויסדרוק אין צווייטן אַלמאַנאַך — דערנענטערט זיך טעמאַטיש צו דער פּראָבלעמאַטיק פון מזרח־אייראָפּעאישן ייִדן, ערב דער צווייטער וועלט־מלחמה.

פינפאונצוואַנציק יאָר נאָכן צווייטן אַלמאַנאַך — איז אין יאָר 1967 דערשינען דער דריטער אַלמאַנאַך.

דער דאָזיקער אַלמאַנאַך (456 זייטן) טיילט זיך אויס פון די פריערדיקע צוויי, סיי מיטן כאַראַקטער און סיי מיטן אינהאַלט. ער איז אַרויסגעגעבן געוואָרן דורך דער „קדימה" צו איר 55־יאָריקן יובל.

די אימיגראַנטן־מאַסע פון די פופציקער יאָרן האָט זיך שוין בּיסלעכווייז איינגעאָרדנט און נייע מענטשן האָבן גענומען אַריינדרינגען אויף אַלע געביטן פון געזעלשאַפטלעכן לעבן.

די אַרויסגעבער פון אַלמאַנאַך האָבן זיך שוין אויך ברייטער פאַרמאָסטן:

עס האָט געגעבן — שרייבט די רעדאַקציע — יעדן איינעם די מעגלעכקייט אין אונדזער ישוב, וואָס האָט עפּעס ממשותדיקס צו זאָגן אין וועלכער עס איז פאָרם — ליד, דערציילונג, דראַמע אָדער עסיי — צו זיין פאַרטראַטן אין דעם בוך".

און נאָך וועגן די צילן פון אַלמאַנאַך:

„דער אַלמאַנאַך וועט געבן די ייִדן אין דער וועלט אַ געוויסע פאָרשטעלונג וועגן אונדזער ישוב און וועגן אונדזערע שעפערישע כוחות. גלייכצייטיק האָפן מיר, אַז דער אַלמאַנאַך וועט זיין אַ באַשיידענער צושטייער צו דער ייִדישער ליטעראַטור אין דער וועלט".

עס איז געווען צו באַקענען זיך מיט די אָפּטיילונגען פון בוך, כדי צו באַקומען אַ באַגריף פון דעם פּאַרנעם פון אַלמאַנאַך: „קדימה" און איר געשיכטע, געשריבן פון „קדימה" סעקרעטאַר (און רעדאַקטאָר פון אַלמאַנאַך) לייב פרידמאַן. ייִדיש לעבן אין אויסטראַליע — פינף אַרטיקלען.

ווי אַנדערע וועגן אונדז — (באַזוכער אין ייִדישן אויסטראַליע) פינף פאַרצייכענונגען. דערציילונג, ליד, דראַמע — פאַרטראָטן אַכט שרייבער. עסייען — צען אַרבעטן; איינס אין העברעאיש.

אין אַלמאַנאַך געפינען זיך אויך 71 בילדער, ווו עס ווערן שוין דערמאָנט שטעט ווי סידני; פּערט; אַדעלייד; באַלאַראַט; האָבאַרט. אומעטום ווו ייִדן האָבן געלעבט און לעבן נאָך ביז היינט.

זינט דעם דריטן, אַלמאַנאַך און היינט, האָט דער „קדימה" קאָמיטעט געמאַכט אַ פּרוּוו אַרויסצוגעבן אַן אינפאָרמאַציע ביולעטין, פון וועלכן ס'איז דערשינען בלויז צוויי נומערן.

אין די לעצטע 5 יאָר איז אונדז, מיט אַ סך אָנשטרענגונג געלונגען צו אַנטוויקלען אַן ערנסטן זשורנאַל „מעלבורנער בלעטער", און מיר האַלטן שוין ביים 27־טן נומער.

מיר פאַרשטייען אָבער, אַז דאָס באַפרייט אונדז נישט פון דעם חוב — אַרויסצוגעבן דעם פערטן אויסטראַלישן אַלמאַנאַך. אַגב, פּלענער זענען שוין געמאַכט געוואָרן מיט אַ יאָר 6־7 צוריק, ווען די „קדימה" האָט אָפּגעצייכנט 65 יאָר פון איר עקזיסטענץ. ווייטער אָבער, ווי פון דער פּלאַנירונגס סטאַדיע איז עס נישט אַוועק. ווען מיר זאָלן אפילו אויסרעכענען די אַלע סיבות פון אָפּהאַלט, וועט עס אונדז נישט באַפרייען פון אַרויסגעבן דעם פערטן אַלמאַנאַך.

מיר גיבן זיך אָפּ אַ חשבון, אַז ער וועט נישט קאָנען זיין אַזוי רייך אין פאַרשידנאַרטיק, ווי דער דריטער אַלמאַנאַך, צוליב דער פּשוטער סיבה, וואָס עס פעלן שוין צווישן די לעבעדיקע וואַגיקע מיטאַרבעטער און ביישטייער. מיט אַ געהעריקער אָנשטרענגונג אָבער, וואָלט מען געקאָנט אויך די דאָזיקע שוועריקייטן בייקומען.

צום 70־טן יובל פון דער „קדימה" שטייט די פראַגע פון אַרויסגעבן דעם אַלמאַנאַך, ווידער אויף אונדזער טאָג־אָרדענונג.

„אַ זשורנאַליסט, וואָס קאָן טאָן אויך עפּעס אַנדערש, אַפילו בלויז פירן אַ טעקסי אָדער מאַכן שיך — איז אַ פרייער מענטש — אויב ער וויל עס זיין".

וואַלטער ליפּמאַן
(באַרימטער אַמעריקאַנער זשורנאַליסט)

מ. אייזענבוד

די „קדימה" – און דאָס געדרוקטע וואָרט

די „קדימה" — דער פּיאָנער פון יידישער קולטור־אַרבעט אויפן פינפטן קאָנטינענט, האָט אויך צו פאַרצייכענען אויף איר קרעדיט — דעם ערשטן יידישן בוך.

דאָס יידישע געדרוקטע וואָרט איז ערשט געווען אַ וואַסערע צען יאָר אַלט, ווען עס איז דערשינען דאָס ערשטע בוך, אין יאָר 1937, דער „אויסטראַליש־יידישער אַלמאַנאַך".

פון בלעטערן דעם אַלמאַנאַך ווערט קלאָר, אַז דער אינספּירירנדיקער כוח און דער טעכנישער אויספירער פון דעם געוואַגטן פּראָיעקט — אַ בוך פון 340 זייטן — איז געווען דער שרייבער מלך ראַוויטש, וואָס האָט אַ יאָר פריער אָנגעשלאָגן צו די אויסטראַלישע ברעגן.

אין דעם דאָזיקן אַלמאַנאַך איז צונויפגענומען דאָס בעסטע, וואָס יידיש־מעלבורן האָט צו יענער צייט פאַרמאָגט. אינטעלעקטואַלן ווי ד"ר אהרן פאַטקין, ניומאַן ראָזענטאַל; הערש מינץ;בעלעטריסט־זשורנאַליסט ווי פנחס גאָלדהאַר און אַ גאַנצע ריי געזעלשאַפטלעכע טוער, וואָס האָבן ביגעשטייערט צום אַלמאַנאַך זייערע דערפאַרונגען. אַלץ צוזאַמען שטעלט דער אַלמאַנאַך מיט זיך פאָר, ביים היינטיקן טאָג די בלעטלעך פון דער געשיכטע פון די מזרח־אייראָפּעאישע יידן אין וויקטאָריע.

„אַנטדעקט" פאַר דער יידישער וועלט אויסטראַליע, האָט דער שרייבער פרץ הירשביין, וואָס האָט אין יאָר 1921 פאַרעפנטלעכט זיינע רייזע־באַשרייבונגען פון מעלבורן און סידנעי. פאַר יידישן מעלבורן איז דער דאָזיקער באַזוך געווען אַ יום־טוב, ווי עס פאַרצייכנט עס אין אַלמאַנאַך, דער „קדימה"־טוער, ישראל שער ע"ה :

„דאַכט זיך — נישט מער ווי אַ צופעליקער פינפוואָכיקער באַזוך פון אַ יידישן שרייבער — טאַקע דער באַרימטער פרץ הירשביין, אָבער פאַרט נישט מער ווי אַ פאַרבייגייענדיקע דערשיינונג אין מעלבורן, און דאַך, דער דאָזיקער באַזוך האָט דעצידירט אין דער באַשטימונג פון דער ליניע פון דער קומענדיקער מאָדערנער יידישער קולטור־אַרבעט אויפן דאָזיקן קאָנטינענט".

פרוּוון פון יידן צו באַזעצן זיך אויף ערד, זענען געמאַכט געוואָרן אין אַ סך ערטער, אויף דער וועלט. אין די דרייסיקער יאָרן, ווי עס דערציילט אונדז יעקב טריוואַקס ע"ה, האָט זיך אין שעפּערטאָן (אַרום 180 ק"מ פון מעלבורן) געפונען אַ יידישער קיבוץ פון איבער 100 נפשות, וואָס האָבן זיך פאַרנומען אויסשליסלעך מיט ערד־אַרבעט. עס זענען אויך געמאַכט געוואָרן ערנסטע באַמיאונגען צו באַזעצן יידן אויף ערד אין בעריק (אַרום אַ 45 ק"מ פון מעלבורן) זיי זאָלן זיך פאַרנעמען מיט גערטנעריי און עופות־צוכט. („דער נישט געלונגענער עקספּערימענט — פון נ. ה. ראָזענטאַל.)

נאַטאַן שפּילפּאָגעל ע"ה דערציילט וועגן יידן צווישן די גאָלד־גרעבער אין באַלאַראַט, אין יאָר 1854. שפּילפּאָגעל איז געבוירן געוואָרן אין באַלאַראַט, אין יאָר 1874. זיין פאָטער איז געקומען קיין באַלאַראַט פון גאַליציאַנישן שטעטל קאָלאָמיי, אין יאָר 1855. קיין יידיש האָט ער נישט געקענט, און געשריבן אַלץ אין ענגליש.

פון די 24 אַרטיקלען און דערציילונגען, זענען 5 איבערגעזעצט פון ענגליש.

דער ערשטער אַלמאַנאַך פאַרמאָגט אַ וואָגיקן היסטאָריש־קולטורעלן מאַטעריאַל, וואָס איז אַן אוצר פאַר אַ היסטאָריקער.

נאָך אַן אָפּשטאַנד פון 5 יאָר, איז אין דעצעמבער 1942 דערשינען דער צווייטער אַלמאַנאַך, אויף וועלכן עס זאָגט זיך אַז ער איז אַרויסגעגעבן דורך דער י.נ.ב. „קדימה", הגם אויך דער ערשטער איז דערשינען לויט דער איניציאַטיוו און פינאַנסיעלער אונטערשטיצונג פון „קדימה"־טוער.

וואָס אייגנטלעך האָט באַוועגט דעם "קדימה"־קאָמיטעט אַרויסצוגעבן דעם צווייטן אַלמאַנאַך? שרייבט די רעדאַקציע:

„מיט דער דאָזיקער אויסגאַבע איז מען אויסן אַ טאָפּלטן צוועק: צו געבן אַ געהעריקן אויסדרוק דער פּיאָנערישער אַרבעט אויפן געביט פון יידיש און יידישער קולטור, וואָס די „קדימה" האָט אין משך פון דריי צענדליק יאָר אָנגעפירט אין וויטסטן יידישן קיבוץ, און צו דער אייגענער צייט אויך צוגעטראָגן אַ קולטור־צושטייער, וואָס זאָל האָבן נישט נאָר אַ לאָקאַלע, נאָר אויך אַן אַלגעמיינע יידישע באַדייטונג".

דער צווייטער אַלמאַנאַך ציילט שוין 445 זייטן, מיט 15 אַרטיקלען, דערציילונגען און עסייען, עס האָט זיך דאָן געטומלט אין אויסטראַליע, ספּעציעל אין די יידישע קרייזן מיט ד"ר שטיינבערגס פּראָיעקט פון באַזעצן יידן אויף ערד, אין קימבערליי. וועגן דעם איז דאָ אַ גרעסערע אַרבעט אין אַלמאַנאַך. ד"ר שטיינבערג איז געקומען קיין

דער אויסדרוק אָבער איז געווען אַן אַנדערע, צייטנוויז, אַ מער היציקער, בפרט האָט זיך דאָס אַרויסגעוויזן אין ספּאָנטאַנע דיסקוסיעס מיט קאָמוניסטן. עס איז געווען אַ „צופאַל", אַז די יוגנט אָפּטיילונג פון דער „קדימה" איז געווען באַהערשט פון דער קאָמוניסטישער אידעאָלאָגיע, האָט מען געמוזט פאַסיק רעאַגירן און עס האָט ניט געדויערט לאַנג, און די אַזוי גערופענע קאָמוניסטישע יוגנט איז פאַרשוווּנדן געוואָרן.

דער איינפלוס פון די אימיגראַנטן אויף דעם געזעלשאַפטלעכן לעבן אין די יאָרן 1938־1940 און שפּעטער, אין די יאָרן 1945־1950 איז אַ קאַפּיטל פאַר זיך.

(המשך אין קומענדיקן נומער)

דעם גאַנצן ענין פון אַ טאָג־שולע. דאַן האָב איך פאָרגעלייגט, אַז יידיש לשון זאָל מען לערנען די קינדער, וועמענס עלטערן פאָדערן דאָס.

ווען דער צווייטער וועלט־קריג איז אויסגעבראָכן, האָט די גרעסטע מערהייט פון „קדימה"־מיטגלידער געשטיצט די אַליאירטע פעלקער. יידישע יונגעלייט האָבן גלייך וואָלונטירט צו קעמפן קעגן דעם אַלגעמיינעם יידישן שונא, היטלערן י״ש. מען האָט פרייוויליק געקויפט באָנדס און אַ.וו. און געזוכט מיטלען ווי אַזוי צו ראַטעווען וויפל יידן עס איז מעגלעך פון די נאַצי־אָקופּירטע לענדער. די איינציקע וואָס האָבן געשריען, אַז דאָס איז נישט קיין יידישע מלחמה נאָר אַן ענגליש־פראַנצויזישע אימפּעריאַליסטישע מלחמה זענען געווען די „געזערדניקעס" און די קאָמוניסטיש־געשטימטע „קדימה"־מיטגלידער. אַלס אַ ביישפּיל האָבן זיי געבראַכט דעם אָפּמאַך צווישן סטאַלין־מאָלאָטאָוו מיט היטלער־ריבענטראָפּ, וועלכער וועט לייזן די יידישע פּראָבלעמען אין אייראָפּע. אָבער ווען היטלער האָט אַטאַקירט סאָוויעט־רוסלאַנד, האָבן סטאַלינס אָנהענגער געביטן די שטעלונג: „מען דאַרף ראַטעווען סאָוויעט־רוסלאַנד און דאַן וועלן אויך די יידן זיין געראַטעוועט". אָבער קיינער האָט נישט געוואָלט גלייבן אַז זעקס מיליאָן יידן וועלן ווערן פאַרניכטעט אויף אַן אופן, אַז די גרעסטע גזלנים און רוצחים וואָלטן קיינמאָל נישט געגלייבט אַזאַ מעגלעכקייט.

צוויי־דריי יאָר אײדער די צווייטע וועלט־מלחמה האָט זיך געענדיקט, האָבן מעלבורנער און אַנדערע אויסטראַלישע יידן אָנגעהויבן טראַכטן און אַפילו מאַכן פּלענער פון רעהאַביליטאַציע פאַר דעם מזרח־אייראָפּעאישן יידנטום, ווען די מלחמה וועט זיך ענדיקן.

די „קדימה" איז געווען איינע פון די אויסטראַליש־יידישע אינסטיטוציעס, וועלכע זענען געשטאַנען אין שפּיץ פון אָט דער טעטיקייט. אָבער קיינער האָט נישט געחלומט, אַז אַנשטאָט קהילות, שולן, אינסטיטוציעס און בפרט מיליאָנען יידן וועט מען געפינען בערג פון אַש און די שארית הפליטה, מיט ניסים לעבן־געבליבענע.

טויזנטער יידן איבער גאָר דער וועלט האָבן געוואַרט אויף נייעס וועגן זייערע משפחות אָדער איינצלנע קרובים. יעדער איינציקער האָט געהאָפט אַז זיין מוטער אָדער פאָטער, אָדער ברודער איז ערגעץ־ווו צווישן די שארית הפליטה.

יידן האָבן געפרעגט זיך אַליין: „האָבן מיר געטאָן אַלץ אָדער עטוואָס ממשותדיק, כדי צו ראַטעווען אונדזערע טייערסטע און באַליבטסטע פון דעם גיהנום?" און געפרוווט זיך אַליין צו ענטפערן: „יאָ, איך האָב דאָך דערלאַנגט אַ ביטע אויף אַ וויזע פאַר מיין שוועסטער, פאַר מיינע פּלימעניקעס, אָבער ביז איך האָב באַקומען דעם גליקלעכן ענטפער, איז געוואָרן צו שפּעט. די נאַציס האָבן פאַרנומען כמעט ווי גאַנץ מזרח אייראָפּע און מיליאָנען יידן זענען פּאַקטיש הערמעטיש פאַרשפּאַרט געוואָרן אָן קיין שום האָפענונג צו באַפרייען זיך. יידישע היימלאָזיקייט איז געווען די וויכטיקסטע סיבה וואָס מיליאָנען יידן זענען פאַרניכטעט געוואָרן אפילו אַ קליינע היים, אָבער אַן אייגענע האָט געקאָנט ראַטעווען אַ היבשער צאָל יידן. נאָר קיין היים איז ניט געווען, אפילו די וועלכע האָבן געטענהט, אַז זיי זענען יידישע פריינד, האָבן זיך אָפּגעזאָגט אַריינצונעמען יידן. ענגלאַנד איז מסכים געווען אַריינלאָזן עטלעכע צענדליק טויזנט, אָבער נאָר פאַר טראַנזיט. אַז די מלחמה איז אויסגעבראָכן, זענען געבוירן געוואָרן די „דונעראַ", „אַראַנדאָרה סטאַר" (דערטרונקען געוואָרן מיט אַ מערהייט פון די פּליטים), „סטרומה", „פּאַטריה", „סט. לואיס" און פיל אַנדערע. אפילו נאָך דער מלחמה האָט מען געפירט די יידן פון היטלערס לאַגערן צו די לאַגערן אין ציפּערן. אמת, אויסטראַליע האָט געלאָזן אַריינפאָרן עטלעכע טויזנט יידן פאַר דער מלחמה און איניקע טויזנט נאָך דער מלחמה, אַזוי אויך אַמעריקע, וואָס האָט פּראָקלאַמירט אַ קוואָטע פאַר פּליטים, יידישע און נישט יידישע.

מיטגלידער און פריינד פון „קדימה" האָבן געשאַפן דעם „הילפּס־פאָנד" און שפּעטער אויך אַ ספּעציעלע קאָמיסיע וועלכע איז באַשטאַנען פון דאָקטוירים, קראַנקן־שוועסטער און סאָציאַלע אַרבעטער צו העלפן די שארית הפליטה אין די אייראָפּעישע לאַגערן גופא.

אין דער זעלבער צייט, ווען דער הילפּס־פאָנד האָט געזאַמלט געלט פאַר דעם און הילף פאַר אַנדערע לאָקאַלע צוועקן. האָט אויך די אָרגאַניזאַציע „פריינד פון מגן דוד אדום" געזאַמלט געלט פאַר ענלעכע קאָמיסיעס, וועלכע זענען געשיקט געוואָרן פון ארץ ישראל. איך בין געווען טעטיק אין „מגן דוד אדום", געפאָרן אפילו קיין סידנעי, בריזביין און אַדעליד בכדי צו אָרגאַניזירן מעגלעכקייטן צו שיקן פון אויסטראַליע אַמבולאַנסן, טראַנספּאָרטן פון קאָנסערווירטע און אַנדער עסנוואַרג, ווי אויך קליידער און בפרט מעדיקאַמענטן, וועלכע מען האָט געשיקט מיט לופט־פּראַכט.

עס איז וויכטיק צו באַצייכענען, אַז די גרינדונגס־פאַרזאַמלונג פון „די פריינד פון מגן דוד אדום" איז פאָרגעקומען אין אויבערשטן זאַל פון דער „קדימה" אין לייגאָן סטריט, קאַרלטאָן.

מיין גוטער פריינד, לעאָ פינק ע״ה, האָט אין יענע טעג געמאַכט אַ פאָרשלאָג, אַז דער יידישער „הילפּס־פאָנד" וועלכער איז געגרינדעט געוואָרן דורך זיין איניציאַטיוו וועט געבן יערלעך דעם „מגן דוד אדום" אַ היבשע סומע געלט (פינף טויזנט פונט אַ יאָר) בתנאי, די אָרגאַניזאַציע זאָל נישט מאַכן באַזונדערע געלט־זאַמלונגען. האָב איך ביי אים געפרעגט: „דו לעאָ פינק וואָלסט פאַרקויפט אַן אינסטיטוציע פאַר געלט?" — „ניין", האָט ער געענטפערט, „דו ביסט גערעכט", און דערמיט האָט זיך דער ענין פאַרענדיקט.

די כוואַליע פון יידישער עמיגראַציע נאָך דער 2־טער וועלט־מלחמה איז געווען גאָר אַן אַנדערע פון אַלע פריערדיקע כוואַליעס. פון די לאַגערן אין אייראָפּע, פון פוילן, אַנטלאָפענע דורך סיביר און יאַפּאַן, אייראָפּעישע יידן פון סינגאַפּור, עסטרייך, דייטשלאַנד, טשעכאָסלאָוואַקיע און אונגאַרן, די וועלכע זענען געקומען אַלס אינטערנירטע אויף דער „דונעראַ" און שפּעטער געדינט אין די אויסטראַלישע מיליטערישע אַרבעטס באַטאַליאָנען און נאָכן באַפרייאונג פון דינסט, האָבן באַשלאָסן איבערבלייבן אין אויסטראַליע. אויך די וועלכע זענען געקומען אַלס פרייע מענטשן אויף אַנדערע שיפן, אַן ערב רב פון פּראָפעסיעס, ספּעציאַליסטן אויף פיל געביטן, פאַרשידענע בעלי מלאכה׳ס, אַלע האָבן געהאַט איין ציל: אָנהויבן אַ ניי לעבן אין אַ פרייע לאַנד.

איינער פון די אונטערשיידן צווישן די יידישע אימיגראַנטן נאָך דער צווייטער וועלט־מלחמה און פריערדיקע כוואַליעס פון אימיגראַנטן איז געווען דער פאַקט, אַז אַ גרויסע צאָל פון די אימיגראַנטן האָבן געבראַכט אַ רייכן באַגאַזש פון געזעלשאַפטלעכער דערפאַרונג און אָרגאַניזאַציע פון יידישן לעבן אויף אַלערליי געביטן. בתי־כנסת, חינוך־אַנשטאַלטן, קהילות אָרגאַניזירונג, סאָציאַלע באַדערפענישן, קולטורעלע אַספּעקטן.

אמת, מען האָט אויך אַריינגעבראַכט פּאָליטישע אַספּעקטן און אידעאָלאָגיעס וועלכע זענען געווען בולט אין יידישן לעבן אין מזרח און צענטראַל־אייראָפּע, אָבער אַ סך פון זיי זענען געווען באַקאַנט אין אויסטראַליע שוין פריער.

„כי לא על־הלחם לבדו יחיה האדם״ (ניט מיט ברויט אליין לעבט אַ מענטש). אַ מענטש פֿאָדערט אויך עפּעס רוחניות. דער ייִד פון רוסלאַנד און מזרח־איראָפּע וויל לייענען אַ בוך, אַ צייטונג. ער וויל ניט זיין אָפּגעריסן פון ייִדישן פֿאָלק כאָטש ער איז אין אויסטראַליע, 12000 מייל ווייט פון ייִדישע צענטערס.

האָבן זיי באַשלאָסן צו גרינדן אַ קלוב, אַ ביבליאָטעק, עפּעס א צענטער ווו מען קאָן זיך באַגעגענען, דורכרעדן זיך. האָט מען געגרינדעט אַ „קדימה״ אינסטיטוציע. ניט נאָר דער העברעישער נאָמען וואָס הייסט „פֿאָראויס״ איז געווען בולט, נאָר אויך די מאָטיוואַציע פון דער אינסטיטוציע „בית ספרים עברי לאומי״. נישט קיין וווּנדער וואָס מיט 70 יאָר צוריק האָבן די שאַפֿערס און בויער פון דער „קדימה״ אויסגעדריקט אויך זייער טעם און זכות קיום פאַר דער נייער ייִדישער קולטור־היים. די הויפּט־אויפֿגאַבעס דאַרפֿן זיין: 1) אויפלעבן העברעיש און 2) לערנען ענגליש.

דאָס זענען די נעמען פון דעם ערשטן קאָמיטעט: אייזיק הורוויץ — איינער פון די ערשטע אַרבעטער אין ארץ ישראל, וועלכער איז געקומען, ווי ער שרייבט אין זיין בוך — „מיין לעבן״ (אויטאָביאָגראַפֿיע פון אַ ייִד אַ וואַנדערער) — „גאָלד־פיבער — איך פאַר זוכן גאָלד״ אָדער י. ראָכלין, א. סטאָן, ה. טאָפּט, נ. מושין, מ. טאָפּט, א. ניומארק, ה. הויזי — ייִדן פון ארץ ישראל, רוסלאַנד, וועלכע זענען געקומען קיין אויסטראַליע „ווו גאָלד איז אין דער גאַס ווי בלאָטע״. ספּעציעל איז געווען בולט אַ יונגער דאָקטער, משה (מאָריס) פון די ערשטע בילויים אין ראשון לציון — איינער פון די „קדימה״ גרינדער. דער קאָמיטעט איז בפירוש באַשטאַנען פון ייִדן אינטעליגענטע, מענטשן מיט וויזיע וואָס האָבן געהאַט אין זיך דעם אינערלעכן ווילן צו שאַפֿן עטוואָס גוטס וואָס זאָל נוצן ניט נאָר זיי אליין — פּערזענלעך, נאָר אַלע מיטגלידער פון דער קהילה אין יענע טעג (5600) און אויך פאַר אימיגראַנטן וועלכע וועלן קומען אין דער נאָענסטער און אפילו אין די ווייטערדיקע תקופות.

אין אַ קורצער צייט ארום זענען געקומען קיין מעלבורן שלמה ווערטהיים, וועלכער האָט געאַרבעט זיינע ערשטע יאָרן אין גאָלדגריבער אין מערב אויסטראַליע, אפרים שניידער, אַ געוועזענער מיטגליד פון „השומר״ אין ארץ ישראל, אהרן בר־כהן, אפשר דער ערשטער מאָדערנסטער העברעישער לערער. בר־כהן איז שפּעטער געוואָרן אויך דער סעקרעטאַר פון „קדימה״ און שלמה ווערטהיים — אַ באַרימטע פּערזענלעכקייט אין דער היגער ייִדישער געזעלשאַפֿט, בפרט אין דער ציוניסטישער באַוועגונג.

די אַנטוויקלונג פון קדימה״ איז געגאַנגען פֿאָרויס ביז דער ערשטער וועלט מלחמה. דריי יאָר איז אָבער געווען אַ צו קורצע צייט פאַר דער יונגער אינסטיטוציע אויסהאַלטן דעם קריזיס פון די מלחמה יאָרן און ווי אייזיק הורוויץ שרייבט (וועגן די 1920־ער יאָרן, נאָך דעם ערשטן וועלט־קריג) אין צווייטן „קדימה״־אַלמאַנאַך, אין יאָר 1942: „קדימה״ איז געוואָרן בלוט אָרעם... אַ לעבעדיקער מת און מענטשן האָבן צוזאַמענגעפֿאָרט דעם נוטה־למות מיט אַ צווייטן בר־מות... צוויי מתים זענען געגאַנגען טאַנצן. — די „קדימה״ און די ציוניסטישע „התחיה.

...אָבער דאָס איז ניט געווען קיין פּאַסיקער שידוך... אַלטע גוטע פריינד פון „קדימה״... האָבן געזוכט וועגן ווי צו ראַטעווען פון דער צעפֿאַלנקייט דאָס, וואָס וועט זיך לאָזן ראַטעווען. אויך די „התחיה״ פריינד האָבן קיין נחת ניט געשעפּט... מען האָט אָנגעהויבן מורמלען וועגן אַ גט... „קדימה״ האָט אירע אויפגאַבן, „התחיה״ האָט אירע אויפֿגאַבן... אין 1926 איז דאָס שותפות פונאַנדערגעטיילט געוואָרן. „קדימה״ פאַר זיך, „התחיה״ פאַר זיך.

ווען איך בין געקומען קיין מעלבורן אין יאָר 1929, איז מיין פעטער אהרון פאטקין ז״ל געווען דער פרעזידענט פון „קדימה״. ער האָט מיר דערציילט וועגן דער אינסטיטוציע און איר טעטיקייט. נאָך פינף יאָר לעבן אין ארץ ישראל, איז מיר געווען אַ ביסל פרעמד צו הערן וועגן די צילן פון דער „קדימה״, אָבער איך האָב געקאָנט פאַרשטיין די פסיכאָלאָגיע פון אירע מיטגלידער פון די שטעט און שטעטלעך אין פוילן און ליטע, נעמענדיק אין אַכט, אַז זיי האָבן קיין פרייען ייִדישן לעבן און שאַפֿן אויף אייגענעם באָדן נישט געפילט און נישט געזען.

וויסנדיק, אַז איך באַקום רעגולער די ארץ ישראלדיקע טעגלעכע צייטונג „הארץ״ און אויך פאַרשידענע אַנדערע ליטעראַטור, האָט ער מיך איינגעלאַדן צו געבן אַ פאָרטראַג וועגן די אַראַבישע פּאָגראָמען אין חברון, ירושלים און אַנדערע געגנטן פון לאַנד פון אויגוסט 1929. איך האָב ווילנדיק אָנגענומען די איינלאַדונג און דאָס איז געווען מיין ערשטע באַגעגעניש און מיטאַרבעט מיט דער אינסטיטוציע „קדימה״. למרות — איך בין נישט מסכים געווען מיט אַ סך מיטגלידער אין זייער צוגאַנג צו לייזן ייִדישע פּראָבלעמען, און אויך אויף אַנדערע געביטן, האָבן מיר דעריבער געזוכט די פּאָזיטיווע זייטן צו מיטאַרבעטן צוזאַמען. מיט אַ סך יאָרן שפּעטער, ווען איך בין געווען פרעזידענט פון „קדימה״ (1955־1958) בין איך אויך אין דער זעלבער צייט געווען טעטיק אַלס פרעזידענט פון „ברית עברית עולמית״ אין וויקטאָריע.

די „קדימה״, אַלס אַ ייִדישע אינסטיטוציע, ניט קוקנדיק אויף דעם וואָס זי איז אָפיציעל געווען אַלע מאָל אומפאַרטייאיש האָבן די מיטגלידער אָפט מאָל אריינגעפירט פּאָליטיק. איניקע ביישפילן: ביראָבידזשאַן. (ווען די סאָוויעטישע רעגירונג האָט פּראָקלאַמירט די געגנט אין ווייטן מזרח אַלס אַ צוקונפטיקע ייִדישע אויטאָנאָמע געגנט און די ייִדישע מאַסן האָבן דאָס אויפגענומען מיט ביטול, האָבן זיך געפונען אין „קדימה״ מיטגלידער, בפרט די אָנהענגער פון „געזערד״ (אַ פּראָ־סאָוויעטישע אָרגאַניזאַציע), צו מאַכן פּראָפּאַגאַנדע פאַר דער פאַלשער אידייע, וואָס די יעווסעקעס האָבן געוואָלט אויסנוצן אין זייער קאַמף קעגן ציוניזם און אין דער זעלבער צייט באַקומען די פריינדשאַפט פון ענגלאַנד און אַנדערע מערב־לענדער, האָבן נישט נאָר ציוניסטן אין דער „קדימה״, נאָר אויך פיל נישט־ציוניסטן, אַפילו ציון־קעגנער, געמוזט פאַרלירן צייט צו פּאָלעמיזירן מיט די אָנהענגער פון דער יעווסעקציע בפרט און סאָוויעט־רוסלאַנד בכלל.

פון צייט צו צייט זענען געווען רייבונגען איבער זאַמלען געלט פאַר ייִדישע שולן אין פוילן. די ציוניסטיש־געשטימטע מיטגלידער פון „קדימה״ האָבן געפֿאָדערט, אַז די געזאַמלטע געלטער זאָל מען צעטיילן צווישן ציש״אָ־שולן און „תרבות״־שולן, אָבער די קעגנער פון העברעאיש זענען געווען קעגן אַזאַ שותפות. האָט מען געמאַכט באַזונדערע זאַמלונגען. ווער האָט געליטן? אַלע שולן!

ווען דער דראַנג פאַר גרינדן אַ ייִדישע טאָג־שולע אין מעלבורן איז געוואָרן זייער שטאַרק האָט די „קדימה״ אין פרינציפּ געשטיצט דעם פאָרשלאַג, אָבער זי האָט געפֿאָדערט, אַז ייִדיש לשון זאָל זיין אָבליגאַטאָריש. אָבער איך, דער איניציאַטאָר פון דעם פאָרשלאַג, בין געווען קעגן דער פֿאָדערונג, ווייל אַ גרויסע צאָל קעגנער פון דעם פּראָיעקט האָבן דערוואַרט פון מיר די הסכמה און דאַן וואָלטן זיי צוגעצויגן די אַזוי גערופענע נייטראַלע מיטגלידער פון „באָאַרד״, אַפילו ציוניסטן און וואָלטן צעבראָכן

70 יאָר „קדימה" 1911—1981

ב. צ. פּאַטקין

זכרונות

די „קדימה" ווערט הײַנטיקן יאָר אַ בת־שבעים. די געשיכטע פון „קדימה׳ס" אַנטוויקלונג, איז די געשיכטע פון אַ גרויסן טייל פון דעם אויסטראַלישן ייִדישן ישוב. איך זאָג אויסטראַליער, ניט נאָר מעלבורנער ייִדישן ישוב, ווייל עס זענען געווען פאַלן ווען די „קדימה" האָט געווירקט ניט נאָר אויפן קולטורעלן און סאָציאַלן לעבן פון דעם מעלבורנער ישוב, נאָר אויך אויף די פאַרשידענע ייִדישע ישובים און סידנעי, פּערט און אפילו אין בריזביין.

אין די דריי שטעט זענען פון צייט צו צייט אָנגעקומען היבשע צאָלן אימיגראַנטן, אין די יאָרן צווישן די צוויי וועלט מלחמות. אָפטמאָל פלעגן גרופּעס מזרח אייראָפּעישע ייִדן אין די שטעט נאָכפאָלגן די טעטיקייט פון דער „קדימה", בפרט אויפן קולטורעלן געביט בכדי צו פּלאַנירן זייערע אייגענע אונטערנעמונגען.

די סיבה איז געווען די זעלבע וואָס האָט געבראַכט די גרינדער פון דער „קדימה" אויפצושטעלן די ייִדישע נאַציאָנאַלע אינסטיטוציע אין מעלבורן. די נייע אימיגראַנטן פון רוסלאַנד, פּוילן, ליטע, לאַטוויע און אפילו פון רומעניע האָבן זיך ניט געקאָנט געפינען אַן אייגענע קולטורעלע „היים" צווישן די האַלב אָדער דריי פערטל אַסימילירטע ייִדן, וועלע זענען אָנגעקומען פון די זעלבע געגנטן אין סוף פון 19־טן און אָנהויב 20־טן יאָרהונדערט, בפרט דער צווייטער און דריטער דור וועלכע זענען געוואָרן אינגאַנצן אַסימילירט.

די מערהייט פון די ייִדישע אימיגראַנטן זענען געקומען פון מזרח־אייראָפּע, וואָס איז געווען אַן אינטעגראַלער חלק פון צאַרישן רוסלאַנד און די שפּראַך על פּי רוב איז געווען ייִדיש און אַ ביסל רוסיש. אין דער זעלבער צייט זענען געקומען אימיגראַנטן פון ענגלאַנד און פון די צענטראַל־אייראָפּעישע לענדער. די ייִדיש־ענגלישע אימיגראַנטן זענען על פּי רוב געווען דער צווייטער און דריטער דור פון מזרח אייראָפּעישער ייִדישער אימיגראַציע קיין ענגלאַנד און אירלאַנד. דער ערשטער דור פון די זעלבע אימיגראַנטן האָבן נאָך געהאַט אַ שייכות צו ייִדיש לעבן פון די שטעטלעך און אפילו גרעסערע שטעט, אָבער אַ היבשע צאָל פון צווייטן און דריטן דור זענען שוין געווען מער אָדער ווייניקער אַנגליזירט און האָבן ניט געהאַט די אינערלעכע פאָדערונג צו אַ המשך פון ייִדיש לעבן אפילו אַזוי ווי זייערע עלטערן, זיידעס און באָבעס.

די ייִדישע אימיגראַנטן פון צענטראַל אייראָפּע האָבן געקוקט אויף די מזרח אייראָפּעישע ייִדן ווי „אָסט־יודען" — נידעריקער פון זיי, די דייטשן, עסטרייכער און ייִדן פון ענגלאַנד. ייִדן פון ספרדישן אָפּשטאַם האָבן זיך ניט באַפריינדעט מיט די רוסישע און מזרח אייראָפּעישע ייִדן. דאָס זענען געווען צוויי וועלטן. זיין האָבן געגלייבט אין זעלבן גאָט און על־פּי־רוב געהאַט דעם זעלבן נוסח דאַוונען...

צווישן זיי זענען געווען זייער ווייניק אַקאַדעמיקער אָדער דאָקטוירים, אינזשיניערן און אַנדערע פּראָפעסיאָנאַלן. די מערהייט זענען געווען קליינע קרעמער, בעלי־מלאכות, געשעפטס־לייט.

די ענגלישע און צענטראַל אייראָפּעישע ייִדישע אימיגראַנטן האָבן זיך ניט געחבר׳ט מיט די רוסישע אָדער מזרח־אייראָפּעישע ייִדן. נישט זיי האָבן געהאַט אַ בשותּפותדיקע שפּראַך און ניט בשותּפותדיקע אינטערעסן.

איז געקומען די צייט, ווען אייניקע פון די מער אינטעליגענטערע מזרח אייראָפּעישע ייִדן האָבן דערפילט, אַז

און צו ווייניק מענטשן, מ׳זאָל זיי קאָנען באַוואָרענען — האָט געהאַט אַ באַלערנדע לעקציע ערשט מיט אַ דריי יאָר צוריק, ווי אַזוי פרעמדע קאָנען אומבאַמערקט אַרײַנדרינגען קיין אויסטראַליע:

נישט באַוואָפנטע, אַלטע, האַלב־חרובע שיפלעך, אָן געהעריקע נאַוויגאַציע אינסטרומענטן, איבערגעלאָדן מיט פּליטים פון וויעטנאַם, זענען אָנגעקומען אומבאַמערקט צו אונדזערע גרענעצן. פון דער דערפאַרונג איז קלאָר געוואָרן, אַז אַ גוט־אָרגאַניזירטער פּלאַט (נישט דווקא אַ סאָוויעטישער) קאָן איך משך פון וואָכן אַריבערפירן אַן אַרמיי און זי אײַנקוואַרטירן אומבאַמערקט, און פון דער יבשה גופא אָנהייבן אַן אינוואַזיע.

כאָטש אויסטראַליע איז אַ טייל פון אַזיע, געהערט זי פאָרט פּאָליטיש, קולטורעל, שפּראַכלעך און עטניש — צום מערב. די הילף פון אַמעריקאַנער אויסשפּיר־עראָפּלאַנען איז פון אַ גאָר וויכטיקער באַדייטונג.

אגב געפינען זיך שוין אַמעריקאַנער קאָמוניקאַציע פאַרבינדונגס־באַזעס אויף ווײַטלעכע ערטער אין אויסטראַליע ווי פּיין גאַפּ און מערב־גאַפּ. זיי האָט לעצטנס באַזוכט דער פירער פון דער לייבאָר פּאַרטיי ביל הײַדן, און אויך ער האָט אָפּגעשאַצט זייער נוציקייט. זיי דינען צו קאָמוניקירן מיט די פליענדיקע סאַטעליטן און שווימענדיקע אונטערוואַסער־שיפן.

פון די אַרויסטריטן פון דער לייבאָר־אָפּאָזיציע ווערט פאַרשטענדלעך די מורא, אַז די ב־52 עראָפּלאַנען קאָנען אויך גענוצט ווערן צו פירן אטאָם־באָמבעס אין צייט פון אַ קאָנפליקט אָן צו פאַרשטענדיקן זיך מיט דער אויסטראַלישער רעגירונג. די איבערעדעניש, אַז נייטראַליטעט קאָן אויסהיטן אונדזער קאָנטינענט גרענעצט זיך — מילד זיך אויסגעדריקט — מיט נאַיוויטעט. אין צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, ווען אויסטראַליע איז געווען באַדראָט פון די יאַפּאַנער, האָט די קערטין־רעגירונג (לייבאָר) אײַנגעלאַדן די אַמעריקאַנער, זיי זאָלן פאַרטיידיקן אויסטראַליע.

ווי די מעשה זאָל נישט זיין, איז קלאָר: פּונקט ווי אַמעריקע דאַרף אויסטראַליע, צוליב איר געאָגראַפישער פּאָזיציע אין דעם וועלט־טייל, אַזוי דאַרף אויסטראַליע די הילף פון אַמעריקע נישט נאָר אין צייט פון אַ מיליטערישן קאָנפליקט, נאָר אַפילו אין שלום־צייט, ווען ס׳ברייטערט זיך אַ וואַכזאַם אויג אויף אונדזערע גרענעצן.

מאַרק ב. די עראָפּלאַנען „ב־52" — און מיר

די תקופה אין וועלכער מיר לעבן, קאָן אָן שום וואַקלעניש אַנגערופן ווערן: די תקופה פון צווישן פּלאַנעטאַרער קאָמוניקאַציע. דערווייל איז עס נאָר באַגרענעצט צו וויסנשאַפטלעכע און מיליטערישע פאָרשונגען — עס איז אָבער געגוג כאַראַקטעריסטיש דער פאַקט — אַז אַ סאַטעליט קאָן אַרומקרייזן אונדזער ערד־קיילעך אין משך פון 90 מינוט.

פון געשיכטלעכער דערפאַרונג ווייסן מיר, אַז אַלע וויכטיקע מלחמות (די באַלקאַן־מלחמה, די ערשטע און צווייטע וועלט־מלחמות) זענען פאָרגעקומען אין אייראָפּע. אַלס רעזולטאַט פון דער דערפאַרונג מעסטן מיר נאָענט און ווייט נישט לויט געאָגראַפישע באַגריפן: ווי ווייט עס איז פון פונקט אַ ביז פונקט ב, נאָר אין מיליטערישע: ווי ווייט די אָדער יענע געגנט אָדער לאַנד איז ווייט פון די דירעקטע מלחמה אָפּעראַציעס.

נעמען מיר אין אַכט די דערשיינונג פון 90 מינוט פליען, איז פון מיליטערישן שטאַנדפּונקט בכלל נישט מעגלעך פעסטצושטעלן וועלכעס אָרט אויף דער וועלט איז ווייט און וועלכעס איז נאָענט.

בכלל באַנוצט די היינטצייטיקייט אין איר טערמינאָלאָגיע מיליטעריש־פּאָליטישע באַגריפן, אָנשטאָט די טראַדיציאָנעל־געאָגראַפישע. פון די פיר זייטן פון דער וועלט: צפון, דרום, מזרח, מערב — האָט מען בלויז איבערגעלאָזט צווי: מזרח און מערב (מיט אַ פּאָר וואַקלענדיקע רעזשימען אין צווישן, וועלכע קיינער נעמט נישט ערנסט, און וועלכע הייסן לויט דער זעלבער טערמינאָלאָגיע: די דריטע וועלט, אָדער די נייטראַלע מלוכות).

באַוואָפנט מיט אָט די אַלע ידיעות קאָנען מיר מאַכן אַ פּרוּוו צו אַנאַליזירן די צוועמקעסיקייט פון דעם באַשלוס, וואָס ס'האָט אָנגענומען די אויסטראַלישע רעגירונג צו דערלויבן די באַוווסטע אַמעריקאַנער מיליטערישע עראָפּלאַנען, וועלכע טראָגן דעם צייכן: ב־52, צו באַנוצן זיך מיט די פלי פלעצער אין דער שטאָט דאַרווין.

די אויפגאַבע פון די עראָפּלאַנען זענען (געגויער: דאַרפן זיין) פּאַטראָלירן די באַוועגונג פון שיפן אין אינדישן אָקעאַן, וועלכן מ'האָט אַמאָל באַצייכנט ווי דער שטילער אָקעאַן. אָבער ווידער: די געאָגראַפן האָבן נישט געקאָנט פאָרויסזען די פּאָליטישע געשעענישן — און דער אינדישער אָקעאַן איז שוין דווקא געוואָרן אַ שטורמישער, ספּעציעל ווען די פּלאַטן פון רוסלאַנד און אַמעריקע האָבן אין אים פאַרנומען וויכטיקע סטראַטעגישע פּאָזיציעס.

שוין מיט אַ יאָר צוריק האָבן אויסטראַלישע אינטעלעקטואַלן און גייסטלעכע פּרובירט אינספּירירן דער עפנטלעכער מיינונג צו פּראָטעסטירן קעגן דעם פאַרשלאָג, וואָס איז געווען אין דער סטאַדיע פון פאַרהאַנדלונגען צווישן אַמעריקע און אויסטראַליע. די רעאַקציע פון די ברייטע אויסטראַלישע מאַסן איז געווען כמעט בול. אַפילו פאַר די פירער פון דער לייבאָר־פּאַרטיי (וואָס זענען אין גרונד־, אַנטי אַמעריקאַניש) איז קלאָר געוואָרן, אַז זיי קאָנען נישט קומען צו דער באַפעלקערונג מיט איבערצייגנדיקע אויפקלערונגען, פאַר וואָס מען דאַרף נישט דערלויבן דאָס באַנוצן אויסטראַלישע פלי־פעלדער פאַר די עראָפּלאַנען ב־52 — בלויז מיט פּאַציפיסטישע אַרגומענטן.

בכלל קען קיין שום ערנסטע פּאַרטייביים היינטיקן טאָג — מיט פּערספּעקטיוון צו ווערן די רעגירונג אין וואָסער נישט איז דעמאָקראַטיש לאַנד — פאַרבייטן פּאָליטישע ריכט־ליניעס (רעאַלפּאָליטיק) אויף פּאַציפיסטישע אידעאַלן אָדער סענטימענטן — ווי שיק און אַנציענד זיי זאָלן נישט זיין.

געוויס האָבן אייראָפּעאישע מלוכה פירער און פּאָליטיקער מער דערפאַרונג און פּאָליטישע פּערספּעקטיוו, ווי די אויסטראַלישע. אין אַ דערקלערונג פון דער מערב־דייטשער רעגירונג (אָנגעפירט פון סאָציאַל־דעמאָקראַטן) זאָגט זיך:

„דער מערב קאָן נישט אַקצעפּטירן אַ סטאַטוס קוואָ, וואָס גיט דויערהעפטיקייט לטובת די סאָוויעטן, אָן אַ קעגנגעוויכט פון נאַטאָ".

אַן אָנגעזעענער אייראָפּעישער פּאָליטיקער קאָמענטירט ברעזשניעווס אַרויסטריט אויפן 26־טן קאָנגרעס פון דער רוסישער קאָמפּאַרטיי:

ברעזשניעוו, אויפן 26־טן קאָנגרעס האָט פאָרגעלייגט, מען זאָל אָפּשטעלן אַלע צוגרייטונגען צו פאַנאַנדערשטעלן אין מערב־אייראָפּע 572 אַמעריקאַנער באַוועגלעכע ראַקעטן, ווי אויך ראַקעטן פון טיפּ „פּערשינג 2".

אין דער זעלבער צייט האָבן די סאָוויעטן אין אייראָפּע אַרום 160 פון זייערע אייגענע אינסטאַלאַציעס צו באַנוצן זיך מיט די סאָוויעטיש־קאָנסטרואירטע ראַקעטן ס. ס.־20".

אויסטראַליע וואָס איז אַן אינדזל מיט צופיל גרענעצן

עס איז נאַיוו און לעכערלעך צו באַהויפּטן, אַז די דאָזיקע עמיגראַציע איז אַ סאָוויעטישער זשעסט פון אָנערקענונג פון דער יידישער מדינה.

די וויזע קיין ישראל איז נישט מער ווי אַ פּרינציפּיעלער תירוץ פאַרן אינערלעכן געברויך. די עמיגראַציע האָט מער צו טאָן מיט דער טראַדיציע פון קאָנסטאַנטין פּאָביעדאָנאָסצעוו, ווי מיט עליה.

פאַרשטייט זיך, אַז אין די אומשטענדן דאַרפן מיר אונטערשטיצן און קעמפן פאַר די רעכט פון די רוסישע יידן צו עמיגרירן, אָבער גלייכצייטיק דאַרף אָנגיין אַ קאַמף אויף דעם אינטערנאַציאָנאַלן פאָרום פאַר די פולע בירגער רעכט, פון די סאָוויעטישע יידן אַלס נאַציאָנאַלע מינדערהייט, וואָס ווילן נישט אָדער קענען נישט עמיגרירן.

ד"ר מ. פערשטענדיק

איז געווען, וואָס נאָך דער מלחמה האָבן זיי אינטערוועניִרט בײַ די סאָוויעטישע אַמטן פֿאַר די ייִדן, וואָס מען לאָזט זיי ניִשט אַרײַן אין זייערע דירות און ווערן שיקאַניִרט ווען זיי ווילן צוריקבאַקומען זייערע אַרבעטס־פּלעצער. עס הייסט אויך, אַז זיי האָבן געשיקט אַ מעמאָראַנדום צו סטאַליִנען אין וועלכן זיי האָבן געפֿאָדערט אַנצונעמען שריט קעגן דעם באַנייטן אַנטיסעמיטיזם און גלײַכצײַטיק האָבן זיי פֿאָרגעשלאָגן צו דערמעגלעכן די אויסגעוואָרצלטע ייִדן זיך צו באַזעצן אויפֿן קרימער האַלבאינדזל.

פֿאַקטיש האָט דער סאָוויעטישער רעזשים געחתמעט דעם גורל פֿון דעם אַנטי־פֿאַשיסטישן קאָמיטעט אין 1946. דאָס איז צו דרינגען פֿון איציק פֿעפֿערס אַרטיקל אין „איינִיקייט" (די צײַטשריפֿט פֿון קאָמיטעט). איציק פֿעפֿער האָט פֿאַרטיידיקט דעם קאָמיטעט: „מיר האָבן קיינמאָל ניִשט פּראָקלאַמירט די איינִיקייט פֿון כלל ישׂראל . . . נאָר די אַנטי־פֿאַשיסטישע איינִיקייט . . . אַ סימן, אַז באַלד נאָך דער מלחמה האָט דער רעזשים שוין באַשולדיקט דעם אַנטי־פֿאַשיסטישן קאָמיטעט אין סאָלידאַריטעט מיט דעם כלל ישׂראל. איליאַ ערענבורג האָט דער ערשטער דערשמעקט די געפֿאַר און רעזיגנירט פֿון קאָמיטעט. עס זעט אָבער אויס, אַז דער סאָוויעטישער רעזשים איז ניִשט גרייט געווען צו דולדן די איינִיקייט פֿון קאָמיטעט אַפֿילו בלויז מיטן סאָוויעטישן ייִדנטום, וואָס האָט זיך מאַניפֿעסטירט אין די אינטערווענצן קעגן אָפֿענע, ברוטאַלע אַנטיסעמיטישע שיקאַנעס קעגן די ייִדן אין סאָוויעט רוסלאַנד.

אַזוי האָט דער רעזשים אויסגעטראַכט אַ בלבול, אַז דער קאָמיטעט פּלאַנירט אָפּצורייסן דעם קרימער האַלבאינדזל פֿאַר אַ ייִדישע רעפּובליק און אַ באַזע פֿאַר די שונאים פֿון ראַטנפֿאַרבאַנד. די מיטגלידער פֿון קאָמיטעט זענען פֿאַראורטיילט געוואָרן צום טויט און מיט זיי, די ייִדישע שרײַבער, אַרטיסטן און קולטור טוער.

דאָס סאָוויעטישע ייִדנטום האָט דורכגעמאַכט דעם אויסגעטראָטענעם וועג אַרום דעם אַלטן קרײַז פֿון צאַרישן אַנטיסעמיטיזם ביז פֿולע עמאַנציפּאַציע. די אויפֿקלערונג, די איבערשיכטונג פֿון דעם „דעגראַדירנדיקן" מיטלשטאַנד פֿון קליין הענדלער ביז צו דער פּריווילעגירטער געזעלשאַפֿט פֿון אינטעלעקטואַלן, טעכנאָקראַטן און פּראָפֿעסיאָנאַלן. זיי האָבן באַצאָלט מיט אַסימילאַציע, בכדי צו פֿילן זיך „גלײַך" אין דער נײַער געזעלשאַפֿט און . . . צוריקגעקומען צום אויסגאַנגס־פּונקט פֿון אַנטיסעמיטיזם.

אין די נאָך מלחמה יאָרן האָט דאָס רוסישע ייִדנטום זיך געפֿונען אין לאַגע פֿון פֿאַרצווייפֿלונג. דער שאָק פֿון די שחיטות, אויסגעפֿירט דורך זייערע סאָוויעטישע מיטבירגער; די אַנטיסעמיטישע כוואַליע פֿון דער סאָוויעטישער באַפֿעלקערונג אין די אָקופּירטע טעריטאָריעס נאָך דער באַפֿרייאונג; די פּאַסיוויטעט פֿונעם רעזשים קעגנאיבער דעם באַנייטן אַנטיסעמיטיזם פֿון דער באַפֿעלקערונג; דער אָפֿענער אַנטיסעמיטיזם פֿון די נידעריקע אינסטאַנצן אין דער אַדמיניסטראַציע — דאָס אַלץ האָט גורם געווען דעם פּסיכאָלאָגישן איבערברוך פֿון דעם רוסישן ייִדנטום.

דער אָפֿענער, אָפֿיציעלער אַנטיסעמיטיזם איז געקומען צום אויסדרוק אין יאָר 1948, אין דער קאַמפּאַניע קעגן די „קאָסמאָפּאָליטן". אַסימילירטע ייִדישע אינטעלעקטואַלן מיט רוסיפֿיצירטע נעמען זענען באַשמוצט געוואָרן אַלס „בעזפּאַספּאָרטניקעס" (מיינט אָן אַ היימלאַנד), דערבײַ זענען דערמאָנט געוואָרן זייערע אַלטע ייִדישע משפּחה נעמען, בכדי אַלע זאָלן וויסן אַז די „פֿאַרעטער" זענען די ייִדן.

ניִשט קיין ווונדער, אַז טויזנטער ייִדישע אינטעלעקטועלע און טעכנאָקראַטן — שאָקירט און פֿאַרצווייפֿלט זענען אַוועק קיין ביראָבידזשאַן צוזאַמען מיט זייערע משפּחות, מיינענדיק אַז דאָרט וועלן זיי געפֿינען אַ מקום מקלט פֿון דעם ים פֿון שׂנאה.

די קולמינאַציע פֿון דעם אָפֿיציעלן אַנטיסעמיטיזם איז געקומען צום אויסדרוק אין דער בלבול־באַשולדיקונג קעגן די ייִדישע דאָקטוירים, אַז זיי האָבן פּלאַנירט צו דערמאָרדן סטאַליִנען און אַנדערע סאָוויעטישע פֿירער.

ס'זענען פֿאַראַן באַווײַזן, אַז דער ציל פֿון דעם בלבול פּראָצעס קעגן די דאָקטוירים איז געווען אַ פּלאַנירטער „ספּאָנטאַנער" פּאָגראָם קעגן די ייִדן און בכדי „צו ראַטעווען" די ייִדן איז צוגעגרייט געוואָרן אַ דעקרעט אַרויסצושיקן אַלע ייִדן אין די גולאַג לאַגערן, אין סיביר און קאַזאַכסטאַן.

דער פּלוצימדיקער טויט פֿון סטאַליִנען איז זיכער געווען אַ נס . . .

אמת, נאָך סטאַליִנס טויט איז דער דאָקטוירים פּראָצעס אָפּגערופֿן געוואָרן. אָבער דער אַנטיסעמיטיזם אין סאָוויעט רוסלאַנד גייט ווײַטער אָן אין אַ מער קאָנטראָלירטער פֿאָרם אונטער דעם שלייער פֿון „אַנטיציִאָניזם".

עס איז אומווירדיק פֿון עטישן שטאַנדפּונקט, צו באַצייכענען די נאַציאָנאַלע אויפֿלעבונג פֿון רוסישן ייִדנטום אַלס אַ „נס".

דאָס רוסישע ייִדנטום האָט מיטגעמאַכט די שווערע ליידן, וואָס ליידער, זענען זיי די קענצייכנס פֿון ייִדישן פֿאָלק, אין דער לאַנגער ייִדישער געשיכטע אין די תּפֿוצות. נאָך אַן אילוזאָרישן קורצן פּעריאָד פֿון פּרוּוון צו אַנטלויפֿן פֿון זיך, האָבן די איבעריקע ייִדן ווידער געפֿונען דעם וועג צו זיך.

וואָס איז די צוקונפֿט פֿון סאָוויעטישן ייִדנטום?

וויליאַם קאָרעי רעפֿלעקטירנדיק די דאָזיקע פֿראַגע דערמאָנט די אַ פּאַקאַליפּטישע וויזיע פֿון קאָנסטאַנטין פּאָביעדאָנאָסצעוו (באַראַטער פֿון צאַר אַלעקסאַנדער דעם דריטן): „אַ דריטל וועט אומגעבראַכט ווערן, אַ דריטל וועט זיך טאָטאַל אַסימילירן, אַ דריטל וועט עמיגרירן" . . .

די נאַצי־אינוואַזיע האָט ליקווידירט איין דריטל פֿון רוסישן ייִדנטום. די עמיגראַציע פֿון די רוסישע ייִדן, וואָס גייט אָן אין גרעסערע און קלענערע צאָלן, איז אַ טייל פֿון דעם פּלאַן פּטור צו ווערן פֿון די ייִדן.

אַז דאָס סאָוויעטישע יידנטום אין די לעצטע יאָרן פאַר דער מלחמה איז דורכגעגאַנגען דעם זעלבן פּראָצעס וואָס דאָס דייטשע יידנטום אין דער צייט פון דער „אייראָפּעאישער אויפקלערונג“ און עמאַנציפּאַציע נאָך דעם פּעריאָד פון משה מענדעלסאָן: ראַדיקאַלע אַסימילאַציע אין וועלכער שמד איז געוואָרן דער פּאַספּאָרט צו דער ציוויליזירטער און פּריווילעגירטער געזעלשאַפט, ווי היינע האָט זיך אויסגעדריקט.

אויך די אַנטווישונג פון סאָוויעטישן יידנטום און די רעאַקציע פון דער סאָציאַליסטישער געזעלשאַפט אין דעם סאָוויעטישן רעזשים איז זייער ענלעך צו דער אַנטווישונג פון דעם אַסימילירטן דייטשן יידנטום און די רעאַקציע פון דער קריסטלעך־בורזשואַזער געזעלשאַפט.

פּראָפ. שמואל עטינגער באַהויפּטעט, אַז די ערשטע אָפיציעלע מאַניפעסטאַציעס פון אַנטיסעמיטיזם אין סאָוויעט רוסלאַנד זענען געקומען צום אויסדרוק אין די רייני־קונגס פּראָצעסן, ביים סוף פון יאָר 1936, און אַז עס איז נישט אויסגעשלאָסן, אַז דאָס איז געווען דער אָנהויב פון סטאַלינס אַוווערטורע צו היטלערן, וואָס האָט זיך קולמינירט אין דעם ריבענטראָפּ־מאָלאָטאָוו אָפּמאַך (1939).

פּראָפ. עטינגער שטעלט אָבער נישט צו קיין באַווייזן, כדי צו באַגרינדן די דאָזיקע טעזע. זינאָוויעוו און קאַמעניעוו זענען פאַראורטיילט געוואָרן צום טויט צוזאַמען מיט אַ גאַנצע רייע פּראָמינענטע קאָמוניסטן פון דער אַלטער גוואַרדיע פון נישט ייִדישער אָפּשטאַמונג. און דווקא מיט זינאָוויעוו און קאַמעניעוו, וואָס האָבן געשאַפן די „טראָיקע“ מיט סטאַלינען נאָך לענינס טויט — האָט סטאַלין געהאַט אַ לאַנגן חשבון. אַזוי, אַז פאַקטיש האָט זייער ייִדישע אָפּשטאַמונג נישט געהאַט קיין שייכות מיט די טויט־אורטיילן.

גלייכצייטיק באַטאָנט פּראָפ. עטינגער, אַז די יידן אין דעם צווייטן עשאַלאָן פון אַדמיניסטראַציע און פּאַרטיי האָבן אין דער זעלבער צייט נישט געפילט קיין שום אַנטיסעמיטישע סימפּטאָמען.

פאַקטיש זענען אין די דרייסיקער יאָרן נישט געקומען צום אויסדרוק קיין שום אַנטיסעמיטישע סימפּטאָמען און דער פּראָצעס פון אַסימילאַציע איז אָנגעגאַנגען אין פולן שוווּנג, און די געמישטע חתונות האָבן מיטגעהאָלפן צו פאַרדעקן די ייִדישע אָפּשטאַמונג פון די קינדער און זיי זענען אין די פּאַספּאָרטן באַצייכנט געוואָרן אַלס רוסן.

די דייטשע אינוואַזיע (יוני 1941) האָט אַריינגעוואָרפן דאָס סאָוויעטישע יידנטום אין תהום פון דער שואה אָן שום וואָרענונג.

אין דעם פּעריאָד פון דער סטאַלין־היטלער קאָלאַבאָראַציע האָט די סאָוויעטישע פּרעסע פאַרשוויגן דעם גורל פון די יידן אין די נאַצי־אָקופּירטע לענדער.

די סאָוויעטישע יידן האָבן זיך נישט געריכט אויף דעם אומגליק. אין די אָקופּירטע געגנטן פון סאָוויעט־רוסלאַנד האָבן צוזאַמען מיט דער דייטשער אַרמיי מאַרשירט די ספּעציעלע עקסטערמינאַציע אָפּטיילונגען. די אַרמיי האָט דעראָבערט די שטעט און די ספּעציעלע אָפּטיילונגען זענען גלייך צוגעטראָטן צום מאַסן־מאָרד אויפן אָרט אָן „צו שפּילן זיך“ אין אַ געטאָ אַלס די ערשטע שטופּע צו די גאַז־קאַמערן.

דעמאָלט האָט אויך געפּלאַצט די אילוזיע, אַז דער סאָציאַליזם האָט אָפּגעשאַפן דעם אַנטיסעמיטיזם און דורכגעדרונגען די נאַציאָנאַליטעטן פון ראַטנפאַרבאַנד מיט דעם גייסט פון קעגנזייטיקער פריינדשאַפט.

אין קיין שום לאַנד, אונטער דער אָקופּאַציע פון די נאַציס זענען נישט געווען אַזויפיל אָפענע קאָלאַבאָראַטאָרן מיט די נאַציס. די אוקראַינער (אויך ליטווינער), באַוואָפנט דורך די נאַציס האָבן צוזאַמען מיט די דייטשע עקסטערמינאַציע אָפּטיילונגען אויסגעפירט די שרעקלעכסטע שחיטות איבער יידן. ווייניקער יידן האָבן זיך געראַטעוועט אין די נאַצי־אָקופּירטע טעריטאָריעס פון סאָוויעט־רוסלאַנד, ווי אין אַנדערע לענדער.

אין די טראַגישע יאָרן איז פאָרגעקומען דער איבערברוך אין דעם סאָוויעטישן יידנטום.

דער סאָוויעטישער רעזשים האָט באַשלאָסן אויסצונוצן די ייִדישע טראַגעדיע צו געפינען שטיצע ביים אַמעריקאַנער יידנטום פאַר עפענען דעם צווייטן פראָנט. אַזוי איז אויפגעשטעלט געוואָרן דער ייִדישער אַנטי פאַשיסטישער קאָמיטעט אין 1942.

פאַקטיש האָט די אידייע פון אַזאַ קאָמיטעט געשטאַמט פון הענריק ערליך און וויקטאָר אַלטער. די צוויי געוועזענע פירער פון פוילישן „בונד“ האָבן פאָרגעשלאָגן דעם געדאַנק צו דער סאָוויעטישער רעגירונג. אָבער בלויז דער געדאַנק אָנצוקניפּן פאַרבינדונגען מיט דעם יידנטום אין דער מערב־וועלט איז באַטראַכט געוואָרן פאַר אַזאַ חטא, אַ פאַראַט פאַר וועלכן די צוויי בונדישע פירער האָבן באַצאָלט מיט זייער לעבן סוף 1941.

אַ פּאָר חדשים שפּעטער, ווען די שלעכטע מיליטערישע לאַגע אויף די פראָנטן האָט זיך פאַרערגערט, איז דער געדאַנק פאַר דעם אַנטי־פאַשיסטישן קאָמיטעט געכשרט געוואָרן.

שלמה מיכאָעלס און איציק פעפער זענען אַרויסגעשיקט געוואָרן צום יידנטום אין דער מערב וועלט, זיי האָבן אַרומגערייזט אין אמעריקע, קאַנאַדע און ענגלאַנד. געפירט פּראָפּאַגאַנדע פאַרן צווייטן פראָנט און פאַר מאַטעריעלע הילף פאַר דער רויטער אַרמיי.

נאָך דער דייטשער מפּלה ביי סטאַלינגראַד, ווען די רויטע אַרמיי האָט צוריק דעראָבערט די אָקופּירטע סאָוויעטישע טעריטאָריעס, איז געקומען דער טיפער שאָק פון רוסישן יידנטום. די אַקטיווע קאָלאַבאָראַציע פון זייערע סאָוויעטישע מיטבירגער אין די מאַסן־שחיטות. דער אָפענער אַנטיסעמיטיזם קעגן די אַנטרונענע יידן, וואָס האָבן געוואָלט צוריק אַריין אין זייערע דירות, האָט דערשיטערט די יידן. דער פּאָעט אַנטאָקאָלסקי (אַן אַסימילירטער ייד) האָט אויסגעגאָסן זיין ביטער האַרץ אין אַ פּאָעמע: „דער גאַנצער אוניווערס שרייט שמע ישראל“...

דער טראַגישער סוף פון די אָנפירער פון דעם אַנטי־פאַשיסטישן קאָמיטעט איז באַקאַנט. זייער הויפּט חטא

געפֿאָדערט דאָס רעכט צו פֿאַרלאָזן סאָוויעט רוסלאַנד, געהערן דווקא צו דער קאַטעגאָריע פֿון גוט באַלוינטע פּראָפֿעסאָרן, טעכנאָקראַטן, פּראָפֿעסיאָנאַלן און בעל מלאכות. אפֿילו מיטגלידער פֿון דער העכסטער אַקאַדעמיע פֿון וויסנשאַפֿטן, וואָס זיי ווערט צוגעטיילט די גרעסטע כבודים און מאַטעריעלע באַקוועמלעכקייטן, האָבן זיך געשטעלט אין דער רייע צו פֿאַרלאָזן סאָוויעט רוסלאַנד.

וואָס איז געשען? נאַציאָנאַלע אויפֿוואַכונג? אַזוי פּלוצים?

וואָס איז געשען מיט דער לאָזונג, אַז די איינציקע לייזונג פֿון ייִדישן פּראָבלעם, איז דורך סאָציאַליזם?

האָט דאָך אָטאָ העללער, דער עסטרייך־ייִדישער קאָמוניסט פֿאָראויסגעזען דעם אונטערגאַנג פֿון יודאַיזם, אין 1930, לויט אָטאָ העללער האָט דער ראַטנפֿאַרבאַנד דערמעגלעכט די ייִדן צו פֿאַרבינדן זייער גורל מיט דער לאַנדווירטשאַפֿט (אין ביראָבידזשאַן, אוקראַינע און אויף דעם קרימער האַלב־אינדזל), ווי אויך מיט די גרויסע „פֿיאַטילעטקעס" (פֿינף יאָר פּלענער) פֿון דער אינדוסטריעלער רעוואָלוציע.

די דאָזיקע גליקלעכע ווענדונג, האָט ער באַהויפּטעט, באַפֿרייט די סאָוויעטישע ייִדן פֿון דער דעגראַדאַציע פֿונעם עבר, פֿון פֿאַרפֿאָלגונגען, וואָס זענען געווען פֿאַרבונדן מיט דעם לעבנס־שטייגער פֿון דעם ייִד, אַלס מעקלער און מיטלמאַן.

אין געוויסע קרייזן ווערט די פּלוצימדיקע אויפֿוואַכונג פֿון רוסישן ייִדנטום באַצייכנט אַלס אַ „נס", אַזוי ווי עס ווערט אָפּטמאָל באַצייכנט אַלס אַ נס — אַ דערשיינונג וואָס איז נישט בדרך הטבע.

די באַצייכנונג פֿונעם נאַציאָנאַלן אויפֿלעבן פֿון רוסישן ייִדנטום אַלס אַ „נס" איז נישט טרעפֿלעך, נישט פּאַסיק און שטאַמט פֿון אַ „בלויז" אין דער מאָדערנער ייִדישער געשיכטע.

דאָס קאַפּיטל: געשיכטע פֿון רוסישן ייִדנטום, די געשעענישן, די ייִדישע אַקטיוויטעטן אויף אַלע געביטן, די באַציאונגען פֿון סאָוויעטישן רעזשים צו די ייִדן און זייערע נאַציאָנאַלע אַספּיראַציעס — דאָס אַלץ איז נאָך נישט אַלזייטיק צונויפֿגעשטעלט און אָפּגעשאַצט געוואָרן.

דער בלויז אין דער מאָדערנער ייִדישער געשיכטע ווערט לאַנגזאַם אויסגעפֿילט, אַ דאַנק די פֿאָרשונגען פֿון שמואל עטינגער, פּראָפֿעסאָר פֿון ירושלימער אוניווערסיטעט („דאָס נאַציאָנאַלע אויפֿלעבן פֿון סאָוויעטישן ייִדנטום") און פֿון וויליאַם קאָרעי, דירעקטאָר פֿון אינטערנאַציאָנאַלן פֿאָרשונגס־אינסטיטוט ביים בני ברית. אין אַ רייע ביכער און אָפּהאַנדלונגען („דהי סאָוויעט קעידזש", „אַנטיסעמיטיזם אין ראַשיאַ", „די צוקונפֿט פֿון סאָוויעטישן ייִדנטום", „עמיגראַציע און אַסימילאַציע").

אין גאַנצן פֿאַרהוילט איז געווען דער פּעריאָד, וואָס האָט זיך אָנגעהויבן צום סוף פֿון די צוואַנציקער יאָרן, נאָכדעם ווי סאָוויעט־רוסלאַנד האָט פֿאַרבאָטן די טעטיקייטן פֿון די ייִדישע פֿילאַנטראָפּישע אָרגאַניזאַציעס („דזשאָינט", „אַגראָ־דזשאָינט", „איקאָ" און „אָרט").

אין דער ערשטער דעקאַדע פֿונעם סאָוויעטישן רעזשים האָבן די דאָזיקע פֿילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס געהאָלפֿן אין דער פּלאַנירטער איבערשיכטונג פֿון די רוסישע ייִדן צו דעם „פּראָדוקטיוון" לעבנסשטייגער אין דער לאַנדווירטשאַפֿט.

איצט ווייסן מיר שוין, אַז ביים סוף פֿון די צוואַנציקער יאָרן איז די „איבערשיכטונג" געגאַנגען אין אַן אַנדער ריכטונג. ייִדן פֿון די דערפֿער און שטעטלעך האָט צוגעצויגן די גרויסע שטעט און די אוניווערסיטעטן.

די געפּלאַנטע איבערשיכטונג פֿון די ייִדישע מאַסן אין שטעט און שטעטלעך, פֿון דעם „דעגראַדירנדיקן" מיטלשטאַנד פֿון האַנדל און מעקלעריי צו דעם „פּראָדוקטיוון" פּויערים־שטאַנד אין דערפֿער און קאָלכאָזן, איז דורכגעפֿאַלן. די איבערשיכטונג איז געגאַנגען אין אַ גאָר אַנדערע ריכטונג.

שוין אין מיטן פֿון דער צווייטער דעקאַדע פֿונעם סאָוויעטישן רעזשים, האָבן צענער טויזנטער ייִדן — גראַדואירטע פֿון די אוניווערסיטעטן — געשאַפֿן אַ נייעם שיכט פֿון סאָוויעטישע עקספּערטן און אַקאַדעמיקער אויף אַלע געביטן. די דאָזיקע אַנטוויקלונג האָט געהאַט די ברכה פֿונעם רעזשים, וואָס האָט נישט געהאַט קיין גרויסן צוטרוי צו דער אַלטער אינטעליגענץ וואָס זי האָט געירשנט פֿונעם צאַרישן פּעריאָד.

דווקא אַזאַ אַנטוויקלונג איז געווען פֿאָראויסצוזען און פֿאַרשטענדלעך, ווייל דער דראַנג פֿאַר הויך־בילדונג ליגט אין דער נאַטור פֿון די ייִדן, וואָס זענען כסדר געווען דאָס פֿאָלק „פֿון בוך".

די מעגלעכקייט צו געניסן פֿון הויכע סעקולערע בילדונג, וואָס דער סאָוויעטישער רעזשים האָט געגעבן אַלע אירע בירגער, איז נאַטירלעך אויסגענוצט געוואָרן פֿון די ייִדישע מאַסן. אַזוי איז אַנטשטאַנען אין אַ גאָר קורצער צייט אַ נייער שיכט פֿון ייִדישער אינטעליגענץ און טעכנאָקראַטן, וואָס איז געוואָרן דער נייער לעבנסשטייגער פֿון רוסישן ייִדנטום.

אין די ניי געשאַפֿענע אומשטענדן איז דאָס סאָוועטישע ייִדנטום, מיטן אויסנאַם פֿון רעליגיעז־אָרטאָדאָקסישע עלעמענטן און ייִדישע קולטור אַקטיוויסטן, באַרייט געווען מקריב צו זיין אַ יעדן שפּור פֿון ייִדישער טראַדיציע און אפֿילו אָפּווישן אַ יעדן צייכן פֿון ייִדישן אָפּשטאַם, כדי זיך איינצוגלידערן אין דער פּריווילעגירטער סאָוויעטישער געזעלשאַפֿט פֿון אינטעליגענץ און טעכנאָקראַטן.

אין דער זעלבער צייט, האָבן ייִדישע שרייבער, דיכטער, אַקטיאָרן זיך אויסגעדריקט און געשאַפֿן אין דער ייִדישער שפּראַך, אָבער דער קרייז פֿון קאָנסומענטן פֿון דער ייִדישער קולטור האָט זיך אין די ניי געשאַפֿענע באַדינגונגען פֿאַרקלענערט פֿון יאָר צו יאָר.

גלייכצייטיק האָט דער סאָוויעטישער רעזשים אַקטיוו דערמוטיקט די פֿולע אַסימילאַציע פֿון די ייִדן. ייִדישע שולן זענען געשלאָסן געוואָרן. ספּעציפֿיש ייִדישע אַקטיוויטעטן זענען געוואָרן פֿאַרבאָטן און אַ יעדע אָרט פֿאַרבינדונג מיט דעם וועלט ייִדנטום איז געוואָרן איבערגעריסן.

אויב מען זוכט אַ היסטאָרישן פּאַראַלעל, קאָן מען זאָגן,

ד״ר מ. פערשטענדיק — דער הינטערגרונט פון א „נס״

(אַרום דער דערוואַכונג פונעם סאָוויעטישן יידנטום)

דער דראַנג פון רוסישן יידנטום צו פאַרלאָזן דעם ראַטנפאַרבאַנד איז נישט קיין נייעס. די דיסקוסיע קאָנצענטרירט זיך אַרום דער פראַגע: פאַרוואָס נאָר אַ טייל פון די רוסישע יידן באַזעצן זיך אין מדינת ישראל, בעת אַ גרויסער טייל שטרעבט צו באַזעצן זיך אין די תפוצות? אַ באַגרינדעטע דיסקוסיע. ווייל דער ראַטנפאַרבאַנד דערלויבט די יידן ארויסצופאָרן נאָר אויף דעם סמך פון אַ וויזע קיין ישראל.

פון היסטאָרישן שטאַנדפונקט איז אָבער וויכטיק גאָר אַן אַנדער פראַגע. וואָס האָט גורם געווען דעם אומדערוואַרטן דראַנג פון די סאָוויעטישע יידן צו פאַרלאָזן זייער היימלאַנד?

פאַראַן אַזעלכע, וואָס ווילן באַהויפּטן, אַז דאָס איז בכלל נישט קיין פראַגע, ווייל כמעט אַלע בירגער פון סאָוויעטישן „גן עדן״ וואָלטן גערן פאַרלאָזן זייער היימלאַנד. וואָלט די גרענעצן געווען אָפן, וואָלט דער ראַטנפאַרבאַנד געוואָרן אַ לאַנד אָן איינוווינער...

פראָפ. בראַנאָווער, אַן עולה פון רוסלאַנד און אַ מומחה אין די סאָציאַלע פאַרהעלטנישן אין ראַטנפאַבאַנד, האָט בעת זיין באַזוך אין מעלבורן געגעבן אַ קלאָרן ענטפער אין דעם ענין. ער האָט דערקלערט, אַז עס איז בכלל נישט קיין ספק, אַז ווען די סאָוויעטישע גרענעצן וואָלטן געווען אָפן, וואָלט אַ גאָר קליינע צאָל יחידים געוויס עמיגרירט, אָבער די באַפעלקערונג וואָלט זיך נישט גערירט פון אָרט. גלייכצייטיק האָט ער באַטאָנט, אַז עקאָנאָמיש איז די לאַגע פון דעם סאָוויעטישן בירגער פאַרהעלטנישמעסיק נישט שלעכט, כאָטש דער אַלגעמיינער לעבנס־שטייגער איז נידריקער, ווי אין דער מערב וועלט.

פאַר וואָס זשע דען ווילן די יידישע בירגער פון ראַטנפאַרבאַנד אַנטלויפן פון זייער היימלאַנד, העכער זעכציק יאָר נאָך דער רעוואָלוציע? זיי וויסן דאָך, אַז בלויז דאָס אריינטראָגן אַ ביטע פאַר באַווייליקונג ארויסצופאָרן איז ממש מסירת נפש. דער אַפּליקאַנט פאַרלירט באַלד זיין פּאָסטן און פרנסה א.א.וו.

ספּעציעל איז די דאָזיקע פראַגע אינטערעסאַנט, ווייל די סאָוויעטישע יידן וואָס האָבן אין הונדערטער טויזנטער

די מאָראַלישע פאַרפליכטונג...

די באַציִונג־אַנטיסעמיטיזם, ווי אַן אויסדרוק פון אַנטי־יידישע געפילן, איז אַריין אין דער מאָדערנער לעקסיק, ערשט אין יאָר 1879. יידן־האַס, און אַלע קאָנסעקווענצן פון דעם דאָזיקן האַס־באַגלייטן דאָס יידישע פאָלק, זינט די געשיכטע געדענקט.

כדי צו פאַרשפרייטן די געפילן פון אַנטיסעמיטיזם, און אַזוי אַרום באַגרענעצן יידן אין זייערע רעכט, דערהאַלבן זינט דער עמאַנציפּאַציע אַ דאַנק דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע, האָבן זיך געשאַפן אָרגאַניזירטע פאַרטייען אין דייטשלאַנד און עסטרייך, אין מיטן פון 19 י״ה.

זינט יענער צייט האָט נישט נאָר די וועלט אָנגענומען אַנדערע געזעלשאַפטלעכע פאָרמען, אויך דער אַנטיסעמיטיזם האָט געענדערט זיין געשטאַלט — הגם נישט זיינע צילן

אַנטיסעמיטיזם אין אונדזער צייט קאָן מען פאַרגלייכן צו אַ מין באַציל, וואָס — ווי נאָר ער געפינט אַ פאַסיקע קולטור פאַר זיין אַנטוויקלונג — מעג עס זיין דער מענטשלעכער קערפּער, אָדער אַ בעל־חי, אָדער גאָר אַ קלעפּיקער זומפּ, אַבי עס פאַרמאָגט די עלעמענטן — וואַקסט דער באַציל.

דער אַנטיסעמיטיזם דאַרף נישט מער קיין אייגענע פאַרטיי, צו דערגרייכן זיינע צילן. עס איז דאָ פאַר אים אַ גיסטיקער קלימאַט, און די פאַסיקע באַדינגונגען סיי אין רעכטן לאַגער און סיי אין לינקן לאַגער. אַן אַטמאָספער אין וועלכער ער קאָן זיך אַנטוויקלען. עס אַרט נישט דעם אַנטיסעמיטיזם, ווער ס׳פאַרביטערט דאָס לעבן פון יידן — אַ פאַשיסטישער רעזשים, אָדער אַ קאָמוניסטישער. פאַרן אַנטיסעמיטיזם איז בלויז וויכטיק אַז עמעצער זאָל זיינע אידייען פון יידן האַס פאַרוואַנדלען אין מעשים.

דער אַנטיסעמיטיזם האָט אויך געפונען אַנדערע אויסדרוקס־מיטלען, „קולטורעלע״ — וואָס אויבנאויפיק האָבן זיי בכלל מיט יידן קיין שייכות נישט; פאַרקערט — זיי קלינגען הומאַניטאַר און וווילטעטיק.

אַלס קלאַסישער ביישפיל קאָן דינען די דערקלערונג פון דייטשן קאַנצלער העלמוט שמידט:

„מיר האָבן אַ מאָראַלישע פאַרפליכטונג פאַר די פּאַלעסטינער״. די געשיכטע ווייס נישט צו דערציילן, וווּ און ווען דאָס דייטשע פאָלק האָט געהאַט עפּעס אַ שייכות צום פּאַלעסטינער פאָלק, אַז פון דעם זאָל אַרויסדרינגען די „מאָראַלישע פאַרפליכטונג״.

וואָלט עס געזאָגט אַן ענגלישער מלוכה־מאַן, וואָלט עס נאָך אפשר געהאַט אַ געוויסע באַרעכטיקונג, צוליב דעם אָרט און די פּאָליטיק פון ענגלאַנד אין מיטעלן מזרח. אָבער דייטשלאַנד?

דאָס איז די טרויעריקע איראָניע פון אונדזער צייט: כען קאָן זיין אַ קיטשקאָ־קאָמוניסט און טראַכטן ווי שמידט — אַ סאָציאַל־דעמאָקראַט, אויב אין קאָן שטייט דער גורל פון יידישן פאָלק און פון דער יידישער מדינה.

אַפילו אַ קינד אין וויג קאָן פאַרשטיין דעם טייטש הערפון: באַפרידיקן די „מאָראַלישע פאַרפליכטונג״ קאָן מען נאָר אויפן חשבון פון מדינת ישראל.

מ. א.

מעלבורנער בלעטער

ליטעראַריש־געזעלשאַפטלעכע אויסגאַבע

"KADIMAH", 7 Selwyn Street, Elsternwick, Victoria, 3185, Australia. :אַדרעס פון רעדאַקציע

יוני־יולי 1981 נומער 3 (27) מעלבורן, אויסטראַליע

70 יאָר „קדימה"

די איינגאַרטיקייט פון דער יידישער נאַציאָנאַלער ביבליאָטעק און קולטור־צענטער „קדימה" באַשטייט אין דעם, וואָס נישט געקוקט אויף די אינערלעכע פּאָליטישע קאַמפּן אין משך פון אַלע יאָרן פון איר עקזיסטענץ — טייל מאָל אַפילו גאָר שאַרפע, איז זי געבליבן אַן אומפּאַרטייאישע, נאַציאָנאַלע אינסטיטוציע, מיט טאָלעראַנץ פאַר די איבערצייגונגען פון אירע מיטגלידער.

אין איר וווּקס און אַנטוויקלונג איז די „קדימה" נישט נאָר איבערגעשטיגן די אַנגעמערקטע צילן פון אירע גרינדער, נאָר אַפילו די גרענעצן פון זייער פאַנטאַזיע.

כאָטש די „קדימה"־טעטיקייט האָט שוין אָנגענומען טראַדיציאָנעלע פאָרמען, דאָך איז איר טעטיקייט נישט געבליבן פאַרגליווערט אין דעם איינגעשטעלטן נוסח, נאָר די טויער אירע פאַרמעסטן זיך אויסצוברייטערן די ראַמען, כדי אַריינצוציען אין דער יידישער קולטור־טעטיקייט אַ וואָס גרעסערע פּעריפעריע; אַריינברענגען אין „קדימה" דעם אָפּגעפרעמדטן עלעמענט און אַפילו דעם הי־געבוירענעם ענגליש־רעדנדיקן ייד.

אין די לעצטע 70 יאָר איז אין דער יידישער געשיכטע פאָרגעקומען אויפטרייסלונגען, וואָס האָבן געענדערט די יידישע געאָגראַפיע, איבערגעאַנדערשט דעם יידישן לעבנס־שטייגער און איבערגעשאַצט ווערטן און באַגריפן, וואָס זענען אין מזרח־אייראָפּע געווען דער באַזיס פון וועלטלעכן גלויבן. די „קדימה" אָבער איז געבליבן פאַרפעסטיקט אין אירע גייסטיקע פונדאַמענטן; אין איר באַוווּסטזיין אויפצוהאַלטן די מזרח־אייראָפּעאישע קולטור־טראַדיציעס.

70 יאָר עקזיסטענץ איז אַ יום־טובדיקע דאַטע, וואָס גיט די „קדימה"־טוער — אין זייער צוריקבליק — אַ באַפרידיקונג פון זען דעם וווּקס און אַנטוויקלונג פון דער אינסטיטוציע; זען דעם וווּקס אַ דאַנק זייער מי און אָנשטרענגונג, זייער ענטוזיאַזם און איבערגעגעבנקייט.

טראָץ אַלע דערגרייכונגען און דערפאָלגן — קאָן מען נישט פאַרבייגיין דעם פאַקט, אַז דאָס יידיש־געזעלשאַפטלעך לעבן, וואָס באַזירט איר טעטיקייט אויף דער יידישער שפּראַך, ליטעראַטור און קולטור, האָט זיך נישט אַנטוויקלט אין פאַרנעם, אין וועלכן מיר האָבן עס דערוואַרט. מיר האָבן נישט אַריינגעקראָגן קיין נייע קאַדרן, אויף וועלכע מיר זאָלן קענען מיט זיכערקייט זאָגן, אַז זיי וועלן קאָנטינואירן, אַז זיי וועלן קענען ממשיך זיין די יידישע קולטור־ווערטן פון אונדזער גייסטיקן באַגאַזש.

דער אויפלעב פון יידיש ווי אַ שפּראַך, איז ענג פאַרבונדן מיט אונדזערע צילן און שטרעבונגען. די פאַראינטערעסירונג מיט יידיש אין די אַמעריקאַנער אוניווערסיטעטן; דער געלונגענער און איינדרוקספולער צוזאַמענפאָר לטובת יידיש און יידישע קולטור אין ירושלים; דאָס אַנטשטיין פון אַ דערפאָלגרייכער יידישער טאָג־שול אין מעלבורן, וואָס איז שוין היינט אין זעקסטן לעבנס־יאָר; די צוויי יידישע זונטיק־שולן — דאָס אַלץ האָט געדאַרפט און געקאָנט ווערן אונדזערע גייסטיקע קוואַלן, פון וועלכע מיר זאָלן קענען שעפּן אין דער צוקונפט, ווען די אַלטע טוער פון מזרח־אייראָפּעאישן שניט וועלן מיד ווערן און וועלן אָפּשטיין.

נישט געקוקט אויף די ביז איצט דערגרייכטע רעזולטאַטן, עקבערט ערגעץ זוז די זאָרג: ווער וועלן זיין די, וואָס וועלן אין די קומענדיקע יאָרן אויסטראָגן די לאַסט פון דער „קדימה"־טעטיקייט ? וועלן זיי האָבן גענוג יידישן קולטור־באַגאַזש און יידישער עקשנות עס זאָלן זיי נישט אָפּשרעקן די שוועריקייטן, די אַרומיקע אַטמאָספער וואָס איז ווייט נישט קיין דערמוטערנדיקע — צו טראָגן די לאַסט פון דער גייסטיקער ירושה?

געוויס איז נייטיק אַמביציע צו קאָנען קאָנטינואירן, עס איז אָבער אויך נייטיק צו האָבן דעם באַוווּסטזיין פון דעם — וואָס מען וויל דערגרייכן.

די יום־טובדיקע טעג פון אונדזערע פייערונגען — וועלכע מיר האָבן פּראָקלאַמירט אויף אַ יאָר צייט, דאַרפן אינספּירירן אונדזערע טוער. מיר מוזן האָבן פאַר זיך די פּערספּעקטיוו פון דעם, וואָס די „קדימה" דאַרף זיין אין דער צוקונפט, באַזירט אויף די דערפאַרונגען פון דער פאַרגאַנגענהייט.

עס איז נייטיק אונטערצושטרייכן:

עס איז אונדזער אַלעמענס יום טוב — וואָס איז דערמעגלעכט געוואָרן דורך דער פאַראַנטוואָרטלעכער אַרבעט פון די טוער און אַקטיווער באַטייליקונג פון יידיש־רעדנדיקן ישוב.

מיר קאָנען שטאָלץ זיין מיט דעם, וואָס די „קדימה" שטעלט מיט זיך היינט פאָר — אַ פאָלקס־אינסטיטוציע, וואָס איז אונדזער קולטור־היים.

אינהאלט:

מ. א. — 70 יאָר „קדימה”; די מאָראַלישע פאַרפליכטונג 1

דר. מ. פערשטענדיק — דער הינטערגרונט פון אַ „נס” 2

מאַרק ב. — די עראָפּלאַנען „ב־52” און מיר 6

ב. צ. פּאַטקין — זכרונות 7

מ. אייזענבוד — די „קדימה”, און דאָס געדרוקטע וואָרט 10

י. אָרבאַך — אַלטע פּראָבלעמען און נייע וועגן (דיסקוסיע) 12

י. מ. לעווין — ליטעראַטור, קונסט, יחיד און געזעלשאַפט 13

י. ראָזענבערג — דריי לידער 15

ל. ש. — שפּריכווערטער און אַפאָריזמען 16

ב. וואַרשאַווסקי — די שוואַרצע אויסטראַליער 18

וו. יאַבלאָנסקי — „די שוואַרצע קאַפּעליע” 20

ש. בענעט — דער יידישער „בושרענדזשער” עדוואַרד דייווים . . . 23

מאיר זייבל — אַ גוט מאָרגן דיר, טאָג: — (ליד) 23

אונדזער גאַסט — פּראָפ. אַרענשטיין 25

אַ בריוו צום פּר’ סענדער בורשטין 25

באַגריסונגען 26

אין אונדזער סביבה 28

„קדימה”־קאָמיטעט (בילד) 30

דאָס בילד אויף דער הילע איז אַ רעפּראָדוקציע פון ערשטן יידישן בוך דערשינען אין אויסטראַליע.

פאָטאָ: בעני שטיפל

פּרייז 1 דאָלאַר

ISSN 0155-0128

מעלבורנער בלעטער

אויסטראליש יידישער אלמאנאך

מעלבורן   נר. 3 [27]   יוני–יולי 1981